

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

«Η συνεισφορά των προτύπων ISO στη διαχείριση της βιώσιμης ανάπτυξης
και της αειφορίας»
Η διερεύνηση εφαρμογής των 17 στόχων που τέθηκαν το 2015 από τον ΟΗΕ, μέσω
της Agenda 2030

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ελένη – Κωνσταντίνα Καρατζούνη

Αθήνα, 2023

Τριμελής Επιτροπή

Βασίλειος Κέφης, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Ευαγγελία Μπάλτα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Ευρυδίκη Μπέσιλα – Βήκα, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Ελένη – Κων/να Καρατζούνη, 2023

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης σκοπό, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται στο συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

...στην οικογένειά μου...

Συντομογραφίες

ΔΟΠ	Διοίκηση Ολικής Ποιότητας
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΣΒΑ	Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
ΣΔΠ	Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας
AWI	Approved Work Item
ASQ	American Society for Quality
DSDG	Division for Sustainable Development Goals
ECOSOC	Economic and Social Council of the United Nations
EMS	Environmental Management System
FSMS	Food Safety Management System
GSDR	Global Sustainable Development Report -
IEC	International Electrotechnical Commission
ISA	International Federation of the National Standardizing Associations
ISO	International Organization for Standardization
JUSE	Union of Japanese Scientists and Engineers
MVA	Manufacturing Value Added
ODA	Official Development Assistance
OWG	Open Working Group on Sustainable Development
PAS	Publicly Available Specification
QMS	Quality Management Systems
TC	Technical Committees
UNDESA	United Nations Department of Economic and Social Affairs
UNDP	United Nations Development Programme
UNGA	General Assembly of the United Nations

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον αξιότιμο επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Βασίλειο Κέφη για την ανεκτίμητη επίβλεψη, υποστήριξη και καθοδήγησή του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Οι τεράστιες γνώσεις του και η άφθονη εμπειρία του με ενθάρρυναν σε όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής μου πορείας και της καθημερινής μου ζωής.

Η ευγνωμοσύνη μου επεκτείνεται σε όλους τους καθηγητές - εισηγητές του Παντείου Πανεπιστήμιο και συγκεκριμένα σε όσους είχα την τύχη να γνωρίσω στο Τμήμα της Δημόσιας Διοίκησης, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω από τα βάθη της καρδιάς μου για την ευκαιρία απόκτησης πολύτιμων γνώσεων και εμπειριών.

Η εκτίμησή μου απευθύνεται επίσης στους συναδέλφους και πλέον φίλους του μεταπτυχιακού τμήματος "Διοικητικής Επιστήμης και Δημόσιου Μάνατζμεντ" καθότι καθ' όλη την διάρκεια των εισηγήσεων υπήρξε άριστη επικοινωνία και συνεργασία.

Κλείνοντας, δεν μπορώ να παραλείψω να ευχαριστήσω την οικογένεια και τους φίλους μου για όλη την αμέριστη υποστήριξή τους κατά τη διάρκεια αυτής της πολύ αγχωτικής ακαδημαϊκής χρονιάς.

Περιεχόμενα

Συνοτομογραφίες	4
Ευχαριστίες.....	5
Κατάλογος Εικόνων.....	8
Κατάλογος Πινάκων	8
Περίληψη.....	9
Abstract.....	10

Κεφάλαιο Πρώτο

Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης ISO: Προέλευση, Πρότυπα και Οφέλη

1.1 Εισαγωγή	11
1.2 Ιστορική Περιδιάβαση.....	11
1.3 Πρότυπα ISO: Δημιουργία, Είδη και Οφέλη	13
1.3.1 Στάδια δημιουργίας προτύπων ISO	13
1.3.2 Είδη προτύπων ISO	14
1.3.3 Οφέλη προτύπων ISO.....	16

Κεφάλαιο Δεύτερο

Βιώσιμη – Αειφόρος Ανάπτυξη: Έννοια, Αρχές, Στόχοι, Αναγκαίες Δράσεις

2.1 Εισαγωγή	21
2.2 Έννοια	22
2.3 Αρχές	22
2.4 Στόχοι.....	24
2.5 Αναγκαίες Δράσεις.....	25

Κεφάλαιο Τρίτο

Από τους 8 Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας στην Agenda 2030 και στους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ

3.1 Οι 8 Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (ΑΣΧ).....	27
3.1.1 Επιτεύγματα ΑΣΧ.....	29
3.2 Από τους 8 ΑΣΧ στην Agenda 2030 και στους 17 ΣΒΑ.....	30
3.2.1 Η Agenda 2030 και οι 5 καθοριστικοί πυλώνες της.....	32
3.3 Ανάλυση 17 ΣΒΑ.....	34
3.3.1 Πρόοδος υλοποίησης 17 ΣΒΑ	45

Κεφάλαιο Τέταρτο

Συνδρομή προτύπων ISO στη διαχείριση της βιώσιμης - αειφόρου ανάπτυξης

4.1 Εισαγωγή	51
4.2 Οφέλη συνδρομής προτύπων ISO στη βιώσιμη ανάπτυξη	51
4.3 Αντιστοιχία προτύπων ISO με 17 ΣΒΑ.....	52
4.3.1 Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας.....	53
4.3.2 Συστήματα Διαχείρισης Περιβάλλοντος	54

4.3.3 Συστήματα Υγιεινής - Ασφάλειας στην Εργασία.....	54
4.3.4 Συστήματα Διαχείρισης Ενέργειας.....	55
4.3.5 Συστήματα Διαχείρισης - Ασφάλειας Τροφίμων	55
4.3.6 Άλλα Συστήματα Διαχείρισης	55
4.4 Παραδείγματα συμβολής προτύπων στην επίτευξη 17 ΣΒΑ.....	56

Κεφάλαιο Πέμπτο

Η πανδημία SarS - CoV -2 και οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις στην Νοτιοανατολική Ευρώπη: Η επίδραση τους στην υλοποίηση των 17 ΣΒΑ

5.1 Εισαγωγή	68
5.2 COVID-19 και ΣΒΑ	70
5.3 Γεωπολιτικές ανακατατάξεις στην Νοτιοανατολική Ευρώπη και ΣΒΑ.....	72
Συμπεράσματα – Προτάσεις	75
Βιβλιογραφία	79
Ελληνική	79
Ξενόγλωσση	79

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: 1ος ΑΣΧ	27
Εικόνα 2: 2ος ΑΣΧ.....	27
Εικόνα 3: 3ος ΑΣΧ.....	28
Εικόνα 4: 4ος ΑΣΧ	28
Εικόνα 5: 5ος ΑΣΧ	28
Εικόνα 6: 6ος ΑΣΧ	28
Εικόνα 7: 7ος ΑΣΧ	28
Εικόνα 8: 8ος ΑΣΧ	29
Εικόνα 9: 1ος ΣΒΑ.....	34
Εικόνα 10: 2ος ΣΒΑ.....	35
Εικόνα 11: 3ος ΣΒΑ.....	35
Εικόνα 12: 4ος ΣΒΑ.....	36
Εικόνα 13: 5ος ΣΒΑ.....	37
Εικόνα 14: 6ος ΣΒΑ.....	37
Εικόνα 15: 7ος ΣΒΑ.....	38
Εικόνα 16: 8ος ΣΒΑ.....	38
Εικόνα 17: 9ος ΣΒΑ.....	39
Εικόνα 18: 10ος ΣΒΑ.....	40
Εικόνα 19: 11ος ΣΒΑ.....	40
Εικόνα 20: 12ος ΣΒΑ.....	41
Εικόνα 21: 13ος ΣΒΑ.....	41
Εικόνα 22: 14ος ΣΒΑ.....	42
Εικόνα 23: 15ος ΣΒΑ.....	42
Εικόνα 24: 16ος ΣΒΑ.....	43
Εικόνα 25: 17ος ΣΒΑ.....	44

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης.....	45
Πίνακας 2: Παραδείγματα συμβολής προτύπων στην επίτευξη των 17 ΣΒΑ.....	67

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζει μια νέα προοπτική για την εξέταση των προτύπων ISO. Το πρώτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στη γενικότερη ανάλυση των προτύπων ISO. Σε πρώτο στάδιο τοποθετείται η ιστορική προέλευση και εξέλιξη της διεθνούς τυποποίησης ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά στα στάδια δημιουργίας των προτύπων. Έχουν δημοσιευτεί περισσότερα από 22.000 διεθνή πρότυπα και τα οφέλη αυτών είναι σημαντικά τόσο για την ίδια την κυβέρνηση μιας χώρας όσο και για τις επιχειρήσεις και τους ίδιους τους καταναλωτές.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στην βιώσιμη ανάπτυξη - αειφορία. Συγκεκριμένα καταγράφονται η έννοια, οι αρχές, οι στόχοι και οι αναγκαίες δράσεις αναφορικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη έχει γίνει δημοφιλές σύνθημα στο σύγχρονο αναπτυξιακό διάλογο και χωρίς καμία αμφιβολία αποτελεί σήμερα μια αναγκαιότητα.

Το τρίτο κεφάλαιο καταγράφει τη μετάβαση από τους 8 Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (ΑΣΧ) στην Ατζέντα 2030 και στους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Ειδικότερα, επιχειρείται η σκιαγράφηση τόσο των αρχικά 8 στόχων που τέθηκαν το 2000, αναφορικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη, όσο και των μετέπειτα 17 στόχων που τέθηκαν το 2015 από τον ΟΗΕ σε μια προσπάθεια επιτυχούς υλοποίησής τους.

Το τέταρτο κεφάλαιο εστιάζει στην ενδεδειγμένη εξέταση της σχέσης βιώσιμης ανάπτυξης και προτύπων ISO. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο τα πρότυπα ISO μπορούν να συνδράμουν στην επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Τα οφέλη αυτής της συνδρομής είναι εξαιρετικά και εμφανώς αισθητά σε 3 βασικούς άξονες της βιώσιμης ανάπτυξης: τον οικονομικό, το κοινωνικό και το περιβαλλοντικό.

Τέλος, το πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζει δυο ανασταλτικούς παράγοντες στην υλοποίηση των 17 ΣΒΑ που δεν είναι άλλοι από την πανδημία COVID-19 και την γεωπολιτική σύγκρουση μεταξύ Ρωσίας – Ουκρανίας. Η επίδραση και των δύο αυτών διαφορετικών κρίσεων ήρθε για να ταράξει τα ήρεμα νερά του διεθνούς αναπτυξιακού πλάνου.

Λέξεις – κλειδιά: Πρότυπα ISO, Βιώσιμη Ανάπτυξη, Ατζέντα 2030 , 17 ΣΒΑ

Abstract

This thesis presents a new perspective on the examination of ISO standards. The first chapter focuses on the general analysis of ISO standards. The historical origins and development of international standardization are placed first, while the stages of standard creation are discussed. More than 22,000 international standards have been published and the benefits of these are significant both for a country's own government and for businesses and consumers themselves.

The second chapter deals with sustainable development - sustainability. In particular, it lists the concept, principles, objectives and necessary actions with regard to sustainable development. Sustainable development has become a popular slogan in the modern development debate and is undoubtedly a necessity today.

The third chapter charts the transition from the 8 Millennium Development Goals (MDGs) to the Agenda 2030 and the 17 Sustainable Development Goals (SDGs). In particular, it attempts to outline both the original 8 goals, set in 2000, with regard to sustainable development and the subsequent 17 goals, set in 2015, by the UN in an attempt to successfully implement them.

Chapter four focuses on a thorough examination of the relationship between sustainable development and ISO standards. Particular emphasis is placed on how ISO standards can contribute to the achievement of the 17 SDGs. The benefits of this assistance are extraordinary and clearly visible in 3 key areas of sustainable development: economic, social and environmental.

Finally, Chapter 5 presents two constraints to the implementation of the 17 SDGs, which are none other than the COVID-19 pandemic and the geopolitical conflict between Russia and Ukraine. The impact of both these different crises came to disturb the calm waters of the international development plan.

Keywords: ISO standards, Sustainable Development, Agenda 2030, 17 SDGs

Κεφάλαιο Πρώτο

Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης ISO: Προέλευση, Πρότυπα και Οφέλη

1.1 Εισαγωγή

Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (International Organization for Standardization - ISO) ιδρύθηκε το 1947 από μια ομάδα αντιπροσώπων από 25 χώρες. Οι 67 αρχικές τεχνικές επιτροπές του ISO συναντήθηκαν με ενιαίο στόχο να διασφαλίσουν ότι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες είναι ασφαλή, αξιόπιστα και καλής ποιότητας. Το πρώτο πρότυπο ISO που ονομάζεται "ISO/R 1:1951" δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά το 1951. Σήμερα, το πρότυπο εξακολουθεί να υπάρχει (μετά από αρκετές ενημερώσεις) ως ISO 1:2002.

Τις επόμενες δεκαετίες, ο ISO σχημάτισε επιτροπές και δημοσίευσε πρότυπα για τα πάντα, από μονάδες μέτρησης έως και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Μόλις το 1987 δημοσιεύτηκε το ISO 9001, ένα από τα πιο γνωστά πρότυπα σήμερα, ως το πρώτο πρότυπο διαχείρισης ποιότητας. Το περιβαλλοντικό πρότυπο ISO 14001 ακολούθησε λίγο αργότερα, το 1996, και έκτοτε ο ISO αύξησε την παραγωγή νέων οδηγιών, επεκτεινόμενος σε τομείς όπως η ασφάλεια των πληροφοριών, η κοινωνική ευθύνη, η διαχείριση της ενέργειας, ακόμη και η εταιρική ακεραιότητα (Perry Johnson Registrars, 2019).

Ο ISO είναι ένας ισχυρός παίκτης στη διεθνή βιομηχανία. Σήμερα, με 24555 διεθνή πρότυπα που καλύπτουν όλες τις πτυχές των επιχειρήσεων και της τεχνολογίας και αποτελούμενη από 809 τεχνικές επιτροπές (Technical Committees - TC) και μέλη από 167 χώρες, ο ISO έχει το βλέμμα του στραμμένο στο μέλλον της πιστοποίησης ποιότητας και ασφάλειας.

1.2 Ιστορική Περιδιάβαση

Η διεθνής τυποποίηση ξεκίνησε στον τομέα της ηλεκτροτεχνικής μηχανικής, με την ίδρυση της Διεθνούς Ηλεκτροτεχνικής Επιτροπής (International Electrotechnical Commission - IEC), το 1906. Στη συνέχεια, το 1926 ιδρύθηκε η Διεθνής Ομοσπονδία των Εθνικών Ενώσεων Τυποποίησης (International Federation of the National Standardizing Associations - ISA) για τη δημιουργία προτύπων στον τομέα της μηχανολογίας (Στυλιανού, 2006). Το 1942, τέσσερα χρόνια μετά τη διάλυση της ISA, εκπρόσωποι από 25 χώρες αποφάσισαν να δημιουργήσουν έναν νέο διεθνή οργανισμό,

τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO), για να διευκολύνει τον διεθνή συντονισμό και την εναρμόνιση των βιομηχανικών προτύπων (Morikawa & Morrison, 2004).

Από την ίδρυσή του το 1946, ο ISO γνώρισε τρία σημαντικά σημεία καμπής. Για τα πρώτα 40 χρόνια, ο τελευταίος ακολούθησε την αρχική του αποστολή εστιάζοντας στα τεχνικά πρότυπα, για συγκεκριμένα προϊόντα και τεχνολογίες, όπως βίδες, συστήματα κολλαρίσματος ενδυμάτων και παπουτσιών και τεχνολογία λείζερ.

Το πρώτο σημείο καμπής στον οργανισμό συνέβη τη δεκαετία του 1980, όταν ο ISO άρχισε να αναπτύσσει πρότυπα «διαδικασιών», ιδιαίτερα το πρότυπο συστήματος διαχείρισης ποιότητας ISO 9000. Η δημιουργία ενός γενικού προτύπου διαχείρισης που θα μπορούσε να καλύψει σχεδόν όλους τους κλάδους ήταν μια σημαντική απόκλιση από το συγκεκριμένο προϊόν / βιομηχανία / τεχνολογία προηγούμενων προτύπων ISO. Η σειρά ISO 9000 περιέχει τα πιο ευρέως αναγνωρισμένα και επιτυχημένα πρότυπα ISO (μετρούμενα με έσοδα από πωλήσεις) που έχουν υιοθετηθεί από περισσότερους από μισό εκατομμύριο οργανισμούς παγκοσμίως.

Δέκα χρόνια αργότερα, η εξέλιξη του ISO έφτασε σε άλλο σημείο καμπής. Το 1993, με τη δημιουργία της ISO/TC 207 για την ανάπτυξη του προτύπου περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14000, ο ISO έκανε την πιο αξιοσημείωτη εισβολή του στον χώρο της δημόσιας πολιτικής, επεκτείνοντας την επιρροή του πέρα από τη βιομηχανία και τους πελάτες του στο ευρύ κοινό προκειμένου να επιτύχει μεγαλύτερο κέρδος¹.

Ο ISO βρίσκεται τώρα στην Τρίτη του μετάβαση καθώς οι οργανισμοί συνεχίζουν (και επιταχύνουν) την ανάπτυξη προτύπων που υποστηρίζουν και προάγουν άμεσα τη βιωσιμότητα. Στην πιο πρόσφατη δήλωση μακροπρόθεσμης στρατηγικής του, ISO Horizon 2010: Standards for a Sustainable World (ISO 2003), ο ISO εκφράζει την πρόθεσή του να συνεχίσει να κινείται στον περιβαλλοντικό και κοινωνικό τομέα, δηλώνοντας ότι τα πρότυπα του μπορούν να εξυπηρετήσουν "προϊόντα και υπηρεσίες που εισέρχονται στο παγκόσμιο εμπόριο και που επηρεάζουν την υγεία, την ασφάλεια, το περιβάλλον και την κοινωνική πρόοδο της ανθρωπότητας".

Έχουν περάσει τρία τέταρτα του αιώνα από τότε που ο ISO ένωσε τους παγκόσμιους οργανισμούς τυποποίησης για να ξεκινήσει τις δραστηριότητές του.

¹ Το θέμα αυτό αναγνωρίζεται σαφώς στο ISO 14001 (1996), το οποίο αναφέρει: "τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης ανταποκρίνονται στις ανάγκες ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερόμενων μερών και στις εξελισσόμενες ανάγκες της κοινωνίας για προστασία του περιβάλλοντος".

Μέσα σε διάστημα 75 χρόνων από τη δημιουργία του έχει καταφέρει να εξελιχθεί στον μεγαλύτερο και ευρύτερα αναγνωρισμένο οργανισμό ανάπτυξης προτύπων στον κόσμο. Η επιρροή του ISO είναι εμφανής όχι μόνο στο μέγεθος και τη δημοτικότητα του, αλλά και ως αποτέλεσμα της κατάστασής του ως του «νόμιμου» προτύπου στον κόσμο, που αναγνωρίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ). Όπως συμβαίνει με τις σειρές προτύπων ISO 9000 και ISO 14000, όταν αυτά τα διεθνή πρότυπα εθνικοποιηθούν, μπορούν να υπόκεινται στις απαιτήσεις της αγοράς (ακόμη και για εταιρείες που δεν δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό), για παράδειγμα, βάσει των προτύπων δημοσίων συμβάσεων (Morrison et al., 2000). Με αυτόν τον τρόπο, ένα νέο κοινωνικό ή περιβαλλοντικό πρότυπο ISO μπορεί και θα έχει σίγουρα σημαντικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις, τις κυβερνήσεις και την κοινωνία των πολιτών σε όλο τον κόσμο.

Επί του παρόντος, συνολικά 167 χώρες συμμετέχουν στη συνομοσπονδία ISO, είτε ως οργανισμός-μέλος με ενεργή συμμετοχή και δικαίωμα ψήφου είτε ως μέλος-ανταποκριτής χωρίς δικαίωμα ψήφου αλλά με πλήρη πρόσβαση σε πληροφορίες είτε ως συνδρομητής - μέλος με μειωμένη συνδρομή μέλους και περιορισμένη πρόσβαση στις πληροφορίες.

1.3 Πρότυπα ISO: Δημιουργία, Είδη και Οφέλη

Τα διεθνή πρότυπα τυποποίησης ISO αποτελούν συλλογές βέλτιστων πρακτικών που προάγουν τη συμβατότητα προϊόντων, μοιράζονται λύσεις και τεχνογνωσία και εντοπίζουν ζητήματα ασφάλειας. Τα πρότυπα αντιπροσωπεύουν μια προσέγγιση που συμφωνήθηκε από διεθνείς ειδικούς στον τομέα.

Σύμφωνα με τον ISO, πρότυπο ορίζεται ένα έγγραφο, που έχει καταρτιστεί με συναίνεση και εγκρίνεται από αναγνωρισμένο φορέα, το οποίο παρέχει - για κοινή και επαναλαμβανόμενη χρήση - κανόνες, κατευθυντήριες γραμμές ή χαρακτηριστικά για δραστηριότητες ή για τα αποτελέσματά τους, με στόχο την επίτευξη του βέλτιστου βαθμού τάξης σε ένα δεδομένο - πλαίσιο.

1.3.1 Στάδια δημιουργίας προτύπων ISO

Η διαδικασία ανάπτυξης προτύπων του ISO αποτελείται από τρεις κύριες φάσεις (Morikawa & Morrison, 2004). Πρώτον, εκφράζεται η ανάγκη για ένα πρότυπο και ο κλάδος συνήθως κοινοποιεί αυτή την ανάγκη στα εθνικά όργανα - μέλη του ISO. Στη συνέχεια, ο φορέας μέλος μεταφέρει την πρόταση νέου στοιχείου εργασίας στον ISO.

Μόλις τα όργανα μέλη του ISO συμφωνήσουν επίσημα με ψηφοφορία για την ανάγκη ενός διεθνούς προτύπου, τεχνικοί εμπειρογνώμονες από χώρες που ενδιαφέρονται για το θέμα οριστικοποιούν το τεχνικό πεδίο εφαρμογής του μελλοντικού προτύπου. Στη συνέχεια, οι χώρες συζητούν το λεπτομερές περιεχόμενο και τις διατάξεις του προτύπου χρησιμοποιώντας μια συναινετική προσέγγιση. Το τρίτο στάδιο περιλαμβάνει την επίσημη έγκριση του τελικού έργου. Το συμφωνημένο κείμενο δημοσιεύεται στη συνέχεια ως διεθνές πρότυπο ISO².

1.3.2 Είδη προτύπων ISO

Μέχρι σήμερα, όπως έχει ήδη σημειωθεί, έχουν δημοσιευθεί 24555 διεθνή πρότυπα και συναφή έγγραφα που εφαρμόζονται σε όλα τα είδη βιομηχανιών, όπως η μεταποίηση, η υγειονομική περίθαλψη και η λογιστική. Τα σημαντικότερα πρότυπα μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής κύριες κατηγορίες:

- Πρότυπα διαχείρισης ποιότητας, που βοηθούν τους οργανισμούς να εργάζονται πιο αποτελεσματικά και να μειώνουν τις αποτυχίες των προϊόντων.
- Πρότυπα διαχείρισης ενέργειας, που μειώνουν και βελτιστοποιούν την κατανάλωση ενέργειας.
- Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης, που μειώνουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, μειώνουν τα απόβλητα και καθιστούν τις διαδικασίες πιο βιώσιμες.
- Πρότυπα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία που μειώνουν τα εργατικά ατυχήματα.
- Πρότυπα ασφάλειας τροφίμων που προστατεύουν τα τρόφιμα από μόλυνση.
- Πρότυπα ασφάλειας πληροφορικής για την προστασία ευαίσθητων πληροφοριών από μη εξουσιοδοτημένα μέρη.

Πιο αναλυτικά, 8 από τους πιο δημοφιλείς τύπους προτύπων ISO είναι:

- *ISO 9001 - Διαχείριση ποιότητας*. Είναι ένα από τα πιο δημοφιλή πρότυπα ISO για την καθιέρωση, την εφαρμογή και τη διατήρηση ενός Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) για κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτως κλάδου, κεφαλαίου ή μεγέθους.
- *ISO 14001 - Περιβαλλοντική διαχείριση*. Αυτό το πρότυπο παρέχει καθοδήγηση σχετικά με το τι πρέπει να γίνει για την εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (Environmental Management System - EMS). Περιλαμβάνει πολιτικές,

² Τα κριτήρια αποδοχής προβλέπουν την έγκριση από τα 2/3 των "συμμετεχόντων μελών" του ISO που συμμετέχουν στην τεχνική επιτροπή (TC) που αναπτύσσει το πρότυπο και την έγκριση από 75% του συνόλου των μελών που ψηφίζουν.

διαδικασίες, σχέδια, αρχεία και βέλτιστες πρακτικές που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο μια εταιρεία αλληλεπιδρά με το περιβάλλον της. Οι απαιτήσεις του ISO 14001 παρέχουν το πλαίσιο και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη δημιουργία ενός EMS σε οποιονδήποτε οργανισμό.

➤ *ISO 27001 - Διαχείριση ασφάλειας πληροφοριών*. Αυτό το πρότυπο αφορά την ασφάλεια των πληροφοριών. Αυτό το πρότυπο ασχολείται με την ασφάλεια των πληροφοριών. Οι οργανισμοί που πληρούν αυτές τις απαιτήσεις μπορούν να πιστοποιηθούν από διαπιστευμένο οργανισμό πιστοποίησης αφού περάσουν πρώτα από έλεγχο.

➤ *ISO 22000 - Διαχείριση ασφάλειας τροφίμων*. Αυτό το πρότυπο περιγράφει λεπτομερώς τις απαιτήσεις του Συστήματος Διαχείρισης Ασφάλειας Τροφίμων (Food Safety Management System – FSMS). Με την τήρηση αυτού του προτύπου, οι οργανισμοί που εμπλέκονται (άμεσα ή έμμεσα) στη βιομηχανία υπηρεσιών τροφίμων μπορούν να είναι βέβαιοι ότι ακολουθούν τις βέλτιστες πρακτικές ασφάλειας και υγιεινής.

➤ *ISO 50001 - Διαχείριση ενέργειας*. Το ISO 50001 είναι ένα εθελοντικό πρότυπο που παρέχει στους οργανισμούς ένα πλαίσιο διαχείρισης και βελτίωσης της ενεργειακής τους απόδοσης. Ασχολείται με τη μέτρηση, την τεκμηρίωση και την αναφορά χρήσης και κατανάλωσης ενέργειας. Περιλαμβάνει επίσης βέλτιστες πρακτικές στο σχεδιασμό και την προμήθεια εξοπλισμού που καταναλώνει ενέργεια και άλλους παράγοντες που επηρεάζουν την ενεργειακή απόδοση που οι οργανισμοί μπορούν να παρακολουθούν και να επηρεάζουν.

➤ *ISO 31000- Διαχείριση κινδύνου*. Είναι ένα πρότυπο διαχείρισης κινδύνου που περιέχει τις αρχές της ασφαλούς διαχείρισης κινδύνου. Η εφαρμογή του ISO 31000 προωθεί τις ασφαλείς επιχειρηματικές λειτουργίες και βοηθά τους οργανισμούς να επιτύχουν τους στόχους τους, να εντοπίσουν ευκαιρίες και απειλές και να διαθέσουν πόρους για την αντιμετώπιση των κινδύνων.

➤ *ISO 26000 - Κοινωνική ευθύνη*. Το σχετικά νέο ISO 26000 εστιάζει στην κοινωνική ευθύνη. Παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις πρέπει να ασκούν τις δραστηριότητές τους με κοινωνικά ικανό τρόπο και περιγράφει τις κοινωνικές τους υποχρεώσεις. Βοηθά επίσης τις ενώσεις να δημιουργήσουν ένα αποτελεσματικό σύστημα για να κάνουν δραστηριότητες που ταυτίζονται με τους στόχους της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

➤ *ISO 20121 - Βιώσιμες εκδηλώσεις*. Αυτό το πρότυπο ξεκίνησε το 2012 και καλύπτει τη βιωσιμότητα των εκδηλώσεων. Είναι ένα διεθνές πρότυπο που καθορίζει όλες τις απαιτήσεις που βοηθούν τις εταιρείες και τα άτομα να βελτιώσουν τη βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων τους που σχετίζονται με εκδηλώσεις (όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες).

1.3.3 Οφέλη προτύπων ISO

Τα πρότυπα παρέχουν στους οργανισμούς το κοινό όραμα, την κατανόηση, τις διαδικασίες και το λεξιλόγιο που απαιτούνται για την ικανοποίηση των προσδοκιών των ενδιαφερομένων. Παρέχοντας ακριβείς περιγραφές και ορολογία, τα πρότυπα παρέχουν μια αντικειμενική και έγκυρη βάση για επικοινωνία και επιχειρηματική συμπεριφορά από οργανισμούς και καταναλωτές σε όλο τον κόσμο.

Τα πρότυπα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πολλούς σκοπούς, όπως:

➤ Προσδιορισμό της καταλληλότητας ενός αντικειμένου ή μιας διαδικασίας για έναν συγκεκριμένο σκοπό ή της συμβατότητας και της εναλλαξιμότητας του με άλλα αντικείμενα ή διαδικασίες.

➤ Συμβολή στην ασφάλεια.

➤ Παροχή προστασίας για το περιβάλλον.

➤ Παροχή προστασίας προϊόντων έναντι κλιματικών ή άλλων δυσμενών συνθηκών.

Τα πρότυπα ISO προσθέτουν αξία σε όλους τους τύπους επιχειρήσεων και επιχειρηματικών λειτουργιών. Συμβάλλουν στο να γίνει η ανάπτυξη, η κατασκευή και η προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών πιο αποτελεσματική, ασφαλέστερη και καθαρότερη. Κάνουν το εμπόριο μεταξύ των χωρών ευκολότερο και δικαιότερο. Τα πρότυπα ISO παίζουν επίσης ρόλο στην προστασία και την απλοποίηση της ζωής των καταναλωτών και των χρηστών, προϊόντων και υπηρεσιών.

Για τις εταιρείες, η ευρεία υιοθέτηση διεθνών προτύπων σημαίνει ότι οι προμηθευτές μπορούν να αναπτύξουν προϊόντα και υπηρεσίες με βάση έγγραφα αναφοράς που σχετίζονται με μια ευρύτερη αγορά. Με άλλα λόγια, όλοι παίζουν με τους ίδιους κανόνες. Αυτό σημαίνει ότι οι εταιρείες που υιοθετούν διεθνή πρότυπα θα μπορούν να ανταγωνίζονται όλο και πιο ελεύθερα σε αγορές σε όλο τον κόσμο.

Για τους πελάτες, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που βασίζονται σε διεθνή πρότυπα είναι συμβατά με περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες σε όλο τον κόσμο, δίνοντάς τους περισσότερες επιλογές.

Συνοπτικά, αποδέκτες της χρησιμότητας των διεθνών προτύπων ISO είναι:

➤ *Η Κυβέρνηση.* Οι ρυθμιστικές αρχές μπορούν να βασιστούν στα πρότυπα ISO ως μια σταθερή βάση για τη δημιουργία δημόσιας πολιτικής που συμβάλλει στην προώθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η αποδοτικότητα του νερού και της ενέργειας, η δημόσια υγεία και άλλα. Τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα βοηθούν επίσης τις κυβερνήσεις να εκπληρώσουν τις εθνικές και διεθνείς υποχρεώσεις τους.

➤ *Η Βιομηχανία.* Η βιομηχανία διαδραματίζει βασικό ρόλο στην επίτευξη όλων των ΣΒΑ και τα πρότυπα ISO υποστηρίζουν, παρέχοντας κατευθυντήριες γραμμές.

➤ *Οι Καταναλωτές.* Ενώ η συμβολή στους ΣΒΑ κατέχει υψηλή θέση στην ατζέντα των ηγετών των επιχειρήσεων και των πολιτικών, όπως θα φανεί και στα επόμενα κεφάλαια, πολλά από τα οφέλη γίνονται αισθητά σε επίπεδο τοπικής κοινότητας. Η μείωση της φτώχειας, η βελτίωση της υγείας, το καθαρότερο και πιο άφθονο νερό και η ασφαλέστερη και πιο αξιόπιστη υποδομή είναι μερικά μόνο από τα οφέλη της εφαρμογής των προτύπων ISO.

Πιο αναλυτικά τα 8 πιο δημοφιλή πρότυπα ISO, όπως έχουν προηγουμένως διατυπωθεί, προσφέρουν έκαστο τα εξής οφέλη:

ISO 9001

Το πρότυπο ISO 9001 δημιουργεί οφέλη που σχετίζονται με την ικανοποίηση των πελατών (για παράδειγμα, λιγότερα παράπονα και βελτιωμένη ικανοποίηση των πελατών), βελτίωση θεμάτων διαχείρισης του προσωπικού (για παράδειγμα, περισσότερη εκπαίδευση των εργαζομένων) και βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της τεκμηρίωσης και της σαφούς γνώσης των καθηκόντων από τους εργαζόμενους. Αυτά τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι περισσότερες εταιρείες παρουσιάζουν βελτίωση σε αυτούς τους τομείς, επειδή το ISO 9001 μπορεί να μειώσει τα σφάλματα και να τα επεξεργαστεί εκ νέου, να μειώσει το κόστος και να βελτιώσει τη διαχείριση των επιχειρήσεων.

Πολλές επιχειρήσεις επιτυγχάνουν επίσης αυτά τα οφέλη επειδή το ISO 9001 επιτρέπει την βελτίωση της τεκμηρίωσης και των διαδικασιών εργασίας, καθώς και μεγαλύτερη σαφήνεια των εργασιών. Άλλα οφέλη που επιτυγχάνουν πολλές επιχειρήσεις είναι η βελτίωση της εικόνας και η βελτίωση των υπηρεσιών ή των προϊόντων ποιότητας, επειδή το γεγονός ότι διαθέτουν ένα πιστοποιητικό βελτιώνει την εικόνα τους στα μάτια των πελατών τους. Επιπλέον, ο μεγαλύτερος έλεγχος των

εσωτερικών διαδικασιών μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών.

ISO 14001

Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους ένας οργανισμός πρέπει να υιοθετήσει μια στρατηγική προσέγγιση για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής του απόδοσης. Το ISO 14001 παρουσιάζει τα εξής οφέλη:

- Αποδεικνύει τη συμμόρφωση με τις τρέχουσες και μελλοντικές νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις.
- Αυξάνει τη συμμετοχή και τη δέσμευση της ηγεσίας των εργαζομένων.
- Βελτιώνει τη φήμη της εταιρείας και την εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων μερών μέσω στρατηγικής επικοινωνίας.
- Επιτυγχάνονται στρατηγικοί επιχειρηματικοί στόχοι με την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων στη διαχείριση των επιχειρήσεων.
- Παρέχει ανταγωνιστικό και οικονομικό πλεονέκτημα μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και της μείωσης του κόστους.
- Ενθαρρύνει μια καλύτερη περιβαλλοντική επίδοση των προμηθευτών με την ενσωμάτωσή τους σε επιχειρησιακά συστήματα του οργανισμού.

ISO 27001

Τα οφέλη περιλαμβάνουν:

- Αυξημένη αξιοπιστία και ασφάλεια συστημάτων και πληροφοριών.
- Βελτιωμένη εμπιστοσύνη πελατών και επιχειρηματικών συνεργατών.
- Αυξημένη επιχειρησιακή ανθεκτικότητα.
- Ευθυγράμμιση με τις απαιτήσεις των πελατών.
- Βελτιωμένες διαδικασίες διαχείρισης και ενοποίηση με στρατηγικές εταιρικού κινδύνου.

ISO 22000

Ακολουθούν τα σημαντικότερα οφέλη από τη χρήση του προτύπου ISO 22000:

- Ενσωματώνει διεθνώς αναγνωρισμένες διαδικασίες Διαχείρισης Ασφάλειας Τροφίμων στην επιχείρηση.
- Ενισχύει τους ελέγχους διαχείρισης κινδύνου σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων.

- Αυξάνει την εμπιστοσύνη των πελατών, των προμηθευτών και άλλων ενδιαφερομένων για την ασφάλεια των τροφίμων και την ικανότητά μείωσης των κινδύνων για την υγεία.

- Βελτιώνει τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα στον οργανισμό, διευκρινίζοντας τις ευθύνες.

- Βοηθά στη βελτιστοποίηση και στην ενημέρωση των συστημάτων μέσω μιας διαδικασίας συνεχούς βελτίωσης, ώστε να παραμείνουν αποτελεσματικά.

- Διαβεβαιώνει την ομάδα διαχείρισης ότι ο οργανισμός διαθέτει ισχυρές και αποτελεσματικές διαδικασίες ασφάλειας τροφίμων σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού.

- Βεβαιώνει ότι ολόκληρη η αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων διαθέτει ισχυρούς ελέγχους που αποτρέπουν την εισαγωγή επικίνδυνων υλικών και μόλυνσης.

ISO 50001

Με την απόκτηση πιστοποίησης ISO 50001, επιτυγχάνεται:

- Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.
- Συμβολή στη μείωση του κόστους.
- Απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.
- Αύξηση της αποτελεσματικότητας.
- Προώθηση βέλτιστων ενεργειακών πρακτικών.
- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.
- Εφαρμογή πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον.
- Βελτίωση της φήμη του οργανισμού - επιχείρησης.
- Καλύτερη διαχείριση ενέργειας.
- Συμβολή στη συνεχή βελτίωση του οργανισμού - επιχείρησης.

ISO 31000

Χρησιμοποιώντας το ISO 31000, οι οργανισμοί είναι πιο πιθανό να επιτύχουν τους στόχους τους, να εντοπίζουν καλύτερα ευκαιρίες και απειλές και να κατανέμουν και να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους πόρους για τον μετριασμό των κινδύνων.

Ωστόσο, το ISO 31000 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς πιστοποίησης, αλλά παρέχει καθοδήγηση για προγράμματα εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου. Οι οργανισμοί που το χρησιμοποιούν μπορούν να συγκρίνουν τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου τους με διεθνώς αναγνωρισμένους δείκτες αναφοράς, παρέχοντας υγιείς αρχές για τη χρηστή και εταιρική διακυβέρνηση.

ISO 26000

Η εφαρμογή των πολιτικών και των κατευθυντήριων γραμμών που περιγράφονται στο ISO 26000 παρέχει στους οργανισμούς - εταιρείες:

- Καλύτερη φήμη.
- Αυξημένη ικανότητα προσέλκυσης και διατήρησης εργαζομένων, καθώς και πελατών και ενδιαφερομένων.
- Διατήρηση του ηθικού, της δέσμευσης και της παραγωγικότητας των εργαζομένων.
- Ευνοϊκή αντίληψη του κοινού με επενδυτές, ιδιοκτήτες, δωρητές και οικονομικά συμφέροντα.
- Βελτιωμένες εξωτερικές σχέσεις με άλλες εταιρείες, μέσα ενημέρωσης και κοινότητες.

ISO 20121

Η εφαρμογή του ISO 20121 σε εκδηλώσεις δεν θα ωφελήσει μόνο το περιβάλλον, αλλά θα δημιουργήσει επίσης τις βάσεις για τη βελτίωση της κερδοφορίας και της ανταγωνιστικότητας του οργανισμού.

Αυτό το πρότυπο αναπτύχθηκε για να παρέχει ένα σύστημα διαχείρισης που θα βοηθήσει τους διοργανωτές εκδηλώσεων να επιτύχουν οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη μειώνοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εκδηλώσεών τους. Από τα τοπικά φεστιβάλ μέχρι τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του 2012, το ISO 20121 έχει προσφέρει αξία μειώνοντας τον αντίκτυπο των εκδηλώσεων στις τοπικές κοινωνίες και μειώνοντας το κόστος ελαχιστοποιώντας τα απόβλητα και την κατανάλωση ενέργειας.

Κεφάλαιο Δεύτερο

Βιώσιμη – Αειφόρος Ανάπτυξη: Έννοια, Αρχές, Στόχοι, Αναγκαίες Δράσεις

2.1 Εισαγωγή

Η βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη έχει γίνει ένα πανταχού παρόν αναπτυξιακό παράδειγμα. Είναι το σλόγκαν των διεθνών οργανισμών, η ορολογία των αναπτυξιακών σχεδιαστών, το θέμα των συνεδρίων και των ακαδημαϊκών άρθρων και το σύνθημα των αναπτυξιακών και περιβαλλοντικών ακτιβιστών (Ukaga et al, 2011). Αυτή η έννοια φαίνεται να έχει λάβει ευρεία προσοχή καθώς δεν στερείται άλλης αναπτυξιακής ιδέας και είναι πιθανό να παραμείνει ένα ευρέως διαδεδομένο αναπτυξιακό παράδειγμα για πολύ καιρό ακόμη (Scopelliti et al, 2018). Ωστόσο, παρά τη διάχυση και τη δημοτικότητα της, οι άνθρωποι συνεχίζουν να κάνουν ερωτήσεις σχετικά με το νόημα ή τον ορισμό της και τι συνεπάγεται καθώς και για τη θεωρία και την πρακτική της ανάπτυξης, χωρίς να υπάρχουν σαφείς απαντήσεις (Montaldo, 2013).

Η ανάπτυξη, ως έννοια, έχει συνδεθεί με ποικίλες έννοιες, ερμηνείες και θεωρίες από διάφορους μελετητές. Η ανάπτυξη ορίζεται ως «μια εξελικτική διαδικασία κατά την οποία αυξάνεται η ικανότητα ενός ατόμου να δημιουργεί νέες δομές, να αντιμετωπίζει προβλήματα, να προσαρμόζεται σε συνεχείς αλλαγές και να προσπαθεί σκόπιμα και δημιουργικά να επιτύχει νέους στόχους (Du Pisani, 2006). Σύμφωνα με τον Reyes (2001) η ανάπτυξη νοείται ως μια εσωτερική κοινωνική συνθήκη κατά την οποία οι ανάγκες του πληθυσμού ικανοποιούνται μέσω της ορθολογικής και βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων και συστημάτων. Οι Todaro και Smith (2006) ορίζουν επίσης την ανάπτυξη ως μια πολύπλευρη διαδικασία που περιλαμβάνει όχι μόνο την οικονομική ανάπτυξη, τη μείωση της ανισότητας και την εξάλειψη της απόλυτης φτώχειας, αλλά και βαθιές αλλαγές στις κοινωνικές δομές, συμπεριφορές και θεσμούς.

Κυριολεκτικά, αειφορία σημαίνει η ικανότητα διατήρησης κάποιας οντότητας, αποτελέσματος ή διαδικασίας με την πάροδο του χρόνου. Ωστόσο, στη βιβλιογραφία, οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί, ερευνητές και επαγγελματίες θέτουν την έννοια της ανάπτυξης για να υποδηλώσουν τη βελτίωση και τη διατήρηση ενός οικονομικά, οικολογικά και κοινωνικά υγιούς συστήματος για την ανθρώπινη βιωσιμότητα. Τέλος, ο Thomas (2015), θεωρεί ότι η βιωσιμότητα επικεντρώνεται στις ανθρώπινες δραστηριότητες και στην ικανότητα ικανοποίησης των ανθρώπινων αναγκών και επιθυμιών χωρίς να εξαντλούνται οι διαθέσιμοι πόροι ενός οικοσυστήματος.

2.2 Έννοια

Η αειφόρος ανάπτυξη έχει γίνει δημοφιλές σύνθημα στο σύγχρονο αναπτυξιακό διάλογο, όπως έχει ήδη προηγουμένως διατυπωθεί. Ωστόσο, παρά τη διάχυση και τη μαζική δημοτικότητα της με τα χρόνια, η ιδέα παραμένει νεφελώδης καθώς πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να αμφισβητούν το νόημα, την ιστορία και τις επιπτώσεις της (Mensah, 2019).

Η αειφόρος ανάπτυξη αντιπροσωπεύει τη μετάβαση από μια σύγχρονη κοινωνία σε μια πιο φιλική προς το περιβάλλον κοινωνία. Καθώς ο κόσμος αντιμετωπίζει πιθανές κλιματικές κρίσεις, όπως η λειψυδρία, η ξηρασία, η πείνα και τα ακραία καιρικά φαινόμενα, οι ΣΒΑ στοχεύουν στη διασφάλιση συνέργειας και ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος και της κοινωνικής ευημερίας.

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι σήμερα μια αναγκαιότητα. Η Gro Harlem Brundtland, πρώην πρωθυπουργός της Νορβηγίας, την ορίζει ως εξής: "ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες" - Το κοινό μας μέλλον (Εκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, 1987). Με άλλα λόγια, πρόκειται για την εκμετάλλευση των πόρων του πλανήτη με μέτρο, χωρίς να υπερβαίνει την ικανότητά του για φυσική ανανέωση.

Υπάρχουν πολλοί ορισμοί της αειφόρου ανάπτυξης. Ο Trzyna (1995), όρισε την αειφόρο ανάπτυξη ως τη φροντίδα για τη Γη με στόχο την αλλαγή της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής (Jibril, 2011). Η βάση της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική ανάπτυξη. Τέλος, η συγγραφέας Tarana A. Chandel (2022), ορίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη ως 3P (People, Profit and Planet), δηλαδή άνθρωποι, κέρδος και πλανήτης. Οι άνθρωποι, το κέρδος και ο πλανήτης συνδέονται με την κοινωνική, την οικονομική και την περιβαλλοντική ανάπτυξη αντίστοιχα.

2.3 Αρχές

Η επίτευξη της βιώσιμης - αειφόρου ανάπτυξης βασίζεται σε αρκετές αρχές. Ωστόσο, τα κύρια μηνύματα για τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης στρέφονται προς την οικονομία, το περιβάλλον και την κοινωνία (Ji, 2018 · Mensahn& Enu-Kwesi, 2018). Ειδικότερα, αφορούν τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, τα συστήματα παραγωγής, τη διαχείριση του πληθυσμού, τη διαχείριση του ανθρώπινου

δυναμικού, τη διατήρηση των προοδευτικών πολιτισμών και τη συμμετοχή των ανθρώπων (Ben-Eli, 2015 · Molinoari et al, 2019).

Η θεμελιώδης αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η προστασία των οικοσυστημάτων. Χωρίς οικοσυστήματα και βιοποικιλότητα, η ζωή θα έπαυε να υπάρχει. Τα περιορισμένα μέσα και πόροι στη γη δεν μπορούν να καλύψουν τις ατελείωτες ανάγκες των ανθρώπων. Για να είναι βιώσιμη η ανάπτυξη, η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων πρέπει να είναι εντός της φέρουσας ικανότητας της γης, καθώς η υπερεκμετάλλευση των πόρων έχει αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον (Kanie & Biermann, 2017). Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να υπάρχουν εναλλακτικές πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή ενέργεια, αντί να βασιζόμαστε σε μεγάλο βαθμό στο πετρέλαιο ή την υδροηλεκτρική ενέργεια.

Επιπλέον, ο έλεγχος του πληθυσμού είναι απαραίτητος για την επίτευξη βιωσιμότητας (Taylor, 2016). Οι άνθρωποι ζουν χρησιμοποιώντας τους περιορισμένους πόρους της γης. Ωστόσο, οι ανθρώπινες ανάγκες, όπως τροφή, ένδυση και στέγη αυξάνονται λόγω της πληθυσμιακής αύξησης, αλλά οι διαθέσιμοι πόροι σε όλο τον κόσμο για την κάλυψη αυτών των αναγκών δεν αυξάνονται πάντα για να καλύψουν τη ζήτηση. Επομένως, ο έλεγχος και η διαχείριση του πληθυσμού είναι ουσιαστικής σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο Wang (2016) θεωρεί ότι η σωστή διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού είναι μια άλλη βασική αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης. Εναπόκειται στους πολίτες να διασφαλίσουν ότι οι αρχές γίνονται αποδεκτές και σεβαστές. Οι άνθρωποι είναι υπεύθυνοι για τη χρήση και την προστασία του περιβάλλοντος. Οι άνθρωποι είναι αυτοί που πρέπει να εξασφαλίσουν την ειρήνη. Αυτό καθιστά τον ρόλο των ανθρώπινων πόρων κρίσιμο στις προσπάθειες βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναπτυχθούν οι ανθρώπινες γνώσεις και δεξιότητες για τη φροντίδα του περιβάλλοντος, της οικονομίας και της κοινωνίας (Collste et al, 2017). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί κυρίως μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, καθώς και μέσω των κατάλληλων υπηρεσιών υγείας διότι ένα υγιές μυαλό βρίσκεται σε ένα υγιές σώμα. Αυτά τα στοιχεία συμβάλλουν επίσης στην ανάπτυξη μιας θετικής στάσης απέναντι στη φύση. Η εκπαίδευση μπορεί επίσης να επηρεάσει την κοινωνία προς την κατεύθυνση της διατήρησης του περιβάλλοντος και της εκτίμησης των ανθρώπινων αξιών καθώς και των αποδεκτών μεθόδων παραγωγής.

Υποστηρίζεται επίσης ότι για να είναι επιτυχείς και βιώσιμες οι διαδικασίες βιώσιμης ανάπτυξης, πρέπει να είναι συμμετοχικές (Guo, 2017). Αυτό το επιχείρημα της θεωρίας συστημάτων βασίζεται στην ιδέα ότι η αειφόρος ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί με τις προσπάθειες ενός ατόμου ή ενός οργανισμού. Είναι μια συλλογική ευθύνη που απαιτεί τη συμμετοχή όλων των ανθρώπων και των αρμόδιων φορέων. Η βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη βασίζεται στην αρχή της συμμετοχής και απαιτεί θετική στάση των ανθρώπων προκειμένου να επιτευχθεί ουσιαστική πρόοδος με υπευθυνότητα και υπευθυνότητα για σταθερότητα. Επιπλέον, η βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη ευδοκμεί στην προώθηση προοδευτικών κοινωνικών παραδόσεων, εθίμων και πολιτικής κουλτούρας (Tjarve & Zemīte, 2016). Η προοδευτική παραδοσιακή και πολιτική κουλτούρα πρέπει να αναπτυχθεί και να διατηρηθεί ή να υποστηριχθεί και να οικοδομηθεί όχι μόνο για να κρατήσει την κοινωνία ενωμένη, αλλά και για να συμβάλει στη διατήρηση και συντήρηση του περιβάλλοντος.

Εν ολίγοις, η βασική γενικευμένη αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η συστηματική ενσωμάτωση περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών εκτιμήσεων σε όλες τις πτυχές της λήψης αποφάσεων μεταξύ των γενεών. Οι, όπως έχουν ονομαστεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, "Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)" αντικατοπτρίζουν ένα ισορροπημένο πρόγραμμα οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων. Για την επίτευξη αυτών, οι χώρες θα πρέπει να αναγνωρίσουν και να εκτιμήσουν την ύπαρξη πιθανών αντισταθμίσεων και να επινοήσουν τρόπους αντιμετώπισης τους.

2.4 Στόχοι

Η βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη συνδέεται με την αρχή της επίτευξης στόχων ανθρώπινης ανάπτυξης με παράλληλη διατήρηση των φυσικών πόρων και την ικανότητα των φυσικών συστημάτων να παρέχουν υπηρεσίες οικοσυστήματος από τις οποίες εξαρτώνται οι οικονομίες και οι κοινωνίες (Cerin, 2006). Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης ήταν σχετική από αμνημονεύτων χρόνων, αλλά η συνάφειά της βαθαίνει κάθε μέρα, καθώς ο πληθυσμός αυξάνεται συνεχώς και οι φυσικοί πόροι που είναι διαθέσιμοι για την ανθρωπότητα δεν μπορούν να υπολογιστούν με απόλυτη ακρίβεια. Αναγνωρίζοντας αυτό το φαινόμενο, η παγκόσμια ανησυχία εκφραζόταν πάντα για τη συνετή χρήση των διαθέσιμων πόρων. Το τελευταίο από αυτά τα ζητήματα έχει μεταφραστεί στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (ΑΣΧ) και τους ΣΒΑ (Breuer et al, 2019). Η πλήρης ανάλυσή τους έπεται στο επόμενο κεφάλαιο.

2.5 Αναγκαίες Δράσεις

Σύμφωνα με τον Justice Mensah (2019), οι κυβερνήσεις όλων των χωρών θα πρέπει να προωθήσουν την "έξυπνη ανάπτυξη" μέσω της κατάλληλης χρήσης γης και της ευθυγράμμισης των οικονομιών τους με την ικανότητα αναγέννησης της φύσης. Όλες οι χώρες θα πρέπει να υιοθετήσουν προηγμένες μεθόδους παραγωγής και κατανάλωσης. Θα πρέπει, για παράδειγμα, όσον αφορά τη ρύπανση, να επιβάλλουν την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει", σύμφωνα με την οποία οι κυβερνήσεις απαιτούν από τους ανθρώπους που ρυπαίνουν το περιβάλλον να επωμίζονται το κόστος της ρύπανσής τους αντί να επιβάλλουν το κόστος αυτό σε άλλους ή στο περιβάλλον.

Η αύξηση του πληθυσμού θα πρέπει να ελέγχεται μέσω δημογραφικών πολιτικών που να υποστηρίζονται από νομικά πλαίσια. Εάν δεν ληφθούν ειδικά μέτρα, η αύξηση του πληθυσμού σε συνδυασμό με την αυξημένη κατανάλωση πόρων θα οδηγήσει σε περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική παρακμή ή κατάρρευση που ο πλανήτης δεν μπορεί να αντιμετωπίσει. Επομένως, όλες οι χώρες θα πρέπει να ακολουθήσουν μια δημογραφική πολιτική με στόχο τον περιορισμό της ανεξέλεγκτης πληθυσμιακής αύξησης. Σε αυτό το πλαίσιο, τα Ηνωμένα Έθνη πρέπει να έχουν μια παγκόσμια πολιτική για την αύξηση του πληθυσμού και να διασφαλίσουν ότι τα κράτη μέλη συμμορφώνονται με αυτήν την πολιτική.

Όλες οι χώρες πρέπει να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν κοινωνικές πολιτικές που προάγουν την ανεκτικότητα, την κοινωνική συνοχή και τη δικαιοσύνη ως βάση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την προάσπιση των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της ιθαγένειας, της ένταξης, της ισότητας και της χρηστής πολιτικής διακυβέρνησης.

Επιπλέον, χρειαζόμαστε συνεχή εκπαίδευση στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης από τα Ηνωμένα Έθνη και τις κυβερνήσεις όλων των χωρών. Τα προγράμματα ευαισθητοποίησης θα πρέπει να στοχεύουν στο να διασφαλίσουν ότι οι άνθρωποι σε κάθε χώρα κατανοούν τις έννοιες και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και ενεργούν με υπευθυνότητα απέναντι στο περιβάλλον.

Η βιώσιμη - αειφόρος ανάπτυξη απαιτεί τη δημιουργία και εφαρμογή δημιουργικών ιδεών, καινοτόμων εξελίξεων και τεχνολογιών. Για το σκοπό αυτό, τα Ηνωμένα Έθνη πρέπει να συνεργαστούν με τις κυβερνήσεις, τον ιδιωτικό τομέα, τους αναπτυξιακούς φορείς και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Αυτού του είδους η συνεργασία θα εξεταστεί στα επόμενα κεφάλαια, όπου θα γίνει ανάλυση ήδη

συμφωνηθέντων στόχων, που αφορούν στην διασφάλιση της ανάπτυξης και της βιωσιμότητας.

Κεφάλαιο Τρίτο

Από τους 8 Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας στην Agenda 2030 και στους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ

3.1 Οι 8 Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (ΑΣΧ)

Οι ΑΣΧ σηματοδότησαν μια ιστορική παγκόσμια κινητοποίηση για την επίτευξη μιας σειράς σημαντικών κοινωνικών προτεραιοτήτων παγκοσμίως. Πρόκειται για στόχους που τέθηκαν από 189 κράτη μέλη του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2000 με στόχο την επίτευξη ενός κοινού δίκαιου μέλλοντος για την ανθρωπότητα.

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (General Assembly of the United Nations – UNGA) στο κατώφλι της νέας Χιλιετίας προσχώρησε στην υιοθέτηση της λεγόμενης "Διακήρυξης της Χιλιετίας". Στην Διακήρυξη αυτή αναφέρεται ότι οι χώρες έχουν δεσμευτεί να καταπολεμήσουν τις ασθένειες, την πείνα, τη φτώχεια, τον αναλφαβητισμό, τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Η Διακήρυξη αποτέλεσε το βασικό κείμενο της Διάσκεψης και αναφερόταν στις αρχές της ελευθερίας και της ισότητας, στην αλληλεγγύη, στην ανεκτικότητα και τον σεβασμό του περιβάλλοντος. Για την επίτευξη των παραπάνω απαιτείται «συλλογική ευθύνη» και ύπαρξη «συλλογικής συνείδησης», ώστε σε συνδυασμό με τις παγκόσμιες πολιτικές και τα μέτρα να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα (Δημαδάμα, 2021).

Πιο αναλυτικά, οι 8 ΑΣΧ αφορούν (Karver et al, 2013):

1. *Εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και της πείνας.* Μέχρι το 2015, ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν με λιγότερο από 1\$ την ημέρα και ο αριθμός των πεινασμένων θα μειωθούν στο μισό.

Εικόνα 1: 1ος ΑΣΧ

Εικόνα 2: 2ος ΑΣΧ

2. *Επίτευξη παγκόσμιας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.* Μέχρι το 2015 να διασφαλιστεί ότι τα αγόρια και τα κορίτσια σε όλο τον κόσμο θα ολοκληρώσουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

3. *Ενδυνάμωση των γυναικών και προώθηση της ισότητας των φύλων.* Στόχος είναι να εξαλειφθεί το χάσμα των φύλων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης έως το 2015.

Εικόνα 3: 3ος ΑΣΧ

4. *Μείωση της παιδικής θνησιμότητας.* Μέχρι το 2015 να μειωθεί κατά τα 2/3 η θνησιμότητα των παιδιών κάτω από 5 χρονών.

Εικόνα 4: 4ος ΑΣΧ

5. *Προώθηση της μητρικής υγείας.* Μέχρι το 2015 να μειωθεί κατά τα 3/4 η θνησιμότητα των γυναικών, λόγω επιπλοκών της κύησης, της διακοπής της και του τοκετού.

Εικόνα 5: 5ος ΑΣΧ

6. *Καταπολέμηση της ελονοσίας, του HIV/AIDS και άλλων ασθενειών.* Μέχρι το 2015 να μειωθεί κατά το ήμισυ ο αριθμός των φορέων του AIDS, των θυμάτων της ελονοσίας και άλλων μολυσματικών ασθενειών.

Εικόνα 6: 6ος ΑΣΧ

7. *Προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.* Να ενταχθούν οι αρχές της αειφόρου ανάπτυξης στις εθνικές πολιτικές και τα προγράμματα όλων των κρατών, να μειωθεί η απώλεια των φυσικών πηγών, να μειωθεί κατά το ήμισυ το ποσοστό των ανθρώπων που δεν έχουν πρόσβαση σε πόσιμο νερό και υγειονομικές υπηρεσίες.

Εικόνα 7: 7ος ΑΣΧ

Εικόνα 8: 8ος ΑΣΧ

8. *Ανάπτυξη μιας παγκόσμιας εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη.* Να δημιουργηθεί παγκόσμια συνεργασία για την ανάπτυξη.

Η εφαρμογή αυτών των οκτώ κεφαλαίων της Διακήρυξης της Χιλιετίας αποφασίστηκε να ξεκινήσει την 1η Ιανουαρίου 2001, και τα Ηνωμένα Έθνη συμφώνησαν να πραγματοποιούν συνόδους κορυφής κάθε πέντε χρόνια για να αξιολογούν την πρόοδο των ΑΣΧ.

Από το 2001, τα Ηνωμένα Έθνη έχουν δώσει προτεραιότητα στην επίτευξη αυτών των ΑΣΧ. Οι περισσότεροι από τους στόχους δεν επιτεύχθηκαν μέχρι το 2015, αλλά έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος τα τελευταία 15 χρόνια.

3.1.1 Επιτεύγματα ΑΣΧ

Η ημερήσια βρετανική ειδησεογραφική εφημερίδα "The Guardian" προέβη την 30 Μαρτίου του 2017 στην έκδοση της μελέτης των John McArthur και Krista Rasmussen (2017) αναφορικά με τα αποτελέσματα που επέφερε η καθιέρωση των 8 ΑΣΧ σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι σαφέστερες νίκες κατά την εποχή των ΑΣΧ ήταν σε θέματα ζωής και θανάτου. Ένα από τα κυριότερα αποτελέσματα ήταν ότι σήμερα ζουν κάπου 21 - 29 εκατομμύρια περισσότεροι άνθρωποι από ότι θα ζούσαν αν οι χώρες συνέχιζαν τους, προ των ΑΣΧ, ρυθμούς προόδου τους. Πιο συγκεκριμένα, περίπου τα 2/3 ανθρώπινης ζωής που σώθηκαν ήταν στην υποσαχάρια Αφρική, περίπου το 1/4 ήταν στην Κίνα και την Ινδία και το υπόλοιπο ήταν στον λοιπό αναπτυσσόμενο κόσμο. Επιπλέον, από 8,8 έως 17,3 εκατομμύρια ανθρώπινες ζωές σώθηκαν λόγω της ταχύτερης προόδου όσον αφορά την παιδική θνησιμότητα, 8,7 εκατομμύρια λόγω της διευρυμένης θεραπείας για τον ιό HIV/AIDS, 3,1 εκατομμύρια λόγω της μείωσης των θανάτων από φυματίωση και περίπου μισό εκατομμύριο λόγω της βελτίωσης της μητρικής θνησιμότητας.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι σημειώθηκε σε χώρες με χαμηλό εισόδημα και στην υποσαχάρια Αφρική εξαιρετική επιτάχυνση προόδου ενώ χώρες μεσαίου εισοδήματος (και ο υπόλοιπος κόσμος), εκτός της Κίνας και της Ινδίας, κατέγραψαν

συνήθως μεγαλύτερα κέρδη αλλά μικρότερη επιτάχυνση. Βελτιώσεις σε ποσοστά ολοκλήρωσης του δημοτικού σχολείου σημειώθηκαν σημαντικά σε μεγάλο μέρος του αναπτυσσόμενου κόσμου και όσον αφορά τον υποσιτισμό, οι χώρες είδαν μια μέση επιτάχυνση της προόδου, αν και όχι σε πολλές από τις πολυπληθέστερες χώρες. Τόσο στο νερό όσο και στην αποχέτευση παρατηρήθηκε γενική συνέχιση των συνηθισμένων τάσεων. Η ισότητα των φύλων στην εκπαίδευση σημείωσε σημαντική πρόοδο σε πολλές χώρες, αν και οι ελλείψεις δεδομένων εμποδίζουν τις αξιόπιστες συγκρίσεις μεταξύ των χωρών και διαχρονικά. Οι περιβαλλοντικοί δείκτες, όπως η δασική έκταση, σημείωσαν περιορισμένα κέρδη και, σε μεγάλο μέρος του κόσμου, οπισθοδρόμηση. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τόσο οι χώρες με χαμηλό εισόδημα όσο και οι αφρικανικές χώρες είχαν θετική επιτάχυνση στους περισσότερους δείκτες και τα αποτελέσματα για την παιδική θνησιμότητα υπήρξαν ιδιαίτερα εντυπωσιακά.

Σύμφωνα με μια Έκθεση των Ηνωμένων Εθνών το 2015, οι 8 ΑΣΧ έχουν βοηθήσει να βγουν περισσότεροι από ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι από την ακραία φτώχεια, να τερματιστεί η πείνα, να μπουν περισσότερα κορίτσια στο σχολείο και να προστατευθεί το περιβάλλον. Αυτοί οι στόχοι έχουν αποδείξει την τεράστια αξία της δημιουργίας νέων και καινοτόμων συνεργασιών, εμπνέοντας την κοινή γνώμη και θέτοντας φιλόδοξους στόχους. Οι ΑΣΧ έχουν αναδιαμορφώσει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες, θέτοντας στο επίκεντρο τους ανθρώπους και τις πιο επείγουσες ανάγκες τους.

Οι εμπειρίες και τα στοιχεία από τις προσπάθειες για την επίτευξη των ΑΣΧ έδειξαν ότι όλα βαίνουν προς μια θετική κατεύθυνση, αλλά η περαιτέρω πρόοδος θα απαιτήσει μια ακλόνητη πολιτική βούληση και μια συλλογική, μακροπρόθεσμη προσπάθεια. Η αναδυόμενη αναπτυξιακή ατζέντα μετά το 2015, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου των ΣΒΑ, προσπαθεί και αντικατοπτρίζει, όπως θα φανεί στη συνέχεια, αυτά τα διδάγματα.

3.2 Από τους 8 ΑΣΧ στην Agenda 2030 και στους 17 ΣΒΑ

Το 2010, σε συνεδρίαση υψηλού επιπέδου της UNGA για την ανασκόπηση της εφαρμογής των ΑΣΧ, οι κυβερνήσεις αναγνώρισαν την ανάγκη να κοιτάζουν μπροστά και να αρχίσουν να σκέφτονται τρόπους για την προώθηση μιας αναπτυξιακής ατζέντας, μετά τη λήξη των ΑΣΧ το 2015 (Chasek et al, 2016).

Ταυτόχρονα, η Βραζιλία πρότεινε τη σύγκληση συνάντησης για την αξιολόγηση της προόδου προς τους ΑΣΧ, για τον εορτασμό της 20ης επετείου της

Συνόδου Κορυφής για τη Γη στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (UNGA) ενέκρινε το ψήφισμα 64/236 (United Nations, 2010), που ζητά τη σύγκληση της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Ρίο ντε Τζανέιρο τον Ιούνιο του 2012. Ο στόχος της διάσκεψης Rio+20 - όπως έγινε γνωστό - ήταν να αξιολογηθεί η πρόοδος που έχει σημειωθεί μέχρι στιγμής, να εφαρμοστούν τα αποτελέσματα των μεγάλων συνόδων κορυφής για τη βιώσιμη ανάπτυξη και να αξιολογηθούν τα εναπομένοντα κενά στην αντιμετώπιση των αναδυόμενων προκλήσεων.

Καθώς οι προετοιμασίες για το Rio+20 βρίσκονταν σε εξέλιξη, η Κολομβία πρότεινε τη δημιουργία ενός συνόλου στόχων για την αναμόρφωση των ΑΣΧ. Μετά από αρκετούς μήνες άτυπων συζητήσεων, η ιδέα εδραιώθηκε και συμπεριλήφθηκε στον τελικό σχεδιασμό. Σε αυτό το πλαίσιο, το μέλλον της ανθρωπότητας και το μέλλον του πλανήτη αποτυπώθηκαν στο πολιτικό κείμενο με τίτλο «Το Δικό μας Μέλλον» - «The Future We Want» (The Rio+20 Outcome Document) το οποίο αποτέλεσε και τη βάση της συζήτησης για την οργάνωση του νέου επικαιροποιημένου πλαισίου Αναπτυξιακών Στόχων, που κατέληξε στους 17 ΣΒΑ (Assevero & Chitre, 2012). Από τον Μάρτιο 2013 έως τον Ιούλιο του 2014 πραγματοποιήθηκαν 13 συνεδριάσεις για την ανάπτυξη των ΣΒΑ. Ταυτόχρονα, πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών για τον ορισμό της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Διάσκεψη του Rio+20 (2012) έδωσε τυπικά και ουσιαστικά το έναυσμα στην Ομάδα εργασίας για τους ΣΒΑ (Open Working Group on Sustainable Development – OWG), υπό το συντονισμό της UNGA, να εργαστεί ώστε να ετοιμάσει το επόμενο σχέδιο στόχων με έμφαση στην ολιστική κατεύθυνση, ενισχύοντας την πεποίθηση ότι η βιώσιμη ανάπτυξη, που περιλαμβάνει ισότιμα τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές διαστάσεις (τους τρεις πυλώνες της αειφόρου – βιώσιμης ανάπτυξης), καθιστά περισσότερο από ποτέ αναγκαίες την εξάλειψη της φτώχειας και την αντιμετώπιση των βασικών αιτιών των ανισοτήτων που οδηγούν σε συνεχιζόμενες παγκόσμιες κρίσεις (Δημαδάμα, 2021).

Πέραν από τις 13 συνεδριάσεις για την ανάπτυξη των ΣΒΑ πραγματοποιήθηκαν και διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών σε όλο τον κόσμο για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης και την τροφοδότηση αυτών στις εργασίες της OWG.

Τον Σεπτέμβριο του 2014, η UNGA ενέκρινε το ψήφισμα 68/309 (United Nations, 2014), υιοθετώντας την έκθεση της OWG, δηλώνοντας ότι οι ΣΒΑ "θα αποτελέσουν σημαντικό πλαίσιο για την ενσωμάτωση των βιώσιμων αναπτυξιακών στόχων στην αναπτυξιακή ατζέντα για την περίοδο μετά το 2015". Το ψήφισμα αυτό εξασφάλισε ότι οι ΣΒΑ θα αντικαταστήσουν τους ΑΣΧ. Η UNGA διοργάνωσε επίσης μια διακυβερνητική διαδικασία διαπραγμάτευσης για συμφωνία επί των εγγράφων της Συνόδου Κορυφής του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της Διακήρυξης, των ΣΒΑ και των μέσων εφαρμογής, παρακολούθησης και αναθεώρησής τους. Οι διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν τον Ιανουάριο του 2015, και συνεχίστηκαν για 8 συνόδους με αποκορύφωμα τον Ιούλιο 2015 με τη συμφωνία για την Ατζέντα 2030 (Agenda 2030) για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στην Agenda 2030 ενσωματώνονται, όπως θα φανεί και στη συνέχεια, οι 17 ΣΒΑ.

Σήμερα, το Τμήμα Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Division for Sustainable Development Goals - DSDG) του Τμήματος Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Department of Economic and Social Affairs - UNDESA) είναι υπεύθυνο για τους ΣΒΑ και τα συναφή θεματικά τους ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων των υδάτων, της ενέργειας, του κλίματος, των ωκεανών, της αστικοποίησης, των μεταφορών, της επιστήμης και της τεχνολογίας και της Παγκόσμιας Έκθεσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Global Sustainable Development Report – GSDR). Το DSDG διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αξιολόγηση της εφαρμογής της Ατζέντας 2030 σε επίπεδο συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και στην υπεράσπιση των ΣΒΑ. Για να επιτευχθεί η Ατζέντα 2030, η ευρεία ιδιοκτησία των ΣΒΑ πρέπει να μεταφραστεί σε ισχυρή δέσμευση όλων των ενδιαφερομένων για την επίτευξη των παγκόσμιων στόχων. Το DSDG στοχεύει να βοηθήσει στην προώθηση αυτής της δέσμευσης.

3.2.1 Η Agenda 2030 και οι 5 καθοριστικοί πυλώνες της

Η σύνοδος κορυφής του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη συγκλήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015, με τη συμμετοχή περίπου 160 αρχηγών κρατών. Τα Ηνωμένα Έθνη χάραξαν μια νέα εποχή για τη βιώσιμη ανάπτυξη με το κείμενο "Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας": Η Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη" ("Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development") (A/RES/70/1). Αυτή η Ατζέντα είναι ένας οδικός χάρτης για τον τερματισμό της παγκόσμιας φτώχειας και την οικοδόμηση μιας αξιοπρεπούς ζωής. Είναι ανθρωποκεντρική, βασισμένη στις αρχές των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων και αναγνωρίζει τον κρίσιμο ρόλο της επίτευξης της ισότητας των φύλων και την ενδυνάμωση όλων των γυναικών και των κοριτσιών. Το θεματολόγιο επιδιώκει τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων, ευημερίας, οικοδόμησης της ειρήνης και προστασίας του πλανήτη προς όφελος όλων των γενεών. Καθιερώνει επίσης μια περιοδική παρακολούθηση και επανεξέταση σε όλα τα επίπεδα για να διασφαλιστεί η εφαρμογή των στόχων στο μέγιστο βαθμό.

Η Ατζέντα 2030 έχει πέντε πρωταρχικούς πυλώνες, γνωστούς ως τα πέντε "P": Άνθρωποι, Πλανήτης, Ευημερία, Ειρήνη και Συμπράξεις (People, Planet, Prosperity, Peace and Partnerships), τα οποία καλύπτουν τους 17 ΣΒΑ (Hylton, 2019 · Guo, 2017 · Zhai & Chang, 2019), ανάλυση των οποίων έπεται. Τα κράτη δεσμεύονται ότι «ξεκινούν ένα συλλογικό ταξίδι» στο οποίο κανείς δεν θα μείνει πίσω με βάση τους ανωτέρω 5 άξονες. Ακολουθεί μια συνοπτική περιγραφή των 5 αυτών πυλώνων και των προτεραιοτήτων που φιλοδοξούν να υλοποιήσουν (Otilia, 2017):

Άνθρωποι

Η αποφασιστικότητα να τερματιστεί η φτώχεια και η πείνα σε όλες τις μορφές και εκδηλώσεις τους και να επιτραπεί σε όλους τους ανθρώπους να εκπληρώσουν τις δυνατότητές τους σε ένα υγιές περιβάλλον με αξιοπρέπεια και ισότητα.

Πλανήτης

Προστασία του πλανήτη από την υποβάθμιση, μέσα από την εφαρμογή της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής, συνεπώς και της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων καθώς και της επείγουσας δράσης για την κλιματική αλλαγή, ώστε να διασφαλιστούν οι ανάγκες των σημερινών και μελλοντικών γενεών.

Ευημερία

Όλοι οι άνθρωποι θα μπορούν να απολαμβάνουν μια ευημερούσα ζωή με την οικονομική, κοινωνική και τεχνολογική πρόοδο. Να δρουν προς όφελος των λαών και να αναπτύσσονται σε αρμονία με τη φύση.

Ειρήνη

Αποφασιστικότητα για την προώθηση ειρηνικών, δίκαιων και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών που είναι απαλλαγμένες από φόβο και βία. Δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς ειρήνη και ειρήνη χωρίς βιώσιμη ανάπτυξη.

Εταιρική Σχέση - Συνεργασία

Αποφασιστικότητα για την κινητοποίηση των μέσων που απαιτούνται για την εφαρμογή της Ατζέντας 2030, μέσω μιας αναζωογονημένης παγκόσμιας εταιρικής σχέσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, βασισμένης σε πνεύμα ενισχυμένης παγκόσμιας αλληλεγγύης, με επίκεντρο ιδίως τις ανάγκες των φτωχότερων και πιο ευάλωτων ατόμων και με τη συμμετοχή όλων των χωρών και όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Η Ατζέντα 2030, όπως πολλές φορές υπογραμμίζεται, ανοίγει μια νέα εποχή εθνικής δράσης και διεθνούς συνεργασίας, ενώ δεσμεύει κάθε χώρα να προβεί σε μια σειρά ενεργειών που θα επικουρούν την προσπάθεια για την αντιμετώπιση της φτώχειας και ταυτόχρονα θα επενδύουν στην οικονομική ανάπτυξη και στην ευημερία, στη βελτίωση της υγείας των ανθρώπων, στην καλύτερη εκπαίδευση καθώς και στο σύνολο των κοινωνικών αναγκών, προστατεύοντας όμως το φυσικό περιβάλλον.

3.3 Ανάλυση 17 ΣΒΑ

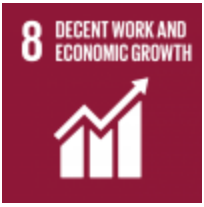
Οι κυριότεροι ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών αναλύονται στο παρακάτω Πίνακα ως ακολούθως:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΧΟΥ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
 Εικόνα 9: 1ος ΣΒΑ	Εξάλειψη της ακραίας φτώχειας για όλους τους ανθρώπους.
	Μείωση τουλάχιστον κατά το ήμισυ του ποσοστού ανδρών, γυναικών και παιδιών όλων των ηλικιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας από όλες τις απόψεις, σύμφωνα με τους εθνικούς ορισμούς.
	Εφαρμογή των κατάλληλων σε εθνικό επίπεδο συστημάτων και μέτρων κοινωνικής προστασίας για όλους.
	Εξασφάλιση ότι όλοι οι άνδρες και οι γυναίκες, ιδίως οι φτωχοί και οι ευάλωτοι, έχουν ίσα δικαιώματα σε οικονομικούς πόρους, καθώς και πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, ιδιοκτησία και έλεγχο της γης και άλλων μορφών ιδιοκτησίας, κληρονομικότητα, φυσικούς πόρους, κατάλληλη νέα τεχνολογία και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των μικροχρηματοδοτήσεων.
1. Καμία φτώχεια	Ενίσχυση της ανθεκτικότητας των φτωχών και όσων βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις και μείωση της έκθεσης και της ευπάθειάς τους σε ακραία φαινόμενα που σχετίζονται με το κλίμα και σε άλλες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές καταστροφές.
	Τερματισμός της πείνας και εξασφάλιση πρόσβασης όλων των ανθρώπων (ιδίως των φτωχών και των ατόμων σε ευάλωτες καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των βρεφών), σε ασφαλή, θρεπτικά και επαρκή τρόφιμα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

 <p>Εικόνα 10: 2ος ΣΒΑ</p> <p>2. Μηδενική πείνα</p>	<p>Εξάλειψη όλων των μορφών υποσιτισμού, συμπεριλαμβανομένης της επίτευξης, έως το 2025, των διεθνώς συμφωνηθέντων στόχων για την καχεξία σε παιδιά κάτω των 5 ετών και αντιμετώπιση των διατροφικών αναγκών των εφήβων κοριτσιών, των εγκύων και θηλαζουσών γυναικών και των ηλικιωμένων ατόμων.</p> <p>Διπλασιασμός της γεωργικής παραγωγικότητας και των εισοδημάτων των μικρών παραγωγών τροφίμων, ιδίως των γυναικών, των αυτοχθόνων πληθυσμών, των οικογενειακών αγροτών, των κτηνοτρόφων και των αλιέων, μεταξύ άλλων μέσω της ασφαλούς και ισότιμης πρόσβασης σε γη, άλλους παραγωγικούς πόρους και εισροές, γνώσεις, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, αγορές και ευκαιρίες για προστιθέμενη αξία και μη γεωργική απασχόληση.</p> <p>Εξασφάλιση βιώσιμων συστημάτων παραγωγής τροφίμων και εφαρμογή ανθεκτικών γεωργικών πρακτικών που αυξάνουν την παραγωγικότητα, συμβάλλουν στη διατήρηση των οικοσυστημάτων, ενισχύουν την ικανότητα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, την ξηρασία, τις πλημμύρες και άλλες καταστροφές και βελτιώνουν σταδιακά την ποιότητα της γης και του εδάφους.</p> <p>Διατήρηση της γενετικής ποικιλομορφίας των σπόρων, των καλλιεργούμενων φυτών και των εκτρεφόμενων και εξημερωμένων ζώων και των συναφών άγριων ειδών τους, μεταξύ άλλων μέσω αξιόπιστης διαχείρισης και διαφοροποιημένων τραπεζών σπόρων και φυτών σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο και προώθηση της πρόσβασης του δίκαιου και ισότιμου καταμερισμού των οφελών, που προκύπτουν από τη χρήση των γενετικών πόρων και των συναφών παραδοσιακών γνώσεων, όπως έχει συμφωνηθεί διεθνώς.</p>
 <p>Εικόνα 11: 3ος ΣΒΑ</p> <p>3. Καλή υγεία και ευημερία</p>	<p>Μείωση του παγκόσμιου δείκτη μητρικής θνησιμότητας σε λιγότερο από 70 ανά 100.000 γεννήσεις.</p> <p>Τερματισμός των προβλέσιμων θανάτων σε νεογνά και παιδιά κάτω των 5 ετών. Όλες οι χώρες επιδιώκουν να μειώσουν τη νεογνική θνησιμότητα σε τουλάχιστον 12 ανά 1.000 γεννήσεις ζώντων τέκνων και τη θνησιμότητα κάτω των 5 ετών σε τουλάχιστον 25 ανά 1.000 γεννήσεις.</p> <p>Τερματισμός των επιδημιών του AIDS, της φυματίωσης, της ελονοσίας και των παραμελημένων τροπικών ασθενειών και καταπολέμηση της ηπατίτιδας, των υδατογενών ασθενειών και άλλων μεταδοτικών ασθενειών.</p> <p>Μείωση κατά ένα τρίτο της πρόωρης θνησιμότητας από μη μεταδοτικές ασθένειες μέσω της πρόληψης, της θεραπείας και προαγωγής της ψυχικής υγείας και ευεξίας.</p> <p>Ενίσχυση της πρόληψης και της θεραπείας της κατάχρησης ουσιών, συμπεριλαμβανομένης της κατάχρησης ναρκωτικών ουσιών και της επιβλαβούς χρήσης αλκοόλ.</p>

	<p>Μείωση στο μισό του αριθμού των θανάτων και των τραυματισμών από τροχαία ατυχήματα παγκοσμίως.</p> <p>Εξασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, μεταξύ άλλων για τον οικογενειακό προγραμματισμό, την ενημέρωση και την εκπαίδευση, καθώς και ενσωμάτωση της αναπαραγωγικής υγείας στις εθνικές στρατηγικές και προγράμματα.</p> <p>Επίτευξη καθολικής υγειονομικής κάλυψης, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από οικονομικούς κινδύνους, της πρόσβασης σε ποιοτικές βασικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και της πρόσβασης σε ασφαλή, αποτελεσματικά, ποιοτικά και οικονομικά προσιτά βασικά φάρμακα και εμβόλια.</p> <p>Ουσιαστική μείωση του αριθμού των θανάτων και των ασθενειών από επικίνδυνες χημικές ουσίες και ρύπανση και μόλυνση του αέρα, του νερού και του εδάφους.</p>
<div data-bbox="280 909 491 1120" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="268 1149 497 1178">Εικόνα 12: 4ος ΣΒΑ</p> <p data-bbox="301 1547 464 1619">4. Ποιοτική εκπαίδευση</p>	<p>Εξασφάλιση ότι όλα τα κορίτσια και τα αγόρια θα ολοκληρώσουν τη δωρεάν, ισότιμη και ποιοτική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση που θα οδηγήσει σε συναφή και αποτελεσματικά μαθησιακά αποτελέσματα.</p> <p>Εξασφάλιση ότι όλα τα κορίτσια και τα αγόρια έχουν πρόσβαση σε ποιοτική ανάπτυξη, φροντίδα και προσχολική εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία, ώστε να είναι έτοιμα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.</p> <p>Εξασφάλιση, για όλες τις γυναίκες και τους άνδρες, ίσης πρόσβασης, σε οικονομικά προσιτή και ποιοτική τεχνική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση, (συμπεριλαμβανομένης της πανεπιστημιακής).</p> <p>Σημαντική αύξηση του αριθμού των νέων και των ενηλίκων που διαθέτουν σχετικές δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων, που απαιτούνται για την απασχόληση, την αξιοπρεπή εργασία και την επιχειρηματικότητα.</p> <p>Εξάλειψη των έμφυλων ανισοτήτων στην εκπαίδευση και εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για τους ευάλωτους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, των αυτοχθόνων πληθυσμών και των παιδιών σε ευάλωτες καταστάσεις.</p> <p>Εξασφάλιση ότι όλοι οι νέοι και ένα σημαντικό ποσοστό των ενηλίκων, τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών, θα αποκτήσουν αλφαριθμητισμό και αριθμητική ικανότητα.</p> <p>Εξασφάλιση ότι όλοι οι μαθητές αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, μεταξύ άλλων, μέσω της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον βιώσιμο τρόπο ζωής, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την προώθηση μιας κουλτούρας ειρήνης και μη βίας, την παγκόσμια ιθαγένεια και</p>

	<p>την εκτίμηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της συμβολής του πολιτισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη.</p>
 <p>Εικόνα 13: 5ος ΣΒΑ</p> <p>5. Ισότητα φύλων</p>	<p>Τερματισμός όλων των μορφών διακρίσεων εις βάρος όλων των γυναικών και των κοριτσιών παντού.</p>
	<p>Εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά όλων των γυναικών και των κοριτσιών στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής και άλλης μορφής εκμετάλλευσης.</p>
	<p>Εξάλειψη όλων των επιβλαβών πρακτικών, όπως ο γάμος παιδιών, ο πρώιμος και ο εξαναγκαστικός γάμος και ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων.</p>
	<p>Αναγνώριση και αξιοποίηση της μη αμειβόμενης φροντίδας και της οικιακής εργασίας μέσω της παροχής δημόσιων υπηρεσιών, υποδομών και πολιτικών κοινωνικής προστασίας, καθώς και της προώθησης της κοινής ευθύνης εντός του νοικοκυριού και της οικογένειας, όπως αρμόζει σε εθνικό επίπεδο.</p>
	<p>Εξασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής συμμετοχής των γυναικών και των ίσων ευκαιριών για ηγεσία σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων στην πολιτική, οικονομική και δημόσια ζωή.</p> <p>Διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και στα αναπαραγωγικά δικαιώματα, όπως συμφωνήθηκε σύμφωνα με το Πρόγραμμα Δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, καθώς και τα έγγραφα αποτελεσμάτων των διασκέψεων αναθεώρησής τους.</p>
 <p>Εικόνα 14: 6ος ΣΒΑ</p> <p>6. Καθαρό νερό και αποχέτευση</p>	<p>Επίτευξη καθολικής και ισότιμης πρόσβασης σε ασφαλές και οικονομικά προσιτό πόσιμο νερό για όλους.</p>
	<p>Επίτευξη πρόσβασης σε αποχέτευση και υγιεινή για όλους και τερματισμός της ανοικτής απόδευσης, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών και όσων βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις.</p>
	<p>Βελτίωση της ποιότητας των υδάτων με μείωση της ρύπανσης, εξάλειψη της απόρριψης και ελαχιστοποίηση της απελευθέρωσης επικίνδυνων χημικών ουσιών και υλικών, μείωση κατά το ήμισυ του ποσοστού των ανεπεξέργαστων λυμάτων και ουσιαστική αύξηση της ανακύκλωσης και της ασφαλούς επαναχρησιμοποίησης σε παγκόσμιο επίπεδο.</p>
	<p>Ουσιαστική αύξηση της αποδοτικότητας της χρήσης του νερού σε όλους τους τομείς και εξασφάλιση βιώσιμων απολήψεων και προσφοράς γλυκού νερού για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας και ουσιαστική μείωση του αριθμού των ανθρώπων που υποφέρουν από λειψυδρία.</p>
	<p>Εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτινων πόρων σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της διασυννοριακής συνεργασίας κατά περίπτωση.</p> <p>Προστασία και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων που σχετίζονται με το νερό, συμπεριλαμβανομένων των βουνών, των δασών, των υγροτόπων, των ποταμών, των υδροφόρων οριζόντων και των λιμνών.</p>

 <p>Εικόνα 15: 7ος ΣΒΑ</p> <p>7. Προσιτή και καθαρή ενέργεια</p>	<p>Εξασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, αξιόπιστες και σύγχρονες ενεργειακές υπηρεσίες.</p> <p>Αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο παγκόσμιο ενεργειακό μείγμα.</p> <p>Διπλασιασμός του παγκόσμιου ρυθμού βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.</p>
 <p>Εικόνα 16: 8ος ΣΒΑ</p> <p>8. Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη</p>	<p>Διατήρηση της κατά κεφαλήν οικονομικής ανάπτυξης σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες και, ιδίως, αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατά τουλάχιστον 7% ετησίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.</p> <p>Επίτευξη υψηλότερων επιπέδων οικονομικής παραγωγικότητας μέσω της διαφοροποίησης, της τεχνολογικής αναβάθμισης και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων μέσω της εστίασης σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης εργασίας.</p> <p>Προώθηση πολιτικών προσανατολισμένων στην ανάπτυξη, που στηρίζουν τις παραγωγικές δραστηριότητες, τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, την επιχειρηματικότητα, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και ενθαρρύνουν την επισημοποίηση και την ανάπτυξη πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.</p> <p>Βελτίωση σταδιακά, έως το 2030, της παγκόσμιας αποδοτικότητας των πόρων στην κατανάλωση και την παραγωγή και προσπάθεια αποσύνδεσης της οικονομικής ανάπτυξης από την περιβαλλοντική υποβάθμιση, σύμφωνα με το δεκαετές πλαίσιο προγραμμάτων για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, με τις ανεπτυγμένες χώρες να πρωτοστατούν.</p> <p>Επίτευξη πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και αξιοπρεπούς εργασίας για όλες τις γυναίκες και τους άνδρες, συμπεριλαμβανομένων των νέων και των ατόμων με αναπηρία, και ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας.</p> <p>Ουσιαστική μείωση του ποσοστού των νέων που δεν βρίσκονται σε απασχόληση, εκπαίδευση ή κατάρτιση.</p> <p>Λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων για την εξάλειψη της καταναγκαστικής εργασίας, τον τερματισμό της σύγχρονης δουλείας και της εμπορίας ανθρώπων και τη διασφάλιση της απαγόρευσης και της εξάλειψης των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της στρατολόγησης και της χρήσης παιδιών στρατιωτών, και μέχρι το 2025 τερματισμός της παιδική εργασίας σε όλες τις μορφές της.</p> <p>Προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων και προώθηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας για όλους τους εργαζόμενους, συμπεριλαμβανομένων των διακινούμενων</p>

	<p>εργαζομένων, ιδίως των γυναικών μεταναστριών και εκείνων που απασχολούνται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας.</p> <p>Σχεδιασμός και εφαρμογή πολιτικών για την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού που δημιουργεί θέσεις εργασίας και προωθεί τον τοπικό πολιτισμό και τα τοπικά προϊόντα.</p> <p>Ενίσχυση της ικανότητας των εγχώριων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για την ενθάρρυνση και την επέκταση της πρόσβασης σε τραπεζικές, ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για όλους.</p>
<div data-bbox="280 712 488 913" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="268 943 497 972">Εικόνα 17: 9ος ΣΒΑ</p> <p data-bbox="280 1084 488 1189">9. Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές</p>	<p>Ανάπτυξη ποιοτικών, αξιόπιστων, βιώσιμων και ανθεκτικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και διασυνοριακών υποδομών, για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και της ανθρώπινης ευημερίας, με έμφαση στην προσιτή και ισότιμη πρόσβαση για όλους.</p> <p>Προώθηση της, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμης εκβιομηχάνισης και, έως το 2030, σημαντική αύξηση του μεριδίου της βιομηχανίας στην απασχόληση και στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες, και διπλασιασμός του μεριδίου της στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.</p> <p>Αύξηση της πρόσβασης των μικρών βιομηχανικών και άλλων επιχειρήσεων, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των προσιτών πιστώσεων, και της ενσωμάτωσής τους στις αλυσίδες αξίας και στις αγορές.</p> <p>Αναβάθμιση των υποδομών και μετασκευή των βιομηχανιών ώστε να καταστούν βιώσιμες, με αυξημένη αποδοτικότητα στη χρήση των πόρων και μεγαλύτερη υιοθέτηση καθαρών και περιβαλλοντικά ορθών τεχνολογιών και βιομηχανικών διαδικασιών, με όλες τις χώρες να αναλαμβάνουν δράση σύμφωνα με τις αντίστοιχες δυνατότητές τους.</p> <p>Ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας, αναβάθμιση των τεχνολογικών δυνατοτήτων των βιομηχανικών τομέων σε όλες τις χώρες, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, συμπεριλαμβανομένης, έως το 2030, της ενθάρρυνσης της καινοτομίας και της ουσιαστικής αύξησης του αριθμού των εργαζομένων σε έρευνα και ανάπτυξη ανά 1 εκατομμύριο κατοίκους και των δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη.</p>
	<p>Σταδιακή επίτευξη και διατήρηση της αύξησης του εισοδήματος του κατώτερου 40% του πληθυσμού με ρυθμό υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο.</p> <p>Ενδυνάμωση και προώθηση της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ένταξης όλων, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, αναπηρίας, φυλής, εθνικότητας, καταγωγής, θρησκείας ή οικονομικής ή άλλης κατάστασης.</p> <p>Εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και μείωση των ανισοτήτων στα αποτελέσματα, μεταξύ άλλων με την εξάλειψη των νόμων, πολιτικών και πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις και την</p>

 <p>Εικόνα 18: 10ος ΣΒΑ</p> <p>10. Μείωση των ανισοτήτων</p>	<p>προώθηση της κατάλληλης νομοθεσίας, πολιτικής και δράσης προς αυτή την κατεύθυνση.</p> <p>Υιοθέτηση πολιτικών, ιδίως φορολογικών, μισθολογικών και πολιτικών κοινωνικής προστασίας, και σταδιακή επίτευξη μεγαλύτερης ισότητας.</p> <p>Βελτίωση της ρύθμισης και παρακολούθησης των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων και ενίσχυση της εφαρμογής τέτοιων κανονισμών.</p> <p>Εξασφάλιση ενισχυμένης εκπροσώπησης των αναπτυσσόμενων χωρών στη λήψη αποφάσεων στα παγκόσμια διεθνή οικονομικά και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, προκειμένου να δημιουργηθούν πιο αποτελεσματικοί, αξιόπιστοι, υπόλογοι και νόμιμοι θεσμοί.</p> <p>Διευκόλυνση της ομαλής, ασφαλούς, τακτικής και υπεύθυνης μετανάστευσης και κινητικότητας των ανθρώπων, μεταξύ άλλων μέσω της εφαρμογής προγραμματισμένων και καλά οργανωμένων μεταναστευτικών πολιτικών.</p>
 <p>Εικόνα 19: 11ος ΣΒΑ</p> <p>11. Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες</p>	<p>Διασφάλιση της πρόσβασης όλων σε επαρκή, ασφαλή και οικονομικά προσιτή στέγαση και βασικές υπηρεσίες και αναβάθμιση των παραγκουπόλεων.</p> <p>Παροχή πρόσβασης σε ασφαλή, οικονομικά προσιτά, προσβάσιμα και βιώσιμα συστήματα μεταφορών για όλους, βελτίωση της οδικής ασφάλειας, ιδίως με την επέκταση των δημόσιων μεταφορών, με ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των ευάλωτων ατόμων, γυναικών, παιδιών, ατόμων με αναπηρία και ηλικιωμένων.</p> <p>Ενίσχυση της, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμης αστικοποίησης και της ικανότητας για συμμετοχικό, ολοκληρωμένο και βιώσιμο σχεδιασμό και διαχείριση των οικισμών σε όλες τις χώρες.</p> <p>Ενίσχυση των προσπαθειών για την προστασία και τη διαφύλαξη της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.</p> <p>Σημαντική μείωση του αριθμού των θανάτων και του αριθμού των πληγέντων και ουσιαστική μείωση των οικονομικών απωλειών σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, που προκαλούνται από καταστροφές, συμπεριλαμβανομένων και των καταστροφών που σχετίζονται με το νερό, με έμφαση στην προστασία των φτωχών και των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις.</p> <p>Μείωση των αρνητικών κατά κεφαλήν περιβαλλοντικών επιπτώσεων των πόλεων, μεταξύ άλλων δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα του αέρα και στη διαχείριση των αστικών και άλλων αποβλήτων.</p> <p>Παροχή καθολικής πρόσβασης σε ασφαλείς, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμους, πράσινους και δημόσιους χώρους, ιδίως για τις γυναίκες, τα παιδιά, τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρία.</p>

 <p>Εικόνα 20: 12ος ΣΒΑ</p> <p>12. Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή</p>	<p>Εφαρμογή του δεκαετούς πλαισίου προγραμμάτων για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, με όλες τις χώρες να αναλαμβάνουν δράση, με τις ανεπτυγμένες χώρες να πρωτοστατούν, λαμβάνοντας υπόψη την ανάπτυξη και τις δυνατότητες των αναπτυσσόμενων χωρών.</p> <p>Επίτευξη βιώσιμης διαχείρισης και αποδοτικής χρήσης των φυσικών πόρων.</p> <p>Μείωση κατά το ήμισυ της κατά κεφαλήν παγκόσμιας σπατάλης τροφίμων σε επίπεδο λιανικής πώλησης και καταναλωτών και μείωση των απωλειών τροφίμων κατά μήκος των αλυσίδων παραγωγής και εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένων των απωλειών μετά τη συγκομιδή.</p> <p>Επίτευξη της περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης των χημικών ουσιών και όλων των αποβλήτων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα διεθνή πλαίσια, και σημαντική μείωση της απελευθέρωσής τους στον αέρα, το νερό και το έδαφος, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις τους στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.</p> <p>Ουσιαστική μείωση της παραγωγής αποβλήτων μέσω της πρόληψης, της μείωσης, της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης.</p> <p>Ενθάρρυνση των εταιρειών, ιδίως των μεγάλων και πολυεθνικών εταιρειών, να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές και να ενσωματώσουν πληροφορίες για τη βιωσιμότητα στον κύκλο υποβολής εκθέσεων.</p> <p>Προώθηση πρακτικών δημόσιων συμβάσεων που είναι βιώσιμες, σύμφωνα με τις εθνικές πολιτικές και προτεραιότητες.</p> <p>Εξασφάλιση ότι οι άνθρωποι παντού έχουν τις σχετικές πληροφορίες και την ευαισθητοποίηση για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον τρόπο ζωής σε αρμονία με τη φύση.</p>
 <p>Εικόνα 21: 13ος ΣΒΑ</p> <p>13. Δράση για το κλίμα</p>	<p>Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ικανότητας προσαρμογής σε κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα και φυσικές καταστροφές σε όλες τις χώρες.</p> <p>Ενσωμάτωση των μέτρων για την κλιματική αλλαγή στις εθνικές πολιτικές, τις στρατηγικές και τον προγραμματισμό.</p> <p>Βελτίωση της εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης, της ανθρώπινης και θεσμικής ικανότητας σχετικά με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, την προσαρμογή, τη μείωση των επιπτώσεων και την έγκαιρη προειδοποίηση.</p>
	<p>Πρόληψη και σημαντική μείωση της θαλάσσιας ρύπανσης κάθε είδους, ιδίως από χερσαίες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων απορριμμάτων και της ρύπανσης από θρεπτικά συστατικά.</p>

 <p>Εικόνα 22: 14ος ΣΒΑ</p> <p>14. Η ζωή κάτω από το νερό</p>	<p>Βιώσιμη διαχείριση και προστασία των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων για την αποφυγή σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους, και ανάληψη δράσης για την αποκατάστασή τους, προκειμένου να επιτευχθούν "υγιείς" και "παραγωγικοί" ωκεανοί.</p> <p>Ελαχιστοποίηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της όξυνσης των ωκεανών, μεταξύ άλλων μέσω ενισχυμένης επιστημονικής συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα.</p> <p>Αποτελεσματική ρύθμιση της αλιείας και τερματισμός της υπεραλίευσης, της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας και των καταστροφικών αλιευτικών πρακτικών και εφαρμογή επιστημονικά τεκμηριωμένων διαχειριστικών σχεδίων, προκειμένου να αποκατασταθούν τα ιχθυοποθέματα το συντομότερο δυνατό χρόνο, τουλάχιστον σε επίπεδα που μπορούν να παράγουν τη μέγιστη βιώσιμη απόδοση, όπως καθορίζεται από τα βιολογικά χαρακτηριστικά τους.</p> <p>Διατήρηση τουλάχιστον του 10% των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών, σύμφωνα με το εθνικό και διεθνές δίκαιο.</p> <p>Απαγόρευση ορισμένων μορφών αλιευτικών επιδοτήσεων που συμβάλλουν στην πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα και την υπεραλίευση, εξάλειψη των επιδοτήσεων που συμβάλλουν στην παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία και αποχή από τη θέσπιση νέων τέτοιων επιδοτήσεων, αναγνωρίζοντας ότι η κατάλληλη και αποτελεσματική ειδική και διαφοροποιημένη μεταχείριση των αναπτυσσόμενων και των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαπραγματεύσεως του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για τις αλιευτικές επιδοτήσεις.</p> <p>Αύξηση των οικονομικών οφελών των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών και των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών από τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων, μεταξύ άλλων μέσω της βιώσιμης διαχείρισης της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και του τουρισμού.</p>
 <p>Εικόνα 23: 15ος ΣΒΑ</p>	<p>Διατήρηση, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των χερσαίων και εσωτερικών οικοσυστημάτων, των γλυκών υδάτων και των υπηρεσιών τους, και ιδιαιτέρως των δασών, των υγροτόπων, των βουνών και των ξηροτόπων, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες.</p> <p>Πρώθηση της εφαρμογής της βιώσιμης διαχείρισης όλων των τύπων δασών, διακοπή της αποψίλωσης, αποκατάσταση των υποβαθμισμένων δασών και ουσιαστική αύξηση της αναδάσωσης σε παγκόσμιο επίπεδο.</p> <p>Καταπολέμηση της ερημοποίησης, αποκατάσταση της υποβαθμισμένης γης και του εδάφους, συμπεριλαμβανομένης της γης που πλήττεται από ερημοποίηση, ξηρασία και πλημμύρες.</p> <p>Διατήρηση των ορεινών οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένης και της βιοποικιλότητάς τους,</p>

<p>15. Ζωή στη στεριά</p>	<p>προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητά τους να παρέχουν οφέλη που είναι απαραίτητα για τη βιώσιμη ανάπτυξη.</p> <p>Ανάληψη δράσης για τη μείωση της υποβάθμισης των φυσικών οικοτόπων και πρόληψη εξαφάνισης των απειλούμενων ειδών.</p> <p>Πρώθηση της δίκαιης και ισότιμης κατανομής των οφελών που προκύπτουν από τη χρήση των γενετικών πόρων και πρώθηση της κατάλληλης πρόσβασης στους πόρους αυτούς, όπως έχει συμφωνηθεί διεθνώς.</p> <p>Ανάληψη επείγουσας δράσης για τον τερματισμό της λαθροθηρίας και του λαθρεμπορίου προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας και αντιμετώπιση τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς παράνομων προϊόντων άγριας ζωής.</p> <p>Θέσπιση μέτρων για την πρόληψη της εισαγωγής και τη σημαντική μείωση των επιπτώσεων των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στα χερσαία και υδάτινα οικοσυστήματα και έλεγχος ή εξάλειψη των ειδών προτεραιότητας.</p> <p>Ενσωμάτωση των αξιών των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας στον εθνικό και τοπικό σχεδιασμό, στις αναπτυξιακές διαδικασίες, στις στρατηγικές και στους λογαριασμούς για τη μείωση της φτώχειας.</p>
<div data-bbox="279 1081 491 1294" data-label="Image"> </div> <p>Εικόνα 24: 16ος ΣΒΑ</p> <p>16. Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί</p>	<p>Σημαντική μείωση όλων των μορφών βίας και των σχετικών ποσοστών θανάτου παντού.</p> <p>Τερματισμός της κακοποίησης, της εκμετάλλευσης, της εμπορίας, των βασανιστηρίων και κάθε μορφής βίας κατά των παιδιών.</p> <p>Πρώθηση του κράτους δικαίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους.</p> <p>Σημαντική μείωση των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών και των παράνομων ροών όπλων, ενίσχυση της ανάκτησης και της επιστροφής κλεμμένων περιουσιακών στοιχείων και καταπολέμηση όλων των μορφών οργανωμένου εγκλήματος.</p> <p>Σημαντική μείωση της διαφθοράς και της δωροδοκίας σε όλες τις μορφές τους.</p> <p>Ανάπτυξη αποτελεσματικών, υπεύθυνων και διαφανών θεσμών σε όλα τα επίπεδα.</p> <p>Διασφάλιση μιας ευέλικτης, χωρίς αποκλεισμούς, συμμετοχικής και αντιπροσωπευτικής λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα.</p> <p>Διεύρυνση και ενίσχυση της συμμετοχής των αναπτυσσόμενων χωρών στους θεσμούς της παγκόσμιας διακυβέρνησης.</p> <p>Παροχή νόμιμης ταυτότητας για όλους, συμπεριλαμβανομένης της καταχώρισης της γέννησης.</p> <p>Διασφάλιση της πρόσβασης του κοινού στην πληροφόρηση και προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς συμφωνίες.</p>
	<p>Ενίσχυση της κινητοποίησης των εγχώριων πόρων, μεταξύ άλλων μέσω της διεθνούς στήριξης των αναπτυσσόμενων χωρών, για τη βελτίωση της εγχώριας ικανότητας είσπραξης φόρων και άλλων εσόδων.</p>

Εικόνα 25: 17ος ΣΒΑ

17. Συνεργασία για τους στόχους

<p>Οι ανεπτυγμένες χώρες να υλοποιήσουν πλήρως τις δεσμεύσεις τους για επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης πολλών ανεπτυγμένων χωρών να επιτύχουν τον στόχο του 0,7% της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας/ΑΕΠ προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και του 0,15 έως 0,20% της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας/ΑΕΠ προς τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες - οι πάροχοι δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας ενθαρρύνονται να εξετάσουν το ενδεχόμενο να θέσουν ως στόχο την παροχή τουλάχιστον 0,20% της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας/ΑΕΠ προς τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.</p>
<p>Κινητοποίηση πρόσθετων οικονομικών πόρων για τις αναπτυσσόμενες χώρες από πολλαπλές πηγές.</p>
<p>Παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες να επιτύχουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους μέσω συντονισμένων πολιτικών που αποσκοπούν στην προώθηση της χρηματοδότησης, της ελάφρυνσης και της αναδιάρθρωσης του χρέους, κατά περίπτωση.</p>
<p>Υιοθέτηση και εφαρμογή καθεστώτων προώθησης επενδύσεων για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.</p>
<p>Ενίσχυση της περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας Βορρά-Νότου, Νότου-Νότου και τριγωνικής συνεργασίας στον τομέα της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας και της πρόσβασης σε αυτές και ενίσχυση της ανταλλαγής γνώσεων με αμοιβαία συμφωνημένους όρους, μεταξύ άλλων μέσω βελτιωμένου συντονισμού μεταξύ των υφιστάμενων μηχανισμών, ιδίως σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών.</p>
<p>Προώθηση της ανάπτυξης, μεταφοράς, διάδοσης και διάχυσης περιβαλλοντικά ορθών τεχνολογιών στις αναπτυσσόμενες χώρες με ευνοϊκούς όρους.</p>
<p>Πλήρης λειτουργία της τράπεζας τεχνολογίας και του μηχανισμού δημιουργίας ικανοτήτων επιστήμης, τεχνολογίας και καινοτομίας για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και ενίσχυση της χρήσης της τεχνολογίας (ιδίως της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών).</p>
<p>Ενίσχυση της διεθνούς στήριξης για την εφαρμογή αποτελεσματικής και στοχευμένης δημιουργίας ικανοτήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να υποστηριχθούν τα εθνικά σχέδια για την υλοποίηση όλων των ΣΒΑ, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας Βορρά-Νότου, Νότου-Νότου και της τριμερούς συνεργασίας.</p>
<p>Προώθηση ενός καθολικού, βασιζόμενου σε κανόνες, ανοικτού, αμερόληπτου και δίκαιου πολυμερούς εμπορικού συστήματος στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, μεταξύ άλλων μέσω της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων.</p>
<p>Σημαντική αύξηση των εξαγωγών των αναπτυσσόμενων χωρών και διπλασιασμός του μεριδίου των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών στις παγκόσμιες εξαγωγές έως το 2020.</p>

<p>Πραγματοποίηση της έγκαιρης εφαρμογής της αφορολόγητης και χωρίς ποσοτώσεις πρόσβασης στην αγορά σε μόνιμη βάση για όλες τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας ότι οι προτιμησιακοί κανόνες καταγωγής που εφαρμόζονται στις εισαγωγές από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες είναι διαφανείς, απλοί και συμβάλλουν στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά.</p>
<p>Ενίσχυση της παγκόσμιας μακροοικονομικής σταθερότητας, μεταξύ άλλων μέσω του συντονισμού και της συνοχής των πολιτικών.</p>
<p>Ενίσχυση της συνοχής των πολιτικών για τη βιώσιμη ανάπτυξη.</p>
<p>Ενίσχυση του σεβασμού, του πολιτικού χώρου και της ηγεσίας, κάθε χώρας για τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών για την εξάλειψη της φτώχειας και γενικότερα σεβασμός στις εθνικές πολιτικές των χωρών αναφορικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη.</p>
<p>Ενίσχυση της παγκόσμιας εταιρικής σχέσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία συμπληρώνεται από εταιρικές σχέσεις πολλών ενδιαφερομένων μερών που κινητοποιούν και μοιράζονται γνώσεις, εμπειρογνωμοσύνη, τεχνολογία και χρηματοδοτικούς πόρους, ώστε να υποστηριχθεί η επίτευξη των ΣΒΑ σε όλες τις χώρες, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες.</p>
<p>Ενθάρρυνση και προώθηση αποτελεσματικών συμπράξεων του δημόσιου, ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών, αξιοποιώντας την εμπειρία και τις στρατηγικές πόρων των συμπράξεων.</p>
<p>Ενίσχυση της στήριξης για την ανάπτυξη ικανοτήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών και των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών, ώστε να αυξηθεί σημαντικά η διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας, έγκαιρων και αξιόπιστων δεδομένων με ανάλυση κατά εισόδημα, φύλο, ηλικία, φυλή, εθνικότητα, μεταναστευτικό καθεστώς, αναπηρία, γεωγραφική θέση και άλλα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με το εθνικό πλαίσιο.</p>
<p>Αξιοποίηση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη μετρήσεων της προόδου όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη που συμπληρώνουν το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν και στήριξη της ανάπτυξης στατιστικών ικανοτήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες.</p>

Πίνακας 1: Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

3.3.1 Πρόοδος υλοποίησης 17 ΣΒΑ

Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, κάθε χρόνο, παρουσιάζει μια ετήσια έκθεση σχετικά με την επίτευξη των ΣΒΑ, η οποία καταρτίζεται σε συνεργασία με το σύστημα του ΟΗΕ και βασίζεται στο παγκόσμιο πλαίσιο δεικτών και στα δεδομένα που παράγονται

από τα εθνικά στατιστικά συστήματα και τις πληροφορίες που συλλέγονται σε περιφερειακό επίπεδο. Ακολουθεί μια συνοπτική περιγραφή των αποτελεσμάτων των εκθέσεων, που προέκυψαν από το 2016 έως και σήμερα:

Έκθεση 2016

Αυτή η εναρκτήρια έκθεση είναι μια πρώτη αποτίμηση του πού βρίσκεται ο κόσμος στην αρχή του συλλογικού ταξιδιού προς την υιοθέτηση των ΣΒΑ έως το 2030. Η έκθεση αυτή αναλύει επιλεγμένους δείκτες από το Παγκόσμιο Πλαίσιο Δεικτών για τους οποίους είναι διαθέσιμα δεδομένα ως παραδείγματα για να τονιστούν ορισμένα από τα βασικά κενά και προκλήσεις. Ο κατάλογος των δεικτών ΣΒΑ, που συμφωνήθηκε από τη Στατιστική Επιτροπή του ΟΗΕ (UN Statistical Commission), τον Μάρτιο του 2016, θα βελτιωθεί καθώς βελτιώνονται οι μέθοδοι και η διαθεσιμότητα δεδομένων.

Κάθε ταξίδι έχει μια αρχή και ένα τέλος. Τα προσβάσιμα, έγκαιρα και αξιόπιστα αναλυτικά στοιχεία είναι απαραίτητα για τον προγραμματισμό αυτού του ταξιδιού και τον εντοπισμό βασικών ορόσημων στην πορεία. Η εκπλήρωση αυτών των απαιτήσεων μέσω της οικοδόμησης εθνικής στατιστικής ικανότητας είναι ένα ουσιαστικό βήμα για να διαπιστωθεί πού βρισκόμαστε τώρα, να χαραχθεί μια πορεία προς τα εμπρός και να υπάρξει ένα συλλογικό όραμα, ένα όραμα πιο κοντά στην πραγματικότητα.

Έκθεση 2017

Υιοθετώντας την Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, οι παγκόσμιοι ηγέτες δεσμεύονται να βγάλουν την ανθρωπότητα από τη φτώχεια, να εξασφαλίσουν έναν υγιή πλανήτη για τις μελλοντικές γενιές και μια αξιοπρεπή ζωή για όλους.

Αυτό το συλλογικό ταξίδι υπόσχεται να μην αφήσει κανέναν πίσω. Η ατζέντα του 2030 είναι σκόπιμα φιλόδοξη και μεταμορφωτική, με ένα σύνολο 17 ολοκληρωμένων και αδιαίρετων στόχων. Είναι πολύ σημαντικό ότι αυτή είναι μια καθολική ατζέντα που ισχύει για όλες τις χώρες. Ακόμη και οι πλουσιότερες χώρες δεν έχουν ακόμη εξασφαλίσει πλήρως τα δικαιώματα των γυναικών, δεν έχουν καταπολεμήσει την ανισότητα και δεν έχουν προστατέψει το περιβάλλον.

Αυτή η έκθεση δείχνει ότι ο ρυθμός προόδου σε πολλούς τομείς είναι πολύ χαμηλότερος από αυτόν που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων έως το 2030. Απαιτούνται εστιασμένες δράσεις για να αρθούν τα 767 εκατομμύρια άνθρωποι που εξακολουθούν να ζουν με λιγότερα από 1,90 δολάρια ΗΠΑ την ημέρα και να

διασφαλιστεί η επισιτιστική ασφάλεια για τα 793 εκατομμύρια άτομα που αντιμετωπίζουν τακτικά την πείνα.

Οι ανισότητες μεταξύ των φύλων εξακολουθούν να αντανακλώνται στην αργή πρόοδο στην πολιτική εκπροσώπηση των γυναικών, στη λήψη οικογενειακών αποφάσεων και στη (σε μεγάλο βαθμό ατιμώρητη) βία που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια σε ολόκληρη την κοινωνία. Οι νέοι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ανησυχητικά υψηλά επίπεδα ανεργίας και οι φωνές τους δεν εκπροσωπούνται ακόμη πλήρως σε συζητήσεις που επηρεάζουν τη ζωή και το μέλλον τους.

Από την έκθεση αυτή φάνηκε ότι περισσότεροι από 2 δισεκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε χώρες με υπερβολικό «υδατικό στρες»³. Εννέα στους δέκα κατοίκους πόλεων ζουν σε πόλεις όπου η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί κίνδυνο για την υγεία. Η υπερθέρμανση του πλανήτη συνεχίζεται αμείωτη, σημειώνοντας νέο ρεκόρ περίπου 1,1 βαθμών Κελσίου πάνω από την προβιομηχανική περίοδο και συμβάλλοντας στην αύξηση της συχνότητας των ακραίων καιρικών φαινομένων.

Έκθεση 2018

Η έκθεση του 2018 σημείωσε πρόοδο σε πολλούς τομείς της Ατζέντας 2030, με τη μητρική θνησιμότητα στην υποσαχάρια Αφρική να έχει μειωθεί κατά 35% από την αλλαγή του αιώνα και οι θάνατοι κάτω των 5 ετών να έχουν μειωθεί κατά 50%. Στη Νότια Ασία, ο κίνδυνος παιδικού γάμου για τα κορίτσια έχει μειωθεί κατά περισσότερο από 40%. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, το ποσοστό των ανθρώπων με πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια έχει υπερδιπλασιαστεί. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η παραγωγικότητα της εργασίας έχει αυξηθεί και η ανεργία έχει μειωθεί. Περισσότερες από 100 χώρες έχουν πολιτικές και πρωτοβουλίες για βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.

Ωστόσο, η έκθεση δείχνει επίσης ότι σε ορισμένους τομείς, η πρόοδος δεν είναι επαρκής για την επίτευξη των στόχων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις πιο μειονεκτούσες και περιθωριοποιημένες ομάδες. Οι νέοι έχουν τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες να μείνουν άνεργοι από τους ενήλικες. Λιγότερα από τα μισά παιδιά και εφήβους πληρούν τα ελάχιστα πρότυπα στην ανάγνωση και στα μαθηματικά. Το 2015, 2,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι εξακολουθούσαν να μην έχουν πρόσβαση σε βασικές εγκαταστάσεις υγιεινής και 892 εκατομμύρια άνθρωποι συνέχισαν να κάνουν ανοιχτή απόδευση. Επιπλέον, σχεδόν ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι κυρίως σε αγροτικές

³ Αυτό συμβαίνει όταν η ζήτηση για νερό υπερβαίνει τη διαθέσιμη ποσότητα σε μια δεδομένη χρονική περίοδο ή όταν η χρήση είναι περιορισμένη λόγω κακής ποιότητας νερού.

περιοχές δεν έχουν ακόμα πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια. Στην υποσαχάρια Αφρική, ο επιπολασμός του HIV στις γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας είναι 10 φορές υψηλότερος από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Την ίδια στιγμή, 9 στους 10 κατοίκους των πόλεων αναπνέουν μολυσμένο αέρα.

Οι συγκρούσεις, η κλιματική αλλαγή και η αυξανόμενη ανισότητα επιδεινώνουν τα προβλήματα. Μετά από μια μακρά περίοδο μείωσης, ο αριθμός των υποσιτισμένων αυξήθηκε από 777 εκατομμύρια το 2015 σε 815 εκατομμύρια το 2016, κυρίως λόγω των συγκρούσεων, της ξηρασίας και των φυσικών καταστροφών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Η εποχή των τυφώνων του Βόρειου Ατλαντικού, το 2017, ήταν η πιο θανατηφόρα που έχει καταγραφεί και η μέση θερμοκρασία της πενταετίας ήταν η υψηλότερη που έχει καταγραφεί.

Έκθεση 2019

Η έκθεση 2019 δείχνει ότι έχει σημειωθεί πρόοδος σε πολλούς βασικούς τομείς και ότι ορισμένες ευνοϊκές τάσεις είναι εμφανείς. Η ακραία φτώχεια έχει μειωθεί σημαντικά, το ποσοστό θνησιμότητας κάτω των 5 ετών μειώθηκε κατά 49% μεταξύ 2000 και 2017, οι εμβολιασμοί έχουν σώσει εκατομμύρια ζωές και η συντριπτική πλειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού έχει πλέον πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια. Οι χώρες αναλαμβάνουν συγκεκριμένες ενέργειες για την προστασία του πλανήτη (π.χ οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές έχουν διπλασιαστεί από το 2010). Οι χώρες εργάζονται συντονισμένα για την αντιμετώπιση της παράνομης αλιείας. Περίπου 150 χώρες έχουν αναπτύξει εθνικές πολιτικές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ταχείας αστικοποίησης και 71 χώρες και η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) διαθέτουν πλέον περισσότερες από 300 πολιτικές και μέτρα που υποστηρίζουν τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή. Τα Ηνωμένα Έθνη, από την πλευρά τους, εργάζονται σκληρά για να ανακτήσουν τη θέση τους στο αναπτυξιακό σύστημα των Ηνωμένων Εθνών.

Έκθεση 2020

Η Έκθεση 2020 συγκεντρώνει τα πιο πρόσφατα δεδομένα και δείχνει ότι πριν από την πανδημία COVID-19, η πρόοδος ήταν άνιση και δεν ήμασταν σε καλό δρόμο για την επίτευξη των ΣΒΑ έως το 2030. Ωστόσο ορισμένες βελτιώσεις ήταν ορατές. Το ποσοστό των παιδιών και των νέων εκτός σχολείου είχε μειωθεί. Η συχνότητα εμφάνισης πολλών μολυσματικών ασθενειών ήταν σε πρωτικό στάδιο. Η πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό έχει βελτιωθεί και το ποσοστό των γυναικών σε ηγετικές θέσεις

έχει αυξηθεί. Ταυτόχρονα, ο αριθμός των ανθρώπων που υποφέρουν από επισιτιστική ανασφάλεια έχει αυξηθεί, η κατάσταση του περιβάλλοντος συνέχισε να επιδεινώνεται με ανησυχητικό ρυθμό και τα έντονα επίπεδα ανισότητας εξακολουθούν να υφίστανται στις περιφέρειες. Η αλλαγή δεν έχει γίνει ακόμη με το απαιτούμενο ποσοστό.

Η πανδημία απειλεί ζωές και βιοποριστικά μέσα, με άνευ προηγουμένου υγειονομικές, οικονομικές και κοινωνικές κρίσεις, καθιστώντας ακόμη πιο δύσκολη την επίτευξη των ΣΒΑ. Από τις αρχές Ιουνίου, ο αριθμός των νεκρών είχε ξεπεράσει τις 400.000. Τα συστήματα υγείας σε πολλές χώρες βρίσκονται στο χείλος της κατάρρευσης. Τα μέσα διαβίωσης του μισού εργατικού δυναμικού στον κόσμο έχουν πληγεί σοβαρά. Περισσότεροι από 1,6 δισεκατομμύρια μαθητές είναι εκτός σχολείου και δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι οδηγούνται πίσω στην ακραία φτώχεια και την πείνα, ανατρέποντας τη μέτρια πρόοδο των τελευταίων χρόνων.

Στις ανεπτυγμένες χώρες, οι περιθωριοποιημένες ομάδες είχαν τα υψηλότερα ποσοστά θνησιμότητας. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι πιο ευάλωτοι πληθυσμοί, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της άτυπης οικονομίας, των ηλικιωμένων, των παιδιών, των ατόμων με αναπηρία, των αυτόχthonων πληθυσμών, των μεταναστών και των προσφύγων, διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να πληγούν ακόμη περισσότερο. Σε όλο τον κόσμο, ειδικά στον κόσμο της εργασίας, οι νέοι υποφέρουν δυσανάλογα. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν νέα εμπόδια και απειλές, από μια κρυφή "πανδημία βίας" μέχρι το πρόσθετο βάρος της απλήρωτης εργασίας φροντίδας.

Οι βαθύτερες αιτίες και οι ανομοιόμορφες επιπτώσεις του SarS - CoV -2, αντί να υπονομεύουν την υπόθεση των ΣΒΑ, δείχνουν ακριβώς γιατί είναι χρήσιμη η Ατζέντα του 2030 και η Συμφωνία του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή.

Έκθεση 2021

Καθώς η πανδημία συνεχίζει να ξεδιπλώνεται, η Έκθεση 2021 περιγράφει ορισμένες σημαντικές επιπτώσεις σε πολλούς τομείς που είναι ήδη εμφανείς. Το παγκόσμιο ποσοστό ακραίας φτώχειας αυξήθηκε σε περισσότερα από 20 χρόνια και 119 έως 124 εκατομμύρια άνθρωποι οδηγήθηκαν πίσω στην ακραία φτώχεια το 2020. Υπάρχει κίνδυνος "καταστροφής" γενεών όσον αφορά το σχολείο, όπου επιπλέον 101 εκατομμύρια παιδιά αντιμετωπίζουν σημαντική αναγνωστική ανεπάρκεια, που δυνητικά εξαλείφει δύο δεκαετίες παιδείας. Οι γυναίκες αντιμετώπισαν αυξημένη ενδοοικογενειακή βία, οι παιδικοί γάμοι αναμένεται να αυξηθούν μετά από μια πτώση τα τελευταία χρόνια και η απλήρωτη, κακοπληρωμένη εργασία - φροντίδας πέφτει

ολοένα και δυσανάλογα στους ώμους των γυναικών και των κοριτσιών, επηρεάζοντας τις ευκαιρίες εκπαίδευσης, εισοδήματος και υγείας. Οι συγκεντρώσεις των μεγάλων αερίων του θερμοκηπίου συνεχίζουν να αυξάνονται παρά την παγκόσμια οικονομική ύφεση. Η κλιματική κρίση και οι επιπτώσεις της γίνονται πλέον αισθητές σε όλο τον κόσμο, με τις μέσες παγκόσμιες θερμοκρασίες περίπου 1,2°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα. Η πανδημία έχει επίσης δημιουργήσει τεράστιες οικονομικές προκλήσεις, ειδικά για τις αναπτυσσόμενες χώρες, οδηγώντας σε μεγάλες αυξήσεις του χρέους και απότομη πτώση των άμεσων ξένων επενδύσεων και του εμπορίου.

Έκθεση 2022

Η Έκθεση 2022 χρησιμοποιεί τα πιο πρόσφατα δεδομένα και εκτιμήσεις που είναι διαθέσιμες για να παρέχει μια συνολική επισκόπηση της προόδου προς την Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Σύμφωνα με την Έκθεση, οι αλυσιδωτές και αλληλένδετες κρίσεις θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, μαζί με την ίδια την επιβίωση της ανθρωπότητας. Η Έκθεση υπογραμμίζει τη σοβαρότητα και το εύρος των σημερινών προβλημάτων. Η αλληλοσυμπλήρωση των κρίσεων, με κυρίαρχες την πανδημία COVID-19, την κλιματική αλλαγή και τις συγκρούσεις Ρωσίας - Ουκρανίας, δημιουργεί δευτερογενείς επιπτώσεις στα τρόφιμα, τη διατροφή, την υγεία, την εκπαίδευση, το περιβάλλον, την ειρήνη, την ασφάλεια και επηρεάζει όλους τους ΣΒΑ.

Η έκθεση περιγράφει πώς έχουν αντιστραφεί χρόνια προόδου στην εξάλειψη της φτώχειας και της πείνας, στη βελτίωση της υγείας και της εκπαίδευσης και στην παροχή βασικών υπηρεσιών. Υπογραμμίζει επίσης τομείς όπου απαιτείται επείγουσα δράση για την επίτευξη των ΣΒΑ και την επίτευξη ουσιαστικής προόδου για τους ανθρώπους και τον πλανήτη έως το 2030.

Κεφάλαιο Τέταρτο

Συνδρομή προτύπων ISO στη διαχείριση της βιώσιμης - αειφόρου ανάπτυξης

4.1 Εισαγωγή

Οι ΣΒΑ είναι ένα φιλόδοξο σχέδιο για την προώθηση της ειρήνης και της ευημερίας, τον τερματισμό της φτώχειας και την προστασία του πλανήτη. Αυτοί οι στόχοι αναγνωρίζονται ευρέως ως σημαντικοί για τη μελλοντική βιωσιμότητα του κόσμου.

Αυτό το σχέδιο δράσης απαιτεί τη συμμετοχή όλων των στοιχείων της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κυβερνήσεων, της κεντρικής κυβέρνησης, των επιχειρήσεων, της βιομηχανίας και των ατόμων. Για να είναι επιτυχής, η διαδικασία απαιτείται συναίνεση, συνεργασία και καινοτομία.

Ο ISO έχει δημοσιεύσει πάνω από 22.000 διεθνή πρότυπα και σχετικά έγγραφα, τα οποία παρέχουν διεθνώς αναγνωρισμένες κατευθυντήριες γραμμές και πλαίσια βασισμένα στη διεθνή συνεργασία. Συναινετικά κατασκευασμένα, παρέχουν μια σταθερή βάση για την άνθηση της καινοτομίας και αποτελούν ουσιαστικά εργαλεία για να βοηθήσουν τις κυβερνήσεις, τη βιομηχανία και τους καταναλωτές να επιτύχουν καθέναν από τους ΣΒΑ.

Τον Μάρτιο του 2018, ο ISO δημοσίευσε ένα ειδικό φυλλάδιο που εξηγεί πώς συμβάλλουν τα πρότυπα στους ΣΒΑ του ΟΗΕ (ISO, 2018). Όπως θα φανεί στη συνέχεια του κεφαλαίου τα πρότυπα ISO υποστηρίζουν τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης (οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό). Επιπλέον, το φυλλάδιο περιγράφει λεπτομερώς πώς τα πρότυπα ISO συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ευνοϊκού πλαισίου για την επίτευξη των ΣΒΑ.

4.2 Οφέλη συνδρομής προτύπων ISO στη βιώσιμη ανάπτυξη

Τα πρότυπα ISO υποστηρίζουν 3 βασικούς πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης: τον Οικονομικό, τον Κοινωνικό και τον Περιβαλλοντικό. Πιο αναλυτικά:

Οικονομικό

Ο ISO συμβάλλει στην οικονομική βιωσιμότητα διευκολύνοντας το διεθνές εμπόριο, βελτιώνοντας την εσωτερική υποδομή ποιότητας και υποστηρίζοντας βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές. Τα πρότυπα ISO καλύπτουν τα πάντα, από καλές γεωργικές πρακτικές έως μέτρα κατά της δωροδοκίας.

Κοινωνικό

Ο ISO προωθεί την κοινωνική βιωσιμότητα βοηθώντας τις χώρες και τις κοινότητες να βελτιώσουν την υγεία και την ευημερία των πολιτών τους. Τα πρότυπα ISO καλύπτουν όλες τις πτυχές της κοινωνικής πρόνοιας, από τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης έως την κοινωνική ένταξη και την προσβασιμότητα.

Περιβαλλοντικό

Ο ISO προωθεί την περιβαλλοντική βιωσιμότητα βοηθώντας εταιρείες και χώρες να διαχειριστούν τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις. Τα πρότυπα ISO καλύπτουν πτυχές όπως η εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, η μέτρηση και η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η κατανάλωση ενέργειας και η προώθηση της υπεύθυνης κατανάλωσης.

4.3 Αντιστοιχία προτύπων ISO με 17 ΣΒΑ

Μέχρι στιγμής η αριθμητική (και σε διάταξη από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο ποσοστό) αντιστοιχία ISO με 5 κορυφαίους ΣΒΑ είναι η εξής (Gueorguiev & Kostadinova, 2021):

9^{ος} ΣΒΑ: Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές (13529 πρότυπα, δηλαδή περίπου 43%), που αποσκοπεί στην οικοδόμηση ανθεκτικών υποδομών, στην προώθηση της, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμης εκβιομηχάνισης και στην προώθηση της καινοτομίας.

3^{ος} ΣΒΑ: Καλή υγεία και ευημερία (3233 πρότυπα, δηλαδή περίπου 10,2%), ο οποίος σχεδιάζει τη διασφάλιση μιας υγιούς ζωής και την προώθηση της ευημερίας για όλους, σε όλες τις ηλικίες.

12^{ος} ΣΒΑ: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή (2885 πρότυπα, δηλαδή περίπου 9,11%), του οποίου σκοπός είναι η διασφάλιση βιώσιμων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής.

8^{ος} ΣΒΑ: Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη (2621 πρότυπα, δηλαδή περίπου 8,3%), που προωθεί τη βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς και αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, την πλήρη και παραγωγική απασχόληση και την αξιοπρεπή εργασία για όλους.

11^{ος} ΣΒΑ: Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες (2567 πρότυπα, δηλαδή περίπου 8,1%) που έχει σχεδιαστεί για να καταστήσει τις πόλεις και τους οικισμούς ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους.

Στην συνέχεια έπονται οι ακόλουθοι ΣΒΑ, στους οποίους δεν παρουσιάζεται τόσα αισθητά η συνδρομή των προτύπων ISO. Η αριθμητική αντιστοιχία είναι η ακόλουθη:

1^{ος} ΣΒΑ: Καμία φτώχεια (366 πρότυπα, δηλαδή περίπου 1,15%),

2^{ος} ΣΒΑ: Μηδενική Πείνα (565 πρότυπα, δηλαδή περίπου 1,78%),

4^{ος} ΣΒΑ: Ποιοτική Εκπαίδευση (574 πρότυπα, δηλαδή περίπου 1,81%),

5^{ος} ΣΒΑ: Ισότητα των φύλων (206 πρότυπα, δηλαδή περίπου 0,65%),

6^{ος} ΣΒΑ: Καθαρό νερό και αποχέτευση (633 πρότυπα, δηλαδή περίπου 2%),

7^{ος} ΣΒΑ: Προσιτή και καθαρή ενέργεια (968 πρότυπα, δηλαδή περίπου 3%),

9^{ος} ΣΒΑ: Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές (13529 πρότυπα, δηλαδή περίπου 42%), που αποσκοπεί στην οικοδόμηση ανθεκτικών υποδομών, στην προώθηση της, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμης εκβιομηχάνισης και στην προώθηση της καινοτομίας.

10^{ος} ΣΒΑ: Μειωμένες Ανισότητες (583 πρότυπα, δηλαδή περίπου 1,84%),

13^{ος} ΣΒΑ: Δράση για το κλίμα (1250 πρότυπα, δηλαδή περίπου 3,9%),

14^{ος} ΣΒΑ: Ζωή κάτω από το νερό (331 πρότυπα, δηλαδή περίπου 1%),

15^{ος} ΣΒΑ: Ζωή στη στεριά (1129 πρότυπα, δηλαδή περίπου 3,5%),

16^{ος} ΣΒΑ: Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί (192 πρότυπα, δηλαδή περίπου 0,6%),

17^{ος} ΣΒΑ: Συνεργασίες για τους στόχους (2 πρότυπα, δηλαδή περίπου 0,006%),

4.3.1 Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας

Το κύριο πρότυπο του ISO 9000 - το ISO 9001:2015 ("Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας – Απαιτήσεις") καλύπτει το μεγαλύτερο αριθμό των ΣΒΑ του ΟΗΕ. Σε αυτό περιλαμβάνονται οι υπ' αριθμόν 1 ("Καμία φτώχεια"), 9 ("Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές"), 12 ("Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή") και 14 ("Ζωή κάτω από το νερό") ΣΒΑ. Για τα υπόλοιπα πρότυπα διαχείρισης της ποιότητας κυριαρχεί ο υπ' αριθμόν 9 ΣΒΑ ("Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές"). Ακολουθούν οι υπ' αριθμόν 8 ("Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη") και 10 ("Μείωση των ανισοτήτων") ΣΒΑ.

4.3.2 Συστήματα Διαχείρισης Περιβάλλοντος

Η σειρά ISO 14000 είναι το δεύτερο πιο ευρέως χρησιμοποιούμενο σύνολο προτύπων. Το βασικό πρότυπο ISO 14001:2015 ("Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης - Απαιτήσεις με οδηγίες χρήσης") καλύπτει 12 από τους 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ, με εξαίρεση τους υπ' αριθμόν 5 ("Ισότητα των φύλων"), 10 ("Μειωμένες Ανισότητες"), 11 ("Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες"), 16 ("Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί") και 17 ("Συνεργασίες για τους στόχους") ΣΒΑ.

Από τα υπόλοιπα εννέα διεθνή πρότυπα, για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ο πιο συχνά αναφερόμενος ΣΒΑ είναι ο υπ' αριθμόν 13 ΣΒΑ ("Δράση για το κλίμα") (5 πρότυπα). Ακολουθούν οι υπ' αριθμόν 11 ("Αειφόρος πόλεις και κοινότητες") (2 πρότυπα), 12 ("Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή") (ISO 14053:2021) και 14 ("Ζωή κάτω από το νερό") (ISO/AWI 14002-2) ΣΒΑ.

4.3.3 Συστήματα Υγιεινής - Ασφάλειας στην Εργασία

Το αστικό πρότυπο αυτής της σειράς είναι το ISO 45001:2018, το οποίο προσφέρει καθοδηγητικό ρόλο (και τις απαιτούμενες εγγυήσεις - συστάσεις) όσον αφορά τη διασφάλιση ενός επαγγελματικά ασφαλούς και υγιεινού περιβάλλοντος. Το πρότυπο αυτό υποστηρίζει 7 από τους 17 ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών. Πιο συγκεκριμένα συμβάλλει στην επίτευξη των υπ' αριθμόν 3 ("Καλή υγεία και ευημερία"), 5 ("Ισότητα των φύλων"), 8 ("Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη"), 9 ("Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές"), 10 ("Μειωμένες Ανισότητες"), 11 ("Αειφόρος πόλεις και κοινότητες") και 16 ("Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί") ΣΒΑ. Εκτός από το ISO 45001:2018, η σειρά ISO 45000 περιλαμβάνει επίσης:

➤ Το ISO 45003:2021 ("Διαχείριση επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας - Ψυχολογική υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας - Οδηγίες για τη διαχείριση ψυχοκοινωνικών κινδύνων") - που καλύπτει τους ίδιους ΣΒΑ με το ISO 45001.

➤ Το ISO/PAS 45005:2020 ("Διαχείριση επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας - Γενικές συστάσεις για ασφαλή εργασία κατά τη διάρκεια της COVID-19 πανδημίας").

Δύο πρόσθετα πρότυπα που συμβάλλουν στην επίτευξη των ΣΒΑ του ΟΗΕ, βρίσκονται υπό προετοιμασία από την ISO/TC 283 ("Διαχείριση της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας") και είναι τα εξής:

➤ ISO/CD 45002 ("Επαγγελματική υγεία και ασφάλεια - Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του ISO 45001:2018") - με τους υπ' αριθμόν 3 ("Καλή υγεία

και ευημερία"), 5 ("Ισότητα των φύλων"), 8 ("Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη") και 10 ("Μειωμένες Ανισότητες") ΣΒΑ και

➤ ISO/AWI 45004 ("Επαγγελματική υγεία και διαχείριση της ασφάλειας - Κατευθυντήριες γραμμές για αξιολόγηση των επιδόσεων") – με τους υπ' αριθμόν 3 ("Καλή υγεία και ευημερία") και 8 ("Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη") ΣΒΑ.

4.3.4 Συστήματα Διαχείρισης Ενέργειας

Η σειρά ISO 50000 βασίζεται στο ISO 50001:2018 ("Συστήματα διαχείρισης ενέργειας - Απαιτήσεις με οδηγίες χρήσης"). Το διεθνές αυτό πρότυπο διαχείρισης ενέργειας παρέχει ένα πλαίσιο για τη διαχείριση και τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και του συναφούς κόστους για μικρούς και μεγάλους οργανισμούς. Το ISO 50001:2018 δίνει έμφαση στην επίτευξη των υπ' αριθμόν 7 ("Προσιτή και καθαρή ενέργεια"), 11 ("Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες"), 12 ("Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή") και 13 ("Δράση για το κλίμα ") ΣΒΑ.

4.3.5 Συστήματα Διαχείρισης - Ασφάλειας Τροφίμων

Η σειρά ISO 22000, όπως έχει ήδη ειπωθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, υποστηρίζει όχι μόνο τους ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών αλλά και τη στρατηγική της ΕΕ "Farm to Fork", η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (ΕΕ, 2020).

Τρεις ΣΒΑ βρίσκονται στο επίκεντρο του ISO 22000:2018 ("Συστήματα διαχείρισης της ασφάλειας των τροφίμων - Απαιτήσεις για κάθε οργανισμό στην τροφική αλυσίδα") και των 10 υποστηρικτικών προτύπων του και αυτοί είναι οι υπ' αριθμόν 2 ("Μηδενική πείνα"), 3 ("Καλή υγεία και ευημερία") και 12 ("Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή").

4.3.6 Άλλα Συστήματα Διαχείρισης

Μπορεί να αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η σειρά προτύπων ISO/IEC για την ασφάλεια των πληροφοριών, η οποία κατατάσσεται τρίτη στην έρευνα του ISO, δεν ευθυγραμμίζεται με τους ΣΒΑ του ΟΗΕ. Παρόλα αυτά εξαίρεση αποτελεί το πρόσφατα δημοσιευμένο πρότυπο, ISO/IEC TS 27006-2:2021, το οποίο καθορίζει απαιτήσεις και παρέχει καθοδήγηση σε φορείς που ελέγχουν και πιστοποιούν συστήματα διαχείρισης πληροφοριών απορρήτου. Αυτό το πρότυπο θεωρείται ότι συμβάλλει στην επίτευξη των υπ' αριθμόν 9 ("Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές"), 12 ("Υπεύθυνη

κατανάλωση και παραγωγή") και 16 ("Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί") ΣΒΑ. Επιπλέον, εμπνέει αισιοδοξία ότι τα μελλοντικά πρότυπα και οι νέες αναθεωρήσεις των υφιστάμενων προτύπων για την ασφάλεια των πληροφοριών θα λαμβάνουν υπόψη τους ΣΒΑ του ΟΗΕ.

Ένα άλλο πρότυπο που καλύπτει 2 από τους πιο σημαντικούς ΣΒΑ, τον 3 ("Καλή υγεία και ευημερία") και τον 10 ("Μείωση των ανισοτήτων"), είναι το ISO 13485:2016. Το πρότυπο αυτό θεσπίζει ορισμένες απαιτήσεις που απαιτούνται για την διαχείριση ποιότητας αναφορικά με τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και εξοπλισμό.

Παρόλο που το ISO 26000:2010 ("Καθοδήγηση σχετικά με την κοινωνική ευθύνη") δεν είναι σύστημα διαχείρισης και δεν προορίζεται για σκοπούς πιστοποίησης, δεδομένου ότι δεν περιέχει απαιτήσεις, αποτελεί παράδειγμα συμβολής προτύπου στην επίτευξη των ΣΒΑ. Πιο συγκεκριμένα 16 από τους 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ καλύπτονται με μόνη εξαίρεση τον υπ' αριθμόν 17 ("Σύμπραξη για τους στόχους").

4.4 Παραδείγματα συμβολής προτύπων στην επίτευξη 17 ΣΒΑ

Ακολουθεί μια συνοπτική περιγραφή ορισμένων προτύπων ISO που συμβάλλουν στην επίτευξη έκαστου ΣΒΑ.

1ος ΣΒΑ: Καμία φτώχεια

Παρέχοντας μια πλατφόρμα αριστείας σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, από τη γεωργία έως τον τραπεζικό τομέα, τα διεθνή πρότυπα ISO προωθούν τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και πόρων καθώς και τη βιώσιμη απασχόληση.

Για παράδειγμα, το ISO 20400 βοηθά τους οργανισμούς να αναπτύξουν βιώσιμες και ηθικές πρακτικές προμηθειών που ωφελούν επίσης τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται. Παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή ηθικών διαδικασιών σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού. Το πρότυπο αυτό καθορίζει τις αρχές της βιώσιμης προμήθειας, συμπεριλαμβανομένης της λογοδοσίας, της διαφάνειας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ηθικής συμπεριφοράς, και υπογραμμίζει βασικές απαιτήσεις όπως η διαχείριση κινδύνου και ο καθορισμός προτεραιοτήτων.

Επιπλέον, το ISO 37001, υποστηρίζει τις προσπάθειες εταιρειών και κυβερνήσεων για την προώθηση της ακεραιότητας και την πρόληψη της διαφθοράς. Με την ενστάλαξη μιας κουλτούρας κατά της δωροδοκίας στους οργανισμούς,

συμβάλλει στη μείωση των μεγάλων διαφορών στον πλούτο, που αποτελούν κύρια αιτία της φτώχειας σε πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο. Είναι το Διεθνές Πρότυπο που επιτρέπει σε οργανισμούς όλων των τύπων να αποτρέπουν, να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν τη δωροδοκία υιοθετώντας μια πολιτική κατά της δωροδοκίας, διορίζοντας ένα άτομο για να επιβλέπει τη συμμόρφωση κατά της δωροδοκίας, την εκπαίδευση, τις εκτιμήσεις κινδύνου και τη δέουσα επιμέλεια σε έργα και επιχειρηματικούς συνεργάτες, εφαρμόζοντας οικονομικούς και εμπορικούς ελέγχους και θεσπίζοντας διαδικασίες αναφοράς και έρευνας.

2ος ΣΒΑ: Μηδενική Πείνα

Το ISO έχει πάνω από 1.600 πρότυπα για τον τομέα παραγωγής τροφίμων που έχουν σχεδιαστεί για τη δημιουργία εμπιστοσύνης στα προϊόντα διατροφής, τη βελτίωση των γεωργικών μεθόδων και την προώθηση βιώσιμων και ηθικών αγορών.

Η οικογένεια προτύπων διαχείρισης ασφάλειας τροφίμων ISO 22000 επικεντρώνεται ειδικά στον τομέα των τροφίμων και βοηθά τους οργανισμούς να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται τους κινδύνους για την ασφάλεια των τροφίμων. Επιπλέον, σχετικά πρότυπα όπως το ISO 26000 (Κοινωνική Ευθύνη) και το ISO 20400 (Βιώσιμες Προμήθειες) ενθαρρύνουν την κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά και διασφαλίζουν κατάλληλες συνθήκες εργασίας για τους εργάτες της γεωργίας. Ο Κώδικας Πρακτικής ISO για την Ασφάλεια των Τροφίμων βοηθά τους οργανισμούς να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται τους κινδύνους για την ασφάλεια των τροφίμων σύμφωνα με άλλους κώδικες δεοντολογίας ISO, όπως το ISO 9001.

Τέλος, η σειρά προτύπων ISO 34101 για βιώσιμους και ανιχνεύσιμους κόκκους κακάο ορίζει απαιτήσεις για συστήματα διαχείρισης στην καλλιέργεια κόκκων κακάο. Παρέχει ένα σύνολο συστάσεων για βιώσιμες γεωργικές πρακτικές, που βασίζονται στη βελτίωση της ιχνηλασιμότητας των κόκκων κακάο και στη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών και των μέσων διαβίωσης των παραγωγών κακάο.

3ος ΣΒΑ: Καλή υγεία και ευεξία

Η πρόσβαση σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Ο ISO έχει πολλά πρότυπα που υποστηρίζουν ασφαλείς και ποιοτικές ιατρικές πρακτικές και εξοπλισμό που βοηθούν τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης να παρέχουν πιο αξιόπιστες και αποτελεσματικές υπηρεσίες.

Υπάρχουν πρότυπα για μεθόδους αποστείρωσης, ιατροτεχνολογικά προϊόντα, χειρουργικά εμφυτεύματα, όργανα, ιατρική πληροφορική και συναφή προϊόντα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η σειρά προτύπων ISO 11137 για την αποστείρωση ιατροτεχνολογικών προϊόντων. Το ISO 11137-1:2006 καθορίζει τις απαιτήσεις για την ανάπτυξη, την επικύρωση και τον συνήθη έλεγχο των διαδικασιών αποστείρωσης ιατρικών συσκευών. Αν και το πεδίο εφαρμογής του ISO 11137-1:2006 περιορίζεται σε ιατροτεχνολογικά προϊόντα, το πρότυπο περιέχει επίσης συστάσεις για άλλες συσκευές και εξοπλισμό.

Επιπλέον, το ISO 13485:2016 ("Ιατρικές συσκευές - Συστήματα διαχείρισης ποιότητας - Απαιτήσεις για ρυθμιστικούς σκοπούς") ορίζει ένα σύστημα διαχείρισης ποιότητας που απαιτεί από τους οργανισμούς να επιδεικνύουν την ικανότητά τους να παρέχουν ιατρικές συσκευές και συναφείς υπηρεσίες που ικανοποιούν με συνέπεια τις απαιτήσεις των πελατών και των ισχυόντων κανονιστικών ρυθμίσεων. Τέτοιοι οργανισμοί είναι υπεύθυνοι για το σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την κατασκευή, την αποθήκευση και τη διανομή, την εγκατάσταση ή τη συντήρηση ιατροτεχνολογικών προϊόντων, καθώς και τον σχεδιασμό – ανάπτυξη (ή την παροχή) σχετικών δραστηριοτήτων (τεχνική υποστήριξη).

4ος ΣΒΑ: Ποιοτική Εκπαίδευση

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους, ο ISO ανέπτυξε το πρώτο πρότυπο συστήματος διαχείρισης εκπαίδευσης, το ISO 21001. Αυτό το πρότυπο στοχεύει στη βελτίωση των διαδικασιών και της ποιότητας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις προσδοκίες όσων χρησιμοποιούν αυτούς τους τύπους υπηρεσιών.

Επιπλέον, η τεχνική επιτροπή ISO/TC 232 αναπτύσσει πρότυπα που περιγράφουν τις απαιτήσεις για υπηρεσίες μάθησης που παρέχονται εκτός της επίσημης εκπαίδευσης, όπως το ISO 29993, το οποίο καθορίζει τις απαιτήσεις για τις υπηρεσίες μάθησης εκτός της επίσημης εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων όλων των τύπων διά βίου μάθησης (π.χ. επαγγελματική κατάρτιση και ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση, είτε σε εξωτερικούς είτε σε εσωτερικούς χώρους). Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του είδους των υπηρεσιών είναι ότι οι στόχοι της μάθησης καθορίζονται και οι υπηρεσίες αξιολογούνται με γνώμονα την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο.

5ος ΣΒΑ: Ισότητα των φύλων

Ένα από τα θέματα τα οποία τονίζει το ISO 26000 ("Καθοδήγηση για την κοινωνική ευθύνη") είναι η ισότητα των φύλων, που θεωρείται βασικό συστατικό της κοινωνικής ευθύνης, και η ενδυνάμωση των γυναικών (και η ισότητά τους) στην κοινωνία. Αυτό το πρότυπο αποσκοπεί στην εξάλειψη της μεροληψίας και στην προώθηση της ισότητας εντός του οργανισμού. Αυτό γίνεται με την ενθάρρυνση ενός ισορροπημένου μείγματος ανδρών και γυναικών στις κυβερνητικές δομές και διασφαλίζοντας ότι και οι δυο αντιμετωπίζονται ισότιμα, όσον αφορά τις προσλήψεις, τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας και τις αμοιβές.

Επιπλέον, ο ISO στοχεύει να ενθαρρύνει την ίση εκπροσώπηση στην τυποποίηση, να ενισχύσει τη συμμετοχή των γυναικών στην ανάπτυξη των διεθνών προτύπων ISO.

6ος ΣΒΑ: Καθαρό νερό και αποχέτευση

Σε παγκόσμιο επίπεδο, περισσότερο από το 80% των λυμάτων που παράγονται από την κοινωνία ρέει πίσω στα οικοσυστήματα χωρίς επεξεργασία ή επαναχρησιμοποίηση. Επιπλέον, περίπου το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού δεν διαθέτει επαρκές νερό για την κάλυψη των αναγκών του.

Ο ISO έχει πολλά πρότυπα για τη διαχείριση του νερού σε μια σειρά τομέων, από δίκτυα αποχέτευσης, έως επαναχρησιμοποίηση νερού, αποτελεσματική άρδευση, παρακολούθηση του αποτυπώματος νερού και δραστηριότητες υπηρεσιών που σχετίζονται με συστήματα παροχής πόσιμου νερού. Επιπλέον, πρότυπα - όπως το ISO 24518 ("Δραστηριότητες που σχετίζονται με υπηρεσίες πόσιμου νερού και αποχέτευσης - Διαχείριση κρίσεων των επιχειρήσεων ύδρευσης") - βοηθούν τις κοινότητες να διαχειρίζονται τις υπηρεσίες πόσιμου νερού και αποχέτευσης σε περίπτωση κρίσης των συστημάτων ύδρευσης.

Το πρόσφατα δημοσιευμένο ISO 24521 παρέχει πρακτικές οδηγίες για τη διαχείριση και τη συντήρηση των βασικών επιτόπιων υπηρεσιών οικιακής αποχέτευσης. Προσφέρει συμβουλές σχετικά με την εκπαίδευση χρηστών και χειριστών, την αξιολόγηση των κινδύνων, το σχεδιασμό και την κατασκευή βασικών επιτόπιων συστημάτων οικιακής αποχέτευσης, κάνοντας χρήση εναλλακτικών τεχνολογιών που μπορούν να δημιουργηθούν χρησιμοποιώντας τοπικούς πόρους.

Ο ISO επεκτείνεται επίσης σε νέους τομείς, όπως η τεχνολογία για τουαλέτες επόμενης γενιάς που μπορούν να λειτουργούν εκτός δικτύου αποχέτευσης, σε περιοχές

όπου δεν υπάρχει πρόσβαση σε αξιόπιστα συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης. Τα πρότυπα σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν το επερχόμενο ISO 30500 ("Συστήματα υγιεινής χωρίς αποχέτευση - Προκατασκευασμένες μονάδες επεξεργασίας ολοκλήρωσης - Γενικές απαιτήσεις ασφάλειας και απόδοσης για το σχεδιασμό και τις δοκιμές").

7ος ΣΒΑ: Προσιτή και καθαρή ενέργεια

Τα πρότυπα ISO αντιπροσωπεύουν διεθνώς συμφωνημένες κατευθυντήριες γραμμές και απαιτήσεις για λύσεις για την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές. Παρέχουν μια σταθερή τεχνική βάση που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι κυβερνήσεις για να επιτύχουν τους εθνικούς και διεθνείς ενεργειακούς τους στόχους.

Ο ISO έχει περισσότερα από 200 πρότυπα που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με πολλά άλλα υπό ανάπτυξη. Αυτά διασφαλίζουν τη διαλειτουργικότητα συσκευών και συστημάτων, η οποία ενθαρρύνει τη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ανοίγει αγορές για καινοτομίες που αντιμετωπίζουν την παγκόσμια ενεργειακή πρόκληση. Το ISO 50001 ("Συστήματα διαχείρισης ενέργειας – Απαιτήσεις με καθοδήγηση χρήσης"), βοηθά οργανισμούς κάθε είδους να χρησιμοποιούν την ενέργεια πιο αποτελεσματικά, μέσω της ανάπτυξης και εφαρμογής ενός συστήματος ενεργειακής διαχείρισης, ενώ αναμένεται η σειρά προτύπων ISO 52000 για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων να βοηθήσει τον κατασκευαστικό κλάδο να επιτύχει βελτιώσεις ενεργειακής απόδοσης.

Επιπλέον, το χαρτοφυλάκιο ISO μπορεί να υπερηφανεύεται για μια σειρά προτύπων για την υποστήριξη της ηλιακής ενέργειας, όπως το ISO 9806 ("Ηλιακή ενέργεια - Ηλιοθερμικοί συλλέκτες - Μέθοδοι δοκιμής"), το οποίο καθορίζει μεθόδους δοκιμών για την αξιολόγηση της ανθεκτικότητας, της αξιοπιστίας, της ασφάλειας και της θερμικής απόδοσης των ηλιακών συλλεκτών, και της σειράς ISO 17225 ("Στερεά βιοκαύσιμα - Προδιαγραφές και κατηγορίες καυσίμων"), που καθορίζει τις προδιαγραφές και τις κατηγορίες ποιότητας καυσίμων των στερεών βιοκαυσίμων.

8ος ΣΒΑ: Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη

Τα διεθνή πρότυπα, από τη φύση τους, προάγουν την οικονομική ανάπτυξη θέτοντας μια κοινή γλώσσα και διεθνώς συμφωνημένες προδιαγραφές που μπορούν να εφαρμοστούν στην ανάπτυξη εθνικών και διεθνών κανονισμών.

Προϊόν βέλτιστων πρακτικών και συναίνεσης, αποτελούν επίσης ουσιαστικά εργαλεία για τη μείωση των φραγμών στο διεθνές εμπόριο. Πρόκειται για μια αναγνωρισμένη συνεισφορά στη Συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για τα Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο.

Επιπλέον, ο ISO έχει ορισμένα πρότυπα που προωθούν την αξιοπρεπή εργασία. Ειδικότερα, το ISO 45001 ("Συστήματα διαχείρισης υγείας και ασφάλειας στην εργασία – Απαιτήσεις με οδηγίες χρήσης") έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει εταιρείες και οργανισμούς σε όλο τον κόσμο να προστατεύουν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.

9ος ΣΒΑ: Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές

Τα διεθνή πρότυπα ISO υποστηρίζουν τη βιώσιμη εκβιομηχάνιση μέσω διεθνώς συμφωνημένων προδιαγραφών που πληρούν τις απαιτήσεις ποιότητας, ασφάλειας και βιωσιμότητας. Ο ISO διαθέτει πρότυπα που καθορίζουν τις επιχειρηματικές πρακτικές και συμπεριφορές. Ένα από τα πρότυπα αυτά είναι το ISO 44001, ("Συστήματα διαχείρισης συνεργατικών επιχειρηματικών σχέσεων – Απαιτήσεις και πλαίσιο"). Το πρότυπο αυτό παρέχει μια κοινή πλατφόρμα για τη μεγιστοποίηση των οφελών της συνεργασίας, δημιουργώντας υγιείς επιχειρηματικές σχέσεις εντός και μεταξύ των οργανισμών.

Επιπλέον, πολλά από τα πρότυπα ISO είναι σημαντικά εργαλεία για τη δημιουργία ασφαλών και ανθεκτικών υποδομών. Για παράδειγμα, ο ISO έχει πάνω από 1000 πρότυπα για την οικοδομική βιομηχανία, παρέχοντας διεθνώς συμφωνημένες κατευθυντήριες γραμμές και προδιαγραφές για τα πάντα, από τον τύπο και την κατάσταση του εδάφους στο οποίο στηρίζεται ένα κτίριο έως τη στέγη. Αυτά περιλαμβάνουν όχι μόνο τα ελάχιστα πρότυπα ασφάλειας και απόδοσης, αλλά και διάφορες μεθόδους δοκιμής της αντοχής.

Τα διεθνή πρότυπα ISO παρέχουν μια πλατφόρμα για τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας, την ενθάρρυνση των επενδύσεων και την υποστήριξη της καινοτομίας. Επιπλέον, το συνεχές έργο του ISO για τη διαχείριση της καινοτομίας παρέχει μια αποδεδειγμένη βάση για να βοηθήσει τους οργανισμούς να ξεκλειδώσουν τις δυνατότητες καινοτομίας τους. Αυτό περιλαμβάνει τα πρότυπα: ISO 56002 για συστήματα διαχείρισης καινοτομίας και ISO 56003 για εργαλεία και μεθόδους για συνεργατική εταιρική σχέση καινοτομίας.

10ος ΣΒΑ: Μειωμένες Ανισότητες

Το ISO 26000, ("Καθοδήγηση για την κοινωνική ευθύνη"), παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για το πώς οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί μπορούν να λειτουργούν με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο, ο οποίος περιλαμβάνει τη συμπερίληψη των αρχών της μη διάκρισης και των ίσων ευκαιριών. Τα βασικά θέματα και ζητήματα που ορίζονται από το πρότυπο περιλαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις εργασιακές πρακτικές, το περιβάλλον, τις θεμιτές πρακτικές λειτουργίας, τα ζητήματα των καταναλωτών και τη συμμετοχή της κοινότητας.

11ος ΣΒΑ: Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες

Η υπεύθυνη χρήση των πόρων, η διατήρηση του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ευημερίας των πολιτών είναι ο τελικός στόχος για τους εμπειρογνώμονες της τεχνικής επιτροπής ISO/TC 268 (Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες), των οποίων το εμβληματικό πρότυπο ISO 37101 βοηθά τις κοινότητες να καθορίσουν τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης και να εφαρμόζουν στρατηγικές για την επίτευξή τους.

Αυτό το βασικό πρότυπο περιλαμβάνει ένα σύνολο προτύπων για αστικούς δείκτες, όπως το ISO 37120 ("Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες - Δείκτες για τις υπηρεσίες της πόλης και την ποιότητα ζωής") και τα δύο επερχόμενα πρότυπα, το ISO 37122 ("Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες - Δείκτες για έξυπνες πόλεις") και το ISO 37123 ("Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες - Δείκτες για ανθεκτικές πόλεις").

Ο ISO διαθέτει επίσης εκατοντάδες πρότυπα για έξυπνα συστήματα μεταφορών, διαχείριση νερού, επιχειρηματική συνέχεια και ανθεκτικότητα της κοινότητας, σχεδιασμένα να τις κάνουν ασφαλείς, βιώσιμες και προσαρμοστικές στην αντιμετώπιση προκλήσεων.

12ος ΣΒΑ: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή

Η μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η ενθάρρυνση υπεύθυνων αποφάσεων αγορών είναι μερικοί μόνο από τους τρόπους με τους οποίους τα πρότυπα ISO συμβάλλουν στη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.

Το ISO 20400 ("Βιώσιμες προμήθειες – Καθοδήγηση") στοχεύει στην επίτευξη αυτών των στόχων και βοηθά τους οργανισμούς να ενσωματώσουν τις αρχές βιωσιμότητας στις αγορές τους. Ο ISO έχει επίσης αναπτύξει πρότυπα για

περιβαλλοντικές ετικέτες σύμφωνα με τη σειρά ISO 14020, τα οποία παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και τη χρήση περιβαλλοντικών σημάτων.

Επιπλέον, βρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες για ένα νέο πρότυπο για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική ευθύνη στον αγροδιατροφικό τομέα. Η βιωσιμότητα είναι επίσης πολύ σημαντική όσον αφορά τις κατασκευές. Το ISO 15392, ("Αειφορία στην κατασκευή κτιρίων – Γενικές αρχές"), προσδιορίζει και καθιερώνει γενικές αρχές για την αειφορία σε κτίρια και άλλα κατασκευαστικά έργα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, από την έναρξη έως και το τέλος. Υποστηρίζοντας επίσης βιώσιμες επιλογές τρόπου ζωής, το ISO 20245, ("Διασυνοριακό εμπόριο μεταχειρισμένων αγαθών"), θεσπίζει ελάχιστα κριτήρια ελέγχου για τα αγαθά που διακινούνται μεταξύ χωρών, συμβάλλοντας στην προώθηση αυτού του εναλλακτικού καταναλωτικού προτύπου μειώνοντας τα απόβλητα και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

13ος ΣΒΑ: Δράση για το κλίμα

Ο ISO έχει μια σειρά προτύπων που διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη δράση για το κλίμα, βοηθώντας στην παρακολούθηση της κλιματικής αλλαγής, στην ποσοτικοποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στην προώθηση καλών πρακτικών στην περιβαλλοντική διαχείριση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η οικογένεια προτύπων ISO 14000 για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τα οποία περιγράφουν λεπτομερώς πρακτικά εργαλεία για τους οργανισμούς, για τη διαχείριση των επιπτώσεων των δραστηριοτήτων τους στο περιβάλλον. Αυτή η σειρά προτύπων, η οποία περιλαμβάνει ένα από τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα πρότυπα του ISO, το ISO 14001 ("Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης - Απαιτήσεις με καθοδήγηση για χρήση"), καλύπτει συνολικά πλαίσια, ελέγχους, επικοινωνίες, επίσημανση, ανάλυση κύκλου ζωής και μεθόδους μετριάσμου και προσαρμογής στη κλιματική αλλαγή.

14ος ΣΒΑ: Ζωή κάτω από το νερό

Η ιχθυλασιμότητα των ψαριών και η περιβαλλοντική διαχείριση των θαλάσσιων πόρων αποτελούν το επίκεντρο του ISO/TC 234, της τεχνικής επιτροπής του ISO για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, η οποία παρέχει μια μοναδική ευκαιρία συμμετοχής στην ανάπτυξη της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας με τρόπο που σέβεται τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Επιπλέον, το ISO/TC 8 ("Πλοία και θαλάσσια τεχνολογία"), έχει αναπτύξει πάνω από 250 πρότυπα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα όπως ο σχεδιασμός, η κατασκευή, ο εξοπλισμός, η τεχνολογία και τα θαλάσσια περιβαλλοντικά θέματα που σχετίζονται με τη ναυπηγική. Ειδικότερα, μια υποεπιτροπή του ISO/TC 8 ("Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος"), έχει πρότυπα που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των πλοίων και της θαλάσσιας τεχνολογίας, όπως η αντιμετώπιση πετρελαιοκηλίδων και η διαχείριση λιμενικών εγκαταστάσεων υποδοχής απορριμμάτων.

15ος ΣΒΑ: Ζωή στη στεριά

Η προστασία και η ανάπτυξη της ζωής στη στεριά μέσω της αποτελεσματικότερης χρήσης των πόρων είναι ο στόχος εκατοντάδων προτύπων ISO. Η σειρά προτύπων ISO 14055, είναι μια επιτυχημένη προσθήκη στην οικογένεια προτύπων περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14000. Μια άλλη εστίαση του ISO είναι η βιώσιμη δασοκομία. Το ISO 38200 ("Αλυσίδα φύλαξης ξύλου και προϊόντων με βάση το ξύλο") προάγει την ιχνηλασιμότητα στην αλυσίδα εφοδιασμού ξύλου ενθαρρύνοντας τη μεγαλύτερη χρήση ξύλου από βιώσιμες πηγές και αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για την καταπολέμηση της παράνομης αποψίλωσης των δασών.

16ος ΣΒΑ: Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί

Οι αποτελεσματικές, υπεύθυνες και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες και θεσμοί βασίζονται στη χρηστή διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα, από μικρές εταιρείες έως πολυεθνικές και κυβερνήσεις.

Η διακυβέρνηση περιγράφει τη διαδικασία μέσω της οποίας ένας οργανισμός διαμορφώνει τη στοχοθεσία του, το στρατηγικό του σχεδιασμό, κατευθύνεται, διοικείται και λογοδοτεί για τα αποτελέσματα της παραγωγικής διαδικασίας προϊόντων και υπηρεσιών μακροπρόθεσμα. Η τεχνική επιτροπή ISO/TC 309 ("Διακυβέρνηση οργανισμών") ιδρύθηκε για τη θέσπιση βέλτιστων πρακτικών χρηστής διακυβέρνησης, που κυμαίνονται από τη διακυβέρνηση, τον έλεγχο και τη λογοδοσία έως τη συμμόρφωση, τη διαφθορά και την καταγγελία πληροφοριών. Το κορυφαίο πρότυπο ISO 37001 ("Συστήματα διαχείρισης κατά της δωροδοκίας") συμβάλλει στην προώθηση της ειρήνης, της δικαιοσύνης και των ισχυρών θεσμών μέσω μεγαλύτερης διαφάνειας και λογοδοσίας. Άλλα πρότυπα αυτής της επιτροπής περιλαμβάνουν το ISO 37301 ("Συστήματα διαχείρισης συμμόρφωσης - Απαιτήσεις με οδηγίες χρήσης") και

το ISO 37000 ("Διακυβέρνηση οργανισμών - Καθοδήγηση"), τα οποία ισχύουν για οργανισμούς όλων των τύπων και μεγεθών.

17ος ΣΒΑ: Συνεργασίες για τους στόχους

Ο ISO αναγνωρίζει τη σημασία των παγκόσμιων συνεργασιών καθώς ολόκληρο το σύστημα ISO βασίζεται σε αυτές. Τα διεθνή πρότυπα ISO αναπτύσσονται μέσω της συνεργασίας και της συναίνεσης ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων από όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων από κυβερνήσεις, βιομηχανία και φορείς τυποποίησης.

Το ISO 44001:2017 ("Συστήματα διαχείρισης επιχειρηματικών σχέσεων συνεργασίας - Απαιτήσεις και πλαίσιο") θεσπίζει απαιτήσεις για τον αποτελεσματικό εντοπισμό, την ανάπτυξη και τη διαχείριση των συνεργατικών επιχειρηματικών σχέσεων εντός και μεταξύ των οργανισμών. Το πρότυπο αυτό ισχύει για ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς όλων των μεγεθών, από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες και κρατικούς φορείς έως μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Επιπλέον, αντιπροσωπεύει μια νέα γενιά διεθνών προτύπων με έμφαση στις συμπεριφορές, την οργανωτική κουλτούρα και τις διαδικασίες διαχείρισης παρέχοντας μια κοινή πλατφόρμα για τη στήριξη βιώσιμων επιχειρηματικών σχέσεων και την αξιοποίηση των οφελών της συλλογικής εργασίας.

Όλα τα ανωτέρω παραδείγματα συμβολής προτύπων στην επίτευξη 17 ΣΒΑ μπορούν να συνοψιστούν στο παρακάτω Πίνακα ως εξής:

Στόχος	Τίτλος	Παραδείγματα προτύπων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ΣΒΑ
1	Καμία Φτώχεια	ISO 20400: Βιώσιμες προμήθειες
		ISO 37001: Σύστημα διαχείρισης κατά της δωροδοκίας
2	Μηδενική Πείνα	ISO 22000: Ασφάλεια τροφίμων
		ISO 26000: Κοινωνική Ευθύνη
		ISO 20400: Βιώσιμες προμήθειες
		ISO 34101: Βιώσιμο και ανιχνεύσιμο κακάο
3	Καλή υγεία και ευεξία	ISO 13485: Σύστημα διαχείρισης ιατρικών συσκευών
		Πρότυπα για την αποστείρωση (πχ ISO 11137)

4	Ποιοτική Εκπαίδευση	ISO 21001: Σύστημα διαχείρισης για εκπαιδευτικούς οργανισμούς
		ISO 29993: Σύστημα Διαχείρισης Υπηρεσιών μη τυπικής Εκπαίδευσης
5	Ισότητα των φύλων	ISO 26000: Οδηγίες για την Κοινωνική Ευθύνη
6	Καθαρό νερό και αποχέτευση	ISO 24518 και ISO 24521: Δραστηριότητες σχετικά με τις υπηρεσίες πόσιμου νερού και αποχέτευσης
		ISO 30500: Μη αποχετευόμενα συστήματα αποχέτευσης
		Πρότυπα για τη διαχείριση των υδάτων (λύματα, άρδευση κ.λπ.)
7	Προσιτή και καθαρή ενέργεια	ISO 50001: Συστήματα Διαχείρισης Ενέργειας
		Σειρά προτύπων ISO 52000 για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων
		ISO 9806: Ηλιακή ενέργεια - Ηλιοθερμικοί συλλέκτες
		ISO 17225: Στερεά βιοκαύσιμα - Προδιαγραφές και κατηγορίες καυσίμων
8	Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη	ISO 45001: Συστήματα Διαχείρισης Υγιεινής και Ασφάλειας στην εργασία
9	Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές	ISO 9001: Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας
		ISO 56002: Σύστημα διαχείρισης καινοτομίας
		ISO 44001: Συστήματα διαχείρισης συνεργατικών επιχειρηματικών σχέσεων
10	Μειωμένες Ανισότητες	ISO 26000: Οδηγίες για την Κοινωνική Ευθύνη
11	Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	ISO 37120: Δείκτες για υπηρεσίες πόλης και ποιότητα ζωής
		ISO 37101: Αειφόρος ανάπτυξη στις κοινότητες
12	Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	ISO 20400: Βιώσιμες προμήθειες
		ISO 15392: Αειφορία σε κτίρια και έργα πολιτικού μηχανικού
		ISO 14020: Περιβαλλοντικές ετικέτες και δηλώσεις
		ISO 20245: Διασυνοριακό εμπόριο μεταχειρισμένων αγαθών
13	Δράση για το κλίμα	ISO 14001: Συστήματα Διαχείρισης Περιβάλλοντος
		ISO 14064: Αέρια θερμοκηπίου
14	Ζωή κάτω από το νερό	ISO/TC 234: Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια
		ISO/TC 8: Πλοία και θαλάσσια τεχνολογία
15	Ζωή στη στεριά	ISO 14000: Περιβαλλοντική Διαχείριση
		ISO 38200: Αλυσίδα φύλαξης ξύλου και προϊόντων
		ISO 14055: Περιβαλλοντική διαχείριση – Κατευθυντήριες γραμμές για την καθιέρωση καλών πρακτικών για την καταπολέμηση της υποβάθμισης της γης και της ερημοποίησης

16	Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί	ISO 19600: Σύστημα Διαχείρισης για την Κανονιστική Συμμόρφωση
		ISO 37001: Σύστημα διαχείρισης κατά της δωροδοκίας
		ISO 37000: Διακυβέρνηση των οργανισμών
17	Συνεργασίες για τους στόχους	ISO 44001: Συστήματα διαχείρισης συνεργατικών επιχειρηματικών σχέσεων

Πίνακας 2: Παραδείγματα συμβολής προτύπων στην επίτευξη των 17 ΣΒΑ

Κεφάλαιο Πέμπτο
Η πανδημία SarS - CoV -2 και οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις στην
Νοτιοανατολική Ευρώπη: Η επίδραση τους στην υλοποίηση των 17 ΣΒΑ

5.1 Εισαγωγή

Όταν οι παγκόσμιοι ηγέτες υιοθέτησαν την Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη το 2015, δεσμεύτηκαν στο να θέσουν μια βιώσιμη κοινή πορεία για τους ανθρώπους, τον πλανήτη, την ειρήνη, τη συνεργασία και την ευημερία. Ωστόσο, η πανδημία COVID-19, που εμφανίστηκε τέλη 2019 με αρχές 2020, διέκοψε τις προσπάθειες για την επίτευξη αυτής της δέσμευσης. Η διεθνής κοινότητα βρίσκεται σε μια άνευ προηγουμένου κατάσταση ταυτόχρονων ιατρικών, οικονομικών και κοινωνικών κρίσεων καθώς οι χώρες περιορίζουν την πανδημία και παρέχουν άμεση οικονομική βοήθεια σε όσους πλήττονται από τη σχετική μακροοικονομική ύφεση.

Η πανδημία COVID-19 υπονόμωσε την πρόοδο που είχε επιτευχθεί έως τότε στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης. Εκείνο το διάστημα παρατηρήθηκε αύξηση της ακραίας φτώχειας, των ανισοτήτων και της αδικίας σε ολόκληρο τον κόσμο. Στο πλαίσιο του πιο εκτεταμένου και σοβαρού καταιγισμού οπισθοδρομήσεων στα ανθρώπινα δικαιώματα, "η Ατζέντα 2030, υποστηριζόμενη από τα ανθρώπινα δικαιώματα, παρέχει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη βιώσιμη ανάκαμψη από την πανδημία", όπως αναφέρεται στο ενημερωτικό δελτίο πολιτικής του ΟΗΕ για το COVID-19 και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μελέτες έχουν δείξει ότι η COVID-19 έχει αρνητικές και θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η COVID-19 έχει βελτιώσει την ποιότητα του αέρα σε όλο τον κόσμο, έχει οδηγήσει σε μείωση των ατμοσφαιρικών ρύπων, των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ρύπανσης του νερού και του θορύβου, τα οποία με τη σειρά τους έχουν οδηγήσει στη βελτίωση των οικολογικών συνθηκών σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, η πανδημία είχε και αρνητικές επιπτώσεις. Είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής αστικών και ιατρικών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της απόρριψης μασκών, γαντιών και απολυμαντικών, και μείωση της ανακύκλωσης.

Γενικότερα, διαφαίνεται ότι οι παγκόσμιες αντιδράσεις, αναφορικά με την πανδημία επηρεάζουν ποικιλοτρόπως την επίτευξη των 17 ΣΒΑ έως το 2030, δημιουργώντας μεγάλες αβεβαιότητες ακριβώς τη στιγμή που οι προσπάθειες πρέπει να επιταχυνθούν. Οι στόχοι που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής το τελευταίο διάστημα, λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας, είναι οι εξής: ΣΒΑ 1 ("Καμία φτώχεια"), ΣΒΑ 3 ("Καλή υγεία"), ΣΒΑ 14 ("Ζωή κάτω από το νερό") και ΣΒΑ 15 ("Ζωή στη γη"), καθώς

αυτοί είναι κρίσιμοι για τη διατήρηση μιας υγιούς βάσης ανθρώπινων και περιβαλλοντικών πόρων πάνω στα οποία μπορεί να στηριχθεί η πρόοδος προς την επίτευξη όλων των υπόλοιπων στόχων

Η ανάλυση σεναρίων εξετάζει τις μελλοντικές εξελίξεις σε ένα πλαίσιο στο οποίο:

i) Κυριαρχούν οι κοινωνικοί και υγειονομικοί περιορισμοί αναφορικά με την προστασία της δημόσιας υγείας.

ii) Υπερισχύουν οι οικονομικές προτεραιότητες που υποβάλλονται από την πρωταρχική ανάγκη βιοπορισμού.

Ομοίως εξετάζονται τα επίπεδα διεθνούς συνεργασίας που διαμορφώνονται από τη διεθνή αναγνώριση των επειγουσών παγκόσμιων προτεραιοτήτων και τον επερχόμενο κατακερματισμό αυτών, λόγω της απομόνωσης των επιμέρους κρατών γύρω από τις εθνικές πολιτικές. Παρά τις εν λόγω διαπιστώσεις όμως, τελικά διαφαίνεται ότι υπάρχουν ευκαιρίες για να επικεντρωθούν εκ νέου οι προσπάθειες στην επίτευξη των ΣΒΑ, αρκεί να μην παρεμποδιστούν από τα ανταγωνιστικά συμφέροντα μιας νέας γεωπολιτικής αναπροσαρμογής (Fenner & Cernev, 2021).

Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με τον σύμβουλο στρατηγικής επικοινωνίας και συγγραφέα πολυάριθμων βιβλίων, για θέματα που σχετίζονται με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, Adam Rogers, το έτος 2022 έφερε μια άλλη, ακόμη μεγαλύτερη απειλή από εκείνη που είχε επιφέρει η πανδημία SarS - CoV -2 όσον αφορά την υλοποίηση της υπόσχεσης των ΣΒΑ. Η γεωπολιτική σύγκρουση μεταξύ Ρωσίας - Ουκρανίας, όπως όλες οι ενδείξεις δείχνουν, οδήγησε σε μια δραματική ανατροπή σε όλους σχεδόν τους ΣΒΑ. Σχεδόν δύο μήνες μετά τη έναρξή της, μια μεγάλη ανθρωπιστική και αναπτυξιακή κρίση διαφαίνεται στην Ουκρανία. Εκατομμύρια άνθρωποι αντιμετωπίζουν σοβαρές ελλείψεις σε τρόφιμα, ηλεκτρισμό, φάρμακα και υγειονομική περίθαλψη. Οι προμήθειες σε τρόφιμα, νερό και φάρμακα μειώνονται.

Οι πρώτες προβλέψεις από το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Development Programme – UNDP) λένε ότι οι μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές οπισθοδρομήσεις για την Ουκρανία θα είναι σημαντικές. Σύμφωνα με μία Έκθεση των Ηνωμένων Εθνών (UNDP, 2022), η φτώχεια και οι ανισότητες θα αυξηθούν και η οικονομία της χώρας και το περιβάλλον θα καταστραφούν. Η ουκρανική κυβέρνηση εκτίμησε ότι τον περασμένο Μάρτιο, υποδομές, κτίρια, δρόμοι,

γέφυρες, νοσοκομεία, σχολεία και άλλα υλικά αγαθά αξίας τουλάχιστον 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων έχουν ολοσχερώς καταστραφεί.

Η ένοπλη σύγκρουση μεταξύ Ρωσίας - Ουκρανίας είναι ένα δραματικό, παγκόσμιας κλίμακας, γεγονός. Εκτός από την απώλεια ζωών, οι συνεχιζόμενες συγκρούσεις έχουν τεράστιες περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Οι συγκρούσεις αυτές προκάλεσαν και προκαλούν έναν κυματισμό γεγονότων με παγκόσμιες επιπτώσεις, ιδιαίτερα στην ενέργεια και τα τρόφιμα. Η κλιμάκωση αυτών απειλεί την επίτευξη των ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών όχι μόνο στις χώρες που εμπλέκονται άμεσα, αλλά και σε άλλες χώρες, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες που είναι πιο ευάλωτες στην οικονομική κρίση.

Δεδομένου ότι ο αντίκτυπος των γεωπολιτικών ανακατατάξεων στην Ανατολική Ευρώπη είναι τεράστιος, οδήγησε σε παγκόσμια ενεργειακή κρίση και αντίστοιχα επέφερε σοβαρές κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Αναφορικά με τον τομέα της βιοποικιλότητας οι ΣΒΑ επηρεάζονται κατά κύριο λόγο σε περιφερειακό επίπεδο (Ρωσία, Ουκρανία, γειτονικές χώρες και χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Οι ΣΒΑ με κοινωνικές προεκτάσεις έχουν αντίκτυπο σε τοπικό (π.χ. ΣΒΑ 3: Καλή υγεία και ευημερία, ΣΒΑ 4: Ποιοτική εκπαίδευση) και σε παγκόσμιο (π.χ. ΣΒΑ 2: Μηδενική πείνα) επίπεδο. Τέλος, η εμπόλεμη κατάσταση που έχει παγιωθεί στην νοτιοανατολική Ευρώπη θα έχει μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις για τους ΣΒΑ σε παγκόσμια κλίμακα, οι οποίες βέβαια δεν είναι ακόμα πλήρως ορατές και υπάρχουν ορισμένες αβεβαιότητες. Σε κάθε περίπτωση αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι απαιτείται η επιστροφή στην κανονικότητα με την κατάπαυση του πυρός για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ.

5.2 COVID-19 και ΣΒΑ

Όπως προαναφέρθηκε οι τρέχουσες παγκόσμιες αντιδράσεις στην κρίση COVID-19 είναι πιθανό να επηρεάσουν την ικανότητα υλοποίησης των 17 ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων και να δημιουργήσουν μεγάλες αβεβαιότητες ακριβώς τη στιγμή που οι προσπάθειες πρέπει να επιταχυνθούν. Πράγματι, η ίδια η πανδημία είναι πιθανό να παρεμποδίσει τις αντιδράσεις σε ταυτόχρονες απειλές, όπως οι καύσωνες, οι πυρκαγιές, η ξηρασία και τα ακραία καιρικά φαινόμενα σε πολλά μέρη του κόσμου, καθώς τα συστήματα με ελλειπείς πόρους και οι αντιδράσεις έκτακτης ανάγκης θα δοκιμαστούν με πιθανότητα κατάρρευσης (Islam et

al, 2020) και θα μετασηματίσουν ριζικά την τρέχουσα κατάσταση της παγκόσμιας ανάπτυξης (Gulseven et al, 2020).

Το αυξανόμενο κόστος για την αντιμετώπιση αυτών των στρεσογόνων παραγόντων θα εκτρέψει τη χρηματοδότηση από τους υφιστάμενους στόχους των ΣΒΑ, οδηγώντας στο ενδεχόμενο γεωπολιτικών αναταραχών. Οι νέες συνθήκες που δημιουργήθηκαν από την πανδημία μπορεί επίσης να αποτελέσουν ευκαιρία τόσο για αυξημένα κίνητρα προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης των στόχων αυτών, όσο και για τον επαναπροσδιορισμό των μελλοντικών στόχων που δύναται να επιτευχθούν. Έχουν προκύψει διαφορετικές απόψεις σχετικά με τους στόχους που απαιτούνται για μια βιώσιμη ανάκαμψη από την COVID-19 και εάν υπάρχει ανάγκη για πιο αυστηρή και επείγουσα εστίαση σε συγκεκριμένους στόχους. Για παράδειγμα, οι Chapman και Tsuji (2020) υποστηρίζουν ότι η μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων (ΣΒΑ 10), η δράση για το κλίμα (ΣΒΑ 13) και οι εταιρικές σχέσεις (ΣΒΑ 17) είναι κρίσιμοι στόχοι για μια επιτυχή μετάβαση προς τη βιωσιμότητα.

Το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Environment Programme, 2020) έχει προσδιορίσει τέσσερις ΣΒΑ που συμβάλλουν στη μελλοντική διασφάλιση της παγκόσμιας ανάκαμψης: η δράση για το κλίμα (ΣΒΑ 13), η ζωή στη γη (ΣΒΑ 15), η ζωή κάτω από το νερό (ΣΒΑ 14) και η υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή (ΣΒΑ 12). Οι Naidoo και Fisher (2020) συμφωνούν ότι οι κυβερνήσεις με περιορισμένα ταμειακά διαθέσιμα πρέπει να επικεντρωθούν σε λίγους στρατηγικούς στόχους, αναγνωρίζοντας ότι η επίτευξη αυτών θα έχει μακροπρόθεσμα θετικές επιδράσεις σε ένα μεγάλο εύρος της επιμέρους στοχοθεσίας.

Ωστόσο, ορισμένοι αναρωτιούνται εάν οι ΣΒΑ είναι κατάλληλοι για μια εποχή μετά την πανδημία (Heggen et al, 2020) και ένα πρόσφατο σχετικό άρθρο στο Nature υποστηρίζει ότι "η πανδημία του κορονοϊού έχει θέσει τους ΣΒΑ εκτός εμβέλειας" (Nature, 2020). Οι Bhattacharya κ.ά. (2020) αντέτειναν επισημαίνοντας ότι η κρίση του SarS - CoV -2 προήλθε ακριβώς από τη έλλειψη διαλειτουργικότητας των διαφόρων υποσυστημάτων που στοχεύουν να αντιμετωπίσουν οι ΣΒΑ. Από την πλευρά του, ο εκτελεστικός διευθυντής του Δικτύου Λύσεων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, Guido Schmidt-Traub, φέρεται να δήλωσε ότι οι ΣΒΑ πρέπει να εξακολουθήσουν να καθοδηγούν την ανάκαμψη μετά την πανδημία, καθώς "δεν υπάρχει τίποτα άλλο που να μπορεί να αντικαταστήσει τους ΣΒΑ αυτή τη στιγμή". Παράλληλα, ο Πρωθυπουργός της Νορβηγίας δήλωσε ότι: "αυτό που δεν έχουμε την πολυτέλεια να κάνουμε, ακόμη

και σε αυτή τη περίοδο κρίσης, είναι να κρατήσουμε πόρους μακριά από κρίσιμες δράσεις για τους ΣΒΑ. Η αντιμετώπιση της πανδημίας δεν μπορεί να διαχωριστεί από τους ΣΒΑ". Είναι κοινά αποδεκτό ότι ο καλύτερος οδηγός για την εύρεση ολοκληρωμένων λύσεων για την προστασία της υγείας των σημερινών και των μελλοντικών γενεών, ελαχιστοποιώντας ταυτόχρονα τις αρνητικές ανταλλαγές μεταξύ της κρίσης COVID-19 και της επακόλουθης ανάκαμψης είναι η επίτευξη των 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ έως το 2030 (Tonne, 2020). Η απερχόμενη πανδημία μπορεί να θεωρηθεί ως μια δοκιμασία πίεσης για τους ΣΒΑ, οι οποίοι θα πρέπει να αναπροσαρμοστούν με γνώμονα το υπό διαμόρφωση πλαίσιο για την βελτίωση του επιπέδου ασφάλειας και ανθεκτικότητάς τους (Van Zanten & Van Tulder, 2020).

Η κρίση COVID-19 ανέδειξε τη σύνδεση μεταξύ της περιβαλλοντικής αλλαγής και της εμφάνισης μολυσματικών ασθενειών και την επιτακτική ανάγκη υιοθέτησης μακροπρόθεσμων στρατηγικών διασφάλισης της συνεχούς βελτίωσης στην ανθρώπινη υγεία και τη βιωσιμότητα, σε ένα πλαίσιο αποφυγής αρνητικών επιδράσεων από βραχυπρόθεσμες οικονομικές διακυμάνσεις (Barouki et al, 2020). Οι στρατηγικές μετά την πανδημία θα πρέπει να εξυπηρετούν ταυτόχρονα πολλαπλούς στόχους, όπως: η ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, η μείωση της φτώχειας, οι στοχευμένες περιβαλλοντικές βελτιώσεις, η εστίαση της οικονομικής δραστηριότητας με σκοπό τη διασφάλιση και προαγωγή της υγείας (Barbier & Burgess, 2020). Η επίτευξη ενός μετασχηματιστικού οράματος για τους ΣΒΑ έως το 2030 θα απαιτήσει σημαντική επανευθυγράμμιση των εθνικών προτεραιοτήτων των περισσότερων χωρών προς τη μακροπρόθεσμη, διαδραστική και ταχεία διασυννοριακή συνεργατική δράση (The Lancet, 2020).

5.3 Γεωπολιτικές ανακατατάξεις στην Νοτιοανατολική Ευρώπη και ΣΒΑ

Η σύγκρουση μεταξύ Ουκρανίας και Ρωσίας, που ξεκίνησε στις 24 Φεβρουαρίου 2022, προκάλεσε παγκόσμιο τσουνάμι με επιπτώσεις που δεν έχουν γίνει ακόμη ορατές (Pereira et al, 2022). Μια σειρά από αντιδράσεις άρχισαν να «παραλύουν» τον αυξανόμενο πληθωρισμό και την παγκόσμια αναταραχή με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων της επισιτιστικής, ενεργειακής και οικονομικής κρίσης. Η εν λόγω σύγκρουση αναμένεται να οδηγήσει σε παγκόσμια ύφεση και επερχόμενο «στασιμοπληθωρισμό», σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία μπορεί να μην είναι ακόμη κατανοητές αλλά είναι σημαντικές δεδομένου ότι η διάρκεια της σύγκρουσης είναι άγνωστη. Οι

συνεχόμενες συγκρούσεις μεταξύ Ρωσίας - Ουκρανίας υπονομεύουν σε μεγάλη έκταση την παγκόσμια οικονομία (Guenette et al, 2022) και επηρεάζουν, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, άμεσα ή έμμεσα δισεκατομμύρια ανθρώπους.

Εξετάζοντας μόνο τους δύο πρώτους ΣΒΑ, τον τερματισμό της φτώχειας και της πείνας, η κατάσταση στην Ουκρανία για παράδειγμα επιδεινώνεται καθημερινά. Κάθε μέρα παρατηρείται η ελεύθερη πτώση στους δείκτες φτώχειας για τον λαό της Ουκρανίας. Σύμφωνα με την πρόσφατη μοντελοποίηση σεναρίων του UNDP, έως και το 90% του πληθυσμού μπορεί να αντιμετωπίζει φτώχεια και ακραίες οικονομικές δυσκολίες σε περίπτωση παρατεταμένης σύρραξης, γυρίζοντας τη χώρα – και τις γύρω περιοχές – δεκαετίες πίσω, αφήνοντας βαθιά κοινωνικά και οικονομικά σημάδια για τις επόμενες γενιές. Λόγω της τρέχουσας κατάστασης, η Ουκρανία δύναται να χάσει 18 χρόνια κοινωνικοοικονομικών επιτευγμάτων, τα οποία θα έχουν τεράστιο αντίκτυπο τόσο στην ίδια όσο και σε άλλες χώρες.

Οι αρνητικές επιπτώσεις της σύγκρουσης στην ανθρώπινη ανάπτυξη αντηχούν πολύ πέρα από τα σύνορα της Ουκρανίας. Ένα πρόσφατο έγγραφο από το Γραφείο Συντονισμού Ανάπτυξης του ΟΗΕ λέει ότι η αύξηση των τιμών των τροφίμων και των λιπασμάτων παγκοσμίως θα επιδεινώσει τις προκλήσεις της φτώχειας και της πείνας, προκαλώντας αύξηση των επιπέδων υποσιτισμού και επιδείνωση της εισοδηματικής ανισότητας σε όλο τον κόσμο. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι πολλές αναπτυσσόμενες χώρες λαμβάνουν περισσότερο από το 40% των εισαγωγών σιταριού τους από τη Ρωσία και την Ουκρανία. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα, το οποίο παρέχει ανακούφιση από την πείνα και έκτακτη υποστήριξη σε κρίσεις σε όλο τον κόσμο, αγοράζει περισσότερο από το μισό σιτάρι του από την Ουκρανία.

Όσον αφορά τον τρίτο στόχο, πιστεύουμε ότι είναι αυτονόητο ότι η διασφάλιση καλής υγείας και ευημερίας είναι πρακτικά αδύνατη μέσα σε μια εντεταμένη γεωπολιτική σύγκρουση, ειδικά όταν οι ίδιες οι εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης δέχονται επίθεση. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας επαλήθευσε 64 περιπτώσεις επιθέσεων σε εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης στην Ουκρανία μεταξύ 24 Φεβρουαρίου και 21 Μαρτίου. Η σύγκρουση αυτή θα γίνει αναμφίβολα πιο θανατηφόρα όσο περισσότερο διαρκέσει, καθώς περισσότεροι άνθρωποι πεθαίνουν από έλλειψη πρόσβασης σε τρόφιμα, υπηρεσίες υγείας και υποδομές από όσους σκοτώνονται από την άμεση βία των συγκρούσεων. Επιπλέον, καθώς η σύγκρουση

αυτή συνεχίζεται, το βάρος θα συνεχίσουν να το επωμίζονται συντριπτικά τα παιδιά κάτω των 5 ετών.

Η Ατζέντα 2030 καλεί όλα τα παιδιά να έχουν πρόσβαση σε καλής ποιότητας εκπαίδευση, σε καθαρό και ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον. Περισσότερα από τα μισά παιδιά στην Ουκρανία - 4,3 εκατομμύρια - έχουν εκτοπιστεί τις τελευταίες έξι εβδομάδες, καθιστώντας εξαιρετικά απίθανο κάποιο από αυτά να μπορεί να λάβει οποιαδήποτε μορφή ποιοτικής εκπαίδευσης, γεγονός που υπονομεύει τον 4ο ΣΒΑ ("Ποιοτική Εκπαίδευση").

Όσον αφορά την επίτευξη της ισότητας των φύλων, στο πλαίσιο του ΣΒΑ 5, τα Ηνωμένα Έθνη έχουν προειδοποιήσει ότι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία θα μπορούσε να είναι η μεγαλύτερη ανθρωπιστική κρίση στην Ευρώπη από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ ειδικοί προβλέπουν ότι θα πλήξει ιδιαίτερα τις γυναίκες και τα παιδιά. Για τα "αρπακτικά" και τους εμπόρους ανθρώπων, ο πόλεμος είναι μια ευκαιρία. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η απειλή, η διεθνής κοινότητα πρέπει να κάνει ό,τι μπορεί για να διασφαλίσει την ασφάλεια των γυναικών και των παιδιών.

Οι συνδυσασμένες επιπτώσεις της αύξησης των τιμών των εμπορευμάτων και της ενέργειας έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη μετά την πανδημία, υπονομεύοντας τις εθνικές προσπάθειες σε πολλές χώρες για την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης (ΣΒΑ 8). Η Διάσκεψη του ΟΗΕ για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη αναφέρει ότι οι οικονομικές επιπτώσεις μπορεί να είναι χειρότερες σε εκείνες τις χώρες που είναι πιο εκτεθειμένες στις οικονομίες της Ρωσίας και της Ουκρανίας, όπως οι οικονομίες της Ανατολικής Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας. Επίσης, χώρες όπως η Μογγολία, το Καζακστάν και το Αζερμπαϊτζάν, που εξαρτώνται από τη Ρωσία δεδομένου ότι εφοδιάζονται από αυτήν, θα επηρεαστούν δυσανάλογα.

Πολλοί διμερείς και πολυμερείς χορηγοί ανταποκρίθηκαν στην ταχέως αυξανόμενη προσφυγική κρίση μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μέχρι τα μέσα Μαρτίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε ήδη ανακοινώσει ένα μακροοικονομικό πακέτο έκτακτης ανάγκης 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ για την Ουκρανία και οι ΗΠΑ είχαν εγκρίνει νομοθεσία που εγκρίνει βοήθεια 13,6 δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Βιώσιμη ανάπτυξη, όπως είδαμε, είναι η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις απαιτήσεις της σημερινής γενιάς χωρίς να βλάπτει τις επόμενες γενιές. Στο πλαίσιο αυτό οι βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης καθυποβάλλουν την διατήρηση αλλά και την επαύξηση των διαθέσιμων πρώτων υλών με την προϋπόθεση ότι όλοι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κρίσιμες υποδομές για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών όπως είναι η εργασία, η τροφή, το πόσιμο νερό και η ενέργεια.

Οι 17 ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών παρέχουν έναν οδικό χάρτη για τη βελτίωση της ολιστικής ευημερίας σε παγκόσμια κλίμακα. Για το σκοπό αυτό προσβλέπουν καταρχήν στην αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτιών της φτώχειας, υλοποιώντας δράσεις ανακούφισης των ευάλωτων πληθυσμών αναφορικά με τη καταπολέμηση της πείνας, την υγεία, την εκπαίδευση, την ισότητα των φύλων, τη πρόσβαση σε πόσιμο νερό και αποχέτευση. Πολύ περισσότερο απαιτούνται τεκμηριωμένες δράσεις και παρεμβάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας, την οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη, τη προώθηση της καινοτομίας, την βελτίωση των κρίσιμων υποδομών, την άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων, τη δημιουργία βιώσιμων πόλεων και βιοκλιματικών κοινοτήτων, την μείωση της υπερκατανάλωσης και την ορθολογική παραγωγή, την επιβράδυνση της κλιματικής αλλαγής, τη διαφύλαξη των διαθέσιμων φυσικών πόρων και τέλος την διασφάλιση της ειρήνης και της δικαιοσύνης.

Με βάση τα ανωτέρω γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η αειφόρος - βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί μονόδρομο αναφορικά με την επίτευξη κοινωνικής προόδου, περιβαλλοντικής ισορροπίας και οικονομικής ανάπτυξης. Βασικός οδικός χάρτης για την υλοποίηση των 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ αποτελεί η υιοθέτηση των αντίστοιχων προτύπων διασφάλισης ποιότητας, τελικών προϊόντων και υπηρεσιών όπως αυτά ορίζονται από τις εκάστοτε επικαιροποιημένες εκδόσεις του παγκόσμιου οργανισμού τυποποίησης. Η ανάπτυξη των προτύπων ποιότητας απαιτεί επενδύσεις εκατομμυρίων δολαρίων, συνεργασία σε πολύ-επιστημονικό επίπεδο πληθώρας εμπειρογνομόνων και τεχνοκρατών ώστε κάθε πρότυπο να αντικατοπτρίζει τις σύγχρονες τάσεις αλλά και τις απαιτήσεις των βασικών ομάδων ενδιαφερομένων και χρηστών. Συμπληρωματικά με τα εν λόγω πρότυπα, ο ISO παράγει κρίσιμα εργαλεία, σημεία αναφοράς και κατευθυντήριες οδηγίες, τα οποία δύναται να επιφέρουν επιπλέον ανεκτίμητες γνώσεις και αδιάλειπτη υποστήριξη, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της ενεργειακής κρίσης.

Τα σύγχρονα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας αναπτύσσονται με γνώμονα την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν διαχρονικά. Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης αποτελεί τον βασικό φορέα ανάπτυξης προτύπων παγκοσμίως με στόχο την βελτίωση της ποιότητας ζωής σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό η εκτεταμένη υιοθέτηση προτύπων που σχετίζονται με την προστασία από την κλιματική αλλαγή, την ενεργειακή κρίση και την διασφάλιση της βιοποικιλότητας μεταξύ άλλων δύναται να βοηθήσει τις εθνικές κυβερνήσεις και τη παγκόσμια βιομηχανία να προσαρμοστούν και να μετριάσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ενώ παράλληλα θα επιταχύνει τη μετάβαση σε βιώσιμες οικονομίες και υγιή επιχειρηματικά μοντέλα.

Ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 και οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις στην νοτιοανατολική Ευρώπη επέφερε σημαντικές αλλαγές στην παγκόσμια ατζέντα δεδομένου ότι επηρέασε τις δυνατότητες πολλών χωρών να επιτύχουν τους ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών. Δεδομένου ότι υπάρχει μια σχετική αβεβαιότητα για το πότε η πανδημία θα υποχωρήσει ολοκληρωτικά και πότε η εμπόλεμη κατάσταση θα τερματιστεί καθίσταται εξαιρετικά επισφαλής μία σαφής πρόβλεψη για την πορεία υλοποίησης της επιμέρους στοχοθεσίας του ΟΗΕ για την βιώσιμη ανάπτυξη. Πριν από την έξαρση των προαναφερθέντων αρνητικών φαινομένων, πολλές χώρες αγωνίζονταν ήδη να επιτύχουν τους καθορισμένους στόχους και για ειδικά για κάποιες, ήταν ήδη ένας αγώνας δρόμου ενάντια στον χρόνο (Agora & Mishra, 2019). Εξυπακούεται ότι τηρουμένων των αναλογιών, οι προκλήσεις για την επίτευξη των ΣΒΑ έως το 2030 θα γίνουν ακόμη μεγαλύτερες και οι απαιτήσεις θα αυξηθούν με γεωμετρική πρόοδο.

Η παρούσα εργασία στόχευσε - μεταξύ άλλων - στον μερικό προσδιορισμό των επιπτώσεων της ρωσο-ουκρανικής ένοπλης σύγκρουσης στην επίτευξη των ΣΒΑ λαμβάνοντας υπόψιν το γεγονός ότι πολλά από τα υποστηρικτικά δεδομένα και απόψεις προέρχονται από αντικρουόμενα ειδησεογραφικά δίκτυα και συνεπώς διαπιστώνονται σημαντικές αποκλίσεις σχετικά με τις πραγματικές επιπτώσεις της. Αντίστοιχα η αποτίμηση των επιπτώσεων από την πανδημία COVID-19 είναι μια δυναμική διαδικασία που απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα επεξεργασίας δεδομένων και υψηλό επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών και επιστημονικών φορέων. Ως απότοκο των ανωτέρω προκύπτει το συμπέρασμα ότι το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, έτσι όπως αυτό διαμορφώθηκε την τριετία 2020-2022 αποτέλεσε παράγοντα ανασχεσης υλοποίησης των επιδιώξεων του ΟΗΕ

αναφορικά με την διασφάλιση της βιοποικιλότητας, την μείωση της ανεργίας, την άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων καθώς και των λοιπών τεχνικών απαιτήσεων των 17 ΣΒΑ.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι με την καθιέρωση των 17 ΣΒΑ τα Ηνωμένα Έθνη προσδοκούν σε ένα καλύτερο, πιο βιώσιμο μέλλον για όλους, σε μια παγκόσμια κοινωνία όπου όμως θα μπορούμε να ζούμε όλοι ισότιμα διατηρώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τη μοναδικότητά μας. Όπως προαναφέρθηκε, για πολλές χώρες, η πανδημία επιβράδυνε το ρυθμό επίτευξης των καθορισμένων στόχων μέχρι το 2030. Ταυτόχρονα, οι πολιτικές διαμάχες και οι ένοπλες συγκρούσεις περιορίζουν τον διεθνή συντονισμό και τη συνεργασία για τη βιώσιμη ανάπτυξη (Zhao et al, 2022). Επιπλέον, τις προηγούμενες δεκαετίες, οι ένοπλες συγκρούσεις στη Λιβύη, το Ιράκ, το Κοσσυφοπέδιο, το Αφγανιστάν και άλλες χώρες έχουν επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη. Με την έξαρση αυτών των συγκρούσεων, η ικανότητα αρκετών εθνών να επιτύχουν τους ΣΒΑ έως το 2030 μπορεί να καταστεί ανέφικτη. Η εξασφάλιση της παγκόσμιας ειρήνης αποτελεί το θεμέλιο λίθο της βιώσιμης ανάπτυξης. Χωρίς την ειρηνική συμβίωση των λαών, δεν δύναται να ευδοκιμήσει η στοχοθεσία του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Για να επιτευχθεί αυτό όμως απαιτείται συλλογική προσπάθεια και συνεχής επαγρύπνηση. Καθίσταται σαφές ότι χρειαζόμαστε θεμελιώδη μετασχηματισμό προκειμένου να επιτύχουμε ένα βιώσιμο μέλλον, ένα μέλλον έτσι ακριβώς όπως περιγράφεται στην Ατζέντα 2030. Όλοι οι φορείς - κυβέρνηση, ιδιωτικός τομέας, κοινωνία των πολιτών, ακαδημαϊκή κοινότητα - είναι απαραίτητο να συνεργαστούν σε ένα παγκόσμιο διαλειτουργικό πλαίσιο, αξιοποιώντας τις κρίσιμες διασυνδέσεις μεταξύ των ΣΒΑ και αναλαμβάνοντας τολμηρή, συντονισμένη δράση προκειμένου να αξιοποιηθούν στο έπακρο όλες οι οικονομίες κλίμακας που προκύπτουν από τον παγκόσμια ψηφιακή μετάβαση και την ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας. Στην κατεύθυνση αυτή, περισσότερο από ποτέ, καθίσταται επιτακτικό το αίτημα για την ανάληψη στοχευμένων δράσεων από όλους τους διεθνείς οργανισμούς για την έξοδο από την επισιτιστική, ενεργειακή και γενικότερη οικονομική κρίση και την επιτυχή μετάβαση σε μία νέα παγκόσμια πραγματικότητα. Σε κάθε περίπτωση όλες οι παρεμβάσεις και οι διορθωτικές ενέργειες είναι απαραίτητο να χαρακτηρίζονται από τον απόλυτο σεβασμό στη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την εξάλειψη των

αποκλίσεων στο βιοτικό επίπεδο και στη ποιότητα ζωής, την πολιτιστική και εκπαιδευτική πρόοδο.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- Δημαδάμα, Ζ. (2021). Βιώσιμη Οικονομική Ανάπτυξη: Η Ενσωμάτωση των 17 Στόχων του ΟΗΕ, Οικονομικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Στυλιανού, Α., (2006), "Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης", Πτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολής Επιστημών της Διοίκησης, Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης.

Ξενόγλωσση

- Arora, N.K., Mishra, I. (2019). United Nations Sustainable Development Goals 2030 and environmental sustainability: race against time. *Environmental Sustainability* 2, 339–342. Available at: <https://doi.org/10.1007/s42398-019-00092-y>.
- Assevero, V.A & Chitre, S.P. (2012). Rio 20 - An Analysis of the Zero Draft and the Final Outcome Document 'The Future We Want'. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2177316.
- Barbier, E. B., & Burgess, J. C. (2020). Sustainability and development after COVID-19. *World Development*, 135. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X20302084>.
- Barouki, R., Kogevinas, M., Audouze, K., Belesova, K., Bergman, A., Birnbaul, L., et al. (2020). The COVID-19 pandemic and global environmental change: Emerging research needs. *Environment International*, 146. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412020322273>.
- Basiago, A. D. (1999). *Economic, social, and environmental sustainability in development theory and urban planning practice: The environmentalist*. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Ben-Eli, M. (2015). *Sustainability: Definition and five core principles a new framework the sustainability laboratory* New York.
- Bhattacharya, A., Kharas, H., & McArthur, J. W. (2020). SDGs: a North Star to guide us through this dark time. *Nature (Correspondance)*, 584, p. 344.
- Breuer, A., Janetschek, H., & Malerba, D. (2019). *Translating sustainable development goal (SDG) Interdependencies into policy advice: Sustainability*. Bonn, Germany: MDPI German Development Institute (DIE).

- Cerin, P. (2006). Bringing economic opportunity into line with environmental influence: A discussion on the coase theorem and the Porter and van der Linde hypothesis. *Ecological Economics*, 56, 209–225, doi:10.1016/j.ecolecon.2005.01.016.
- Chapman, A., & Tsuji, T. (2020). Impacts of COVID-19 on a transitioning energy systems, society and international co-operation. *Sustainability (MDPI)*, 12, 8232. Available at: <https://doi.org/10.3390/su12198232>.
- Chasek, P.S. et al. (2016). Getting to 2030: Negotiating the Post-2015 Sustainable Development Agenda. *Review of European Community and International Environmental Law* 25(1), 5-14. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/reel.12149>.
- Collste, D., Pedercini, M., & Cornell, S. E. (2017). Policy coherence to achieve the SDGs: Using integrated simulation models to assess effective policies.
- Du Pisani, J. A. (2006). Sustainable development – historical roots of the concept. *Environmental Sciences*, 3(2), 83–96, doi:10.1080/15693430600688831.
- European Union (EU, 2020). Farm to Fork Strategy. For a fair, healthy and environmentally-friendly food system.
- Fenner, R.; Cernev, T. (2021), The implications of the COVID-19 pandemic for delivering the Sustainable Development Goals. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0016328721000355?via%3Dihub>.
- Guenette, J.D, Kenworthy, P.G, Wheeler, C.M. (2022). Implications of the War in Ukraine for the Global Economy, EFI Policy Note;3. Washington, DC: World Bank, Available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/37372>.
- Gueorguiev, T., & Kostadinova, I. (2021). ISO Standards Do Good: A New Perspective on Sustainable Development Goals. *KMIS*. Available at: https://www.researchgate.net/publication/355761891_ISO_Standards_Do_Good_A_New_Perspective_on_Sustainable_Development_Goals.
- Gulseven, O., Al Harmoodi, F., Al Falasi, M., & Al Shomali, I. (2020). How the COVID-19 will affect the UN sustainable development goals (SDGs), 5 May 2020. *SSRN* 3592933 2020. Available at: <https://europepmc.org/article/ppr/ppr249561>.

- Guo, F. (2017). The spirit and characteristic of the general provisions of civil law. *Law and Economics*, 3, 5–16, 54.
- Heggen, K., Sandset, T. J., & Engebretsen, E. (2020). COVID-19 and sustainable development goals. *Editorial Bulletin World Health Organisation*.
- Hylton, K. N. (2019). When should we prefer tort law to environmental regulation? *Washburn Law Journal*, 41, 515–534. *Sustainability* 2019, 11, 294.
- International Organization for Standardization (ISO, 2018). Contributing to the UN Sustainable Development Goals with ISO Standards. Available at: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100429.pdf>.
- Islam, M. S., Sarkar, T., Khan, S. H., Mostofa Kamla, A.-H., Hasan, S. M. M., Kabir, A., et al. (2020). COVID-19 related infodemic and its impact on Public Health: A global social media analysis. *The American Journal of Tropical Medicine and Hygiene*, 103(4), 1621–1629. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7543839/>.
- Ji, G. H. (2018). The evolution of the policy environment for climate change migration in Bangladesh: Competing narratives, coalitions and power, *Development Policy Review*, doi: 10.1111/dpr.12384.
- Jibril, A. (2011). *The Concept and Principles Of Sustainable Development*, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Usmanu Danfodiyo University, Sokoto.
- Kanie, N., & Biermann, F. (2017). *Governing through goals: Sustainable development goals as governance innovation*. Cambridge: MIT Press.
- Karver, I. Kenny, C., Sumner, A. (2013), MDGS 2.0: What Goals, Targets, and Timeframe? Vol u012, Issue 398, pp.1-57, Available at: <https://doi.org/10.1111/j.2040-0209.2012.00398.x>.
- McArthur, J. & Rasmussen, K. (2017) *Change of Pace: Accelerations and Advances During the Millennium Development Goal Era*, Brookings Global Economy and Development Working Paper 97.
- Mensah, J. Sandra Ricart Casadevall (Reviewing editor) (2019) *Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review*, *Cogent Social Sciences*, 5:1, doi: 10.1080/23311886.2019.1653531.

- Mensah, J. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review, *Cogent Social Sciences*, 5:1, 1653531, doi: 10.1080/23311886.2019.1653531, pp. 15-17.
- Mensah, J., & Enu-Kwesi, F. (2018). Implication of environmental sanitation management in the catchment area of Benya Lagoon, Ghana, *Journal of Integrative Environmental Sciences*, doi:10.1080/1943815x.2018.1554591
- Molinoari, E., et al (2019). Motivations to act for the protection of nature biodiversity and the environment: A matter of Significance, *Environment and Behaviour*, doi:10.1177/0013916518824376.
- Montaldo, C. R. B. (2013). *Sustainable Development Approaches for Rural Development and Poverty Alleviation & Community Capacity Build*.
- Morikawa, M. & Morrison, J. (2004). "Who Develops ISO Standards? A Survey of Participation in ISO's International Standards Development Processes", *Research for People and the Planet*, Pacific Institute for Studies in Development, Environment, and Security.
- Morrison et al. (2000). "Managing a Better Environment: Opportunities and Obstacles for ISO 14001 in Public Policy and Commerce", Pacific Institute, Oakland, California.
- Naidoo, N., & Fisher, B. (2020). Sustainable development goals: Pandemic reset. *Nature* (Vol 583, 198–210).
- Nature. (2020). Time to revise the sustainable development goals. *Nature* (Editorial) (Vol 583).
- Otilia, P. M. (2017). The 5 P of the 21st Century People, Planet, Prosperity, Peace and Partnership. Available at: https://www.researchgate.net/publication/324451914_The_5_P_of_the_21st.
- Pereira, P., et al., (2022). Russian-Ukrainian war impacts the total environment. *Science of The Total Environment*, Volume 837, Available at: <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.155865>.
- Perry Johnson Registrars, Inc. A Brief History of ISO - the International Organization for Standardization. Available at: History of ISO (pjr.com).
- Reyes, G. E. (2001). Four main theories of development: modernization, dependency, world-system, and globalization. *Nómadas. Revista Crítica de Ciencias Sociales y Jurídicas*, 4(2), 109–124. University of Pittsburgh, USA.

- Scopelliti, M., et al (2018). What makes you a “hero” for nature? Sociopsychological profiling of leaders committed to nature and biodiversity protection across seven; EU countries. *Journal of Environmental Planning and Management*, 61, 970–993, doi:10.1080/09640568.2017.1421526.
- Shahzalal, M. D., & Hassan, A. (2019). Communicating sustainability: Using community media to influence rural people’s intention to adopt sustainable behaviour. *sustainability*, 11(3), 812.
- Shulla, K., Voigt, BF., Cibian, S. et al. Effects of COVID-19 on the Sustainable Development Goals (SDGs). *Discov Sustain* 2, 15 (2021). Available at: <https://doi.org/10.1007/s43621-021-00026-x>.
- Tarana, A., C. (2022). *Green Entrepreneurship and Sustainable Development*, Integral University, India.
- Taylor, S. J. (2016). *A review of sustainable development principles: Centre for environmental studies*. South Africa: University of Pretoria.
- The Lancet. (2020). “Will the COVID-19 pandemic threaten the SDGs?”. Editorial Vol 5 August.
- Thomas, C. F. (2015). *Naturalizing Sustainability Discourse: Paradigm, Practices and Pedagogy of Thoreau, Leopold, Carson and Wilson: Ph.D Thesis: Arizona State University*.
- Tjarve, B., & Zemīte, I. (2016). The Role of Cultural Activities in Community Development. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 64 (6), 2151–2160, doi:10.11118/actaun201664062151Mensah.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2006). *Economic development (8th ed.)*. Reading: Addison-Wesley.
- Tonne, C. (2020). Lessons from the COVID-19 pandemic for accelerating sustainable development. *Environmental Research*. published on-line 17 November 2020.
- Trzyna, T., C. (1995). *A sustainable world: defining and measuring sustainable development*, London: Earthscan Publication, Ltd.
- Ukaga, U., et al (2011). Sustainable development: principles, frameworks, and case studies. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 12(2), Emerald Group Publishing Limited, doi:10.1108/ijshe.2011.24912bae.005.

- United Nations Development Programme (2022). The Development Impact of the War in Ukraine: Initial projections. Available at: <https://www.undp.org/publications/development-impact-war-ukraine-initial-projections>.
- United Nations Environment Programme. (2020). COVID-19: Four sustainable development goals that help future-proof global recovery. Available at: <https://www.unep.org/news-and-stories/story/covid-19-four-sustainable-development-goals-help-future-proof-global>.
- UN, General Assembly, Sixty-eighth session. (2014). Report of the Open Working Group on Sustainable Development Goals established pursuant to General Assembly resolution 66/288 (A/RES/68/309) [Resolution]. Without reference to a Main Committee (A/68/L.61). Available at: <https://www.un.org/en/ga/68/resolutions.shtml>.
- UN General Assembly Resolution, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1, 25 September 2015. Available at: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf.
- United Nations, General Assembly, Sixty-fourth session. (2010). Implementation of Agenda 21, the Programme for the Further Implementation of Agenda 21 and the outcomes of the World Summit on Sustainable Development (A/RES/64/236) [Resolution]. Adopted on the report of the Second Committee (A/64/420/Add.1). Available at: <https://undocs.org/A/RES/64/236>.
- UN. (2015). Millennium Development Goals Report 2015. Available at: [MDG 2015 rev \(July 1\).pdf \(un.org\)](https://www.un.org/millenniumgoals/MDG2015revJuly1.pdf).
- Van Zanten, J. A., & van Tulder, R. (2020). Beyond COVID -19: Applying “SDG logics” for resilient transformations. *Journal of International Business Policy*, 3, 451–564. Published online 16 October 2020.
- Wang, Q, Huang, R. (2021). The impact of COVID-19 pandemic on sustainable development goals – A survey. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.envres.2021.111637>.
- Wang, X. G. (2016). Civil law expression of environmental rights and interests - reflections on the greening of civil code. *People Rule Law*.

Zhai, T. T., & Chang, Y. C. (2019). Standing of environmental public-interest litigants in China: Evolution, obstacles and solutions. *Journal of Environmental Law*, 30, 369–397, doi:10.1093/jel/eqy011.

Zhao, W., et al. (2022). Achieving the sustainable development goals in the post-pandemic era. *Humanit, Soc. Sci. Commun.* 9, 258. Available at: <https://www.nature.com/articles/s41599-022-01283-5>.

Διαδικτυακές Πηγές

- <https://sdgs.un.org/goals>.
- <https://unstats.un.org/sdgs/report/2016/>.
- <https://unstats.un.org/sdgs/report/2017/>.
- <https://unstats.un.org/sdgs/report/2018/>.
- <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/>.
- <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/>.
- <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>.
- <https://sdgs.un.org/goals#implementation>.
- <https://unfoundation.org/blog/post/the-sustainable-development-goals-in-2019-people-planet-prosperity-in-focus/>
- <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=v>.
- <https://reciprocity.com/resources/types-of-iso-standards/>.
- <https://asq.org/quality-resources/standards-101#iso>.
- <https://reciprocity.com/resources/types-of-iso-standards/>
- <https://climate.selectra.com/en/environment/sustainable-development>.
- <https://www.iso.org/about-us.html>.
- <https://www.iso.org/sdgs.html>.